

ಶೋಧ SHODHA

ಡಾ. ಹಾಮಾನಾ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ
ಸಂಶೋಧನ ನಿಯತಕಾಲಿಕ

ಡಾ. ಎಸ್. ಡಿ. ಶೆಟ್ಟಿ
ಸಂಪಾದಕರು

ಜುಲೈ ೨೦೨೩

ಡಾ. ಹಾಮಾನಾ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ
ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು (ಸ್ವಾಯತ್ತ)
ಉಜಿರೆ-೫೭೪ ೨೪೦, ದ. ಕ.

Published by : Dr. HaMaNa Research Center, Sri D. M. College, Ujire, D. K.

© Rights : Reserved

Price : Rs. 100-00

Pages : 164

Issue : July 2023

Printed at : Manjushri Printers, Ujire

ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ

ಡಾ. ಬಿ. ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ

ವಿಶ್ರಾಂತ ಕುಲಪತಿಗಳು

“ಸುಯಾ”, ಜೆಮ್ಮ, ಕುಡ್ಲಾಡಿ ರಸ್ತೆ
ಮಂಗಳೂರು - 575002

ಡಾ. ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ

ನಂ. 1079 ಸ್ವನಿಮಾ 18ನೇ ಮೇನ್

5ನೇ ಬ್ಲಾಕ್, ರಾಜಾಜಿನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು

ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಎಸ್. ಹಳ್ಳದ

ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ
ಜೆ. ಎಸ್. ಎಸ್. ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್
ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ರಿಸರ್ಚ್
ಕೌಶಲ್ಯ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್, ಜೆ. ಎಸ್. ಎಸ್. ಕ್ಯಾಂಪಸ್
ಮಿದ್ಯಾಗಿರಿ, ಧಾರವಾಡ-580 004

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕ

ಡಾ. ಎಸ್. ಡಿ. ಶೆಟ್ಟಿ

ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಡಾ. ಹಾಮಾನಾ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ
ಉಜಿರೆ - 574 240, ದ. ಕ.

ಸಹ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕ

ಡಾ. ದಿವಾಕರ ಕೆ.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಶ್ರೀ ಧ. ಮಂ. ಕಾಲೇಜು
ಉಜಿರೆ - 574 240, ದ. ಕ.

ಸಹ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ ಕೆ.

ವಿಶ್ರಾಂತ ಅಂಗಭಾಷಾ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಉಜಿರೆ - 574 240, ದ. ಕ.

ಡಾ. ವಂದನಾ ಜೈನ್

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಶ್ರೀ ಧ. ಮಂ. ಕಾಲೇಜು
ಉಜಿರೆ - 574 240, ದ. ಕ.

ಡಾ. ಗಣರಾಜ ಕೆ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಆರ್ಥಿಕಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗಶ್ರೀ ಧ. ಮಂ. ಕಾಲೇಜು
ಉಜಿರೆ - 574 240, ದ. ಕ.

ಡಾ. ಸೌಮ್ಯ ಬಿ. ಪಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗಶ್ರೀ ಧ. ಮಂ. ಕಾಲೇಜು
ಉಜಿರೆ - 574 240, ದ. ಕ.

ವಿಷಯ ಪರಿಣಿತರು

ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಹೊಳ್ಳ

ವಿಶ್ರಾಂತ ರಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಮಂಗಳೂರು

ಪ್ರೊ. ಪ್ರಕಾಶ್ ಪ್ರಭು

ವಿಶ್ರಾಂತ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಉಜಿರೆ - 574 240, ದ. ಕ.

ಡಾ. ಹೆಚ್. ಮಾಧವ ಭಟ್

ವಿಶ್ರಾಂತ ಅಂಗಭಾಷಾ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಮತ್ತೂರು

ಪ್ರೊ. ಸಂತೋಷ ಅಲ್‌ಟ್‌ಸಲ್ವನ್

ಪ್ರಭಾರ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು
ಶ್ರೀ ಧ. ಮಂ. ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ
ಉಜಿರೆ - 574 240, ದ. ಕ.

ಡಾ. ಶಶಿಕಾಂತ ಎಸ್. ಕುರೋಡಿ

ಅಂಗ ಭಾಷಾ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಧಾರವಾಡ-580002

ಡಾ. ಅಶೋಕ್ ಕುಮಾರ್ ಟಿ.

ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು
ಶ್ರೀ ಧ. ಮಂ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ
ಉಜಿರೆ - 574 240, ದ. ಕ.

ಡಾ. ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆ

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಮಂಗಳೂರು-574199

ಡಾ. ರಾಕೇಶ್ ಟಿ. ಎಸ್.

ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು
ಜೆ. ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಸ್.,
ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಫ್. ಜಿ., ಕಾಲೇಜು
ಮೇಟೆಗೆಳ್ಳಿ, ಮೈಸೂರು-570016

ಚಂದಾ ವಿವರ : ರೂ. 1,000/- ಮಾತ್ರ. ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ (10 ಸಂಚಿಕೆಗಳು)

ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು - ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಾ. ಹಾಮಾನಾ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ

ಶ್ರೀ ಧ. ಮಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ - 574 240 ದ. ಕ.

ಈ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಡಿ. ಡಿ. ತೆಗೆದು ಪೂರ್ಣ ವಿಳಾಸದೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು.

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಡಾ. ಹಾಮಾನಾ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ, ಶ್ರೀ ಧ. ಮಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ - 574 240, ದ. ಕ. ಕರ್ನಾಟಕ

ಇಮೇಲ್ : shodha@sdmcujire.in ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ : 08256 - 236220 ದೂರವಾಣಿ : 236225 / 236488, ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ : www.sdmsdodha.in

‘ಶೋಧ’ ಇದು ಉಜಿರೆ ಶ್ರೀ ಧ. ಮಂ. ಕಾಲೇಜಿನ ಡಾ. ಹಾಮಾನಾ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರದ ಅರ್ಧವಾರ್ಷಿಕ ದ್ವಿಭಾಷಾ ಸಂಶೋಧನ ಪತ್ರಿಕೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಿಜ್ಞಾನ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದೇ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಹೊಸ ಶೋಧನೆಗಳು ಲೇಖನಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ ವಿಷಯ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಅಥವಾ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ನೀಡಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಲೇಖನಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಲೇಖನಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೇ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಲೇಖಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುವ ಲೇಖನದ ಲೇಖಕರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಚಂದಾದಾರರಾಗುವುದು.

• ಲೇಖನಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳು ಆಯಾ ಲೇಖಕರದ್ದು.

• ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಬರೆದ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರವು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಲೇಖಕರಿಗೆ ➤ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲೇಖನವನ್ನು Times New Roman 10 Font size single
ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ : space (12 Font for Heading and subheadings) indented
Ms word format ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಲೇಖನವನ್ನು ನುಡಿ 12 ಫಾಂಟ್
ಸೈಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಟೈಪ್ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

➤ ಲೇಖನವು ಗರಿಷ್ಠ A4 8 ಪುಟಗಳನ್ನು ಅಥವಾ 4000 ಪದಗಳನ್ನು ಮೀರಬಾರದು.

➤ ಲೇಖನವನ್ನು ಸಾಫ್ಟ್ ಪ್ರತಿ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

➤ ಲೇಖನವು ಈ ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೇ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರಬಾರದು ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಪ್ರಕಟಣೆಗೋಸ್ಕರ ಕಳುಹಿಸಿರಬಾರದು.

➤ ಒಂದು ವೇಳೆ ಲೇಖನವು ಈ ಹಿಂದೆ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದರ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಲೇಖನದ ಜೊತೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

➤ ಲೇಖನವು ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ/ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿ, ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

➤ ಲೇಖನದ ಸ್ವೀಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇಮೇಲ್ ಮೂಲಕವೇ ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದು.

➤ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ವಿಚಾರಣೆಯಿದ್ದರೂ ಇಮೇಲ್ ಮೂಲಕವೇ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

➤ ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕು.

➤ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲಾಗುವುದು.

➤ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಶೋಧದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವುದು.

➤ ಲೇಖನವು ಕನ್ನಡ ಇಲ್ಲವೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂಚನೆ : ➤ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರು, ಪೂರ್ಣವಿಳಾಸ, ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ, ಇಮೇಲ್ ವಿಳಾಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಲೇಖನದ ಜೊತೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನಮೂದಿಸಿರಬೇಕು.

ಸಂಪರ್ಕ ವಿಳಾಸ : ಡಾ. ಎಸ್. ಡಿ. ಶೆಟ್ಟಿ, ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕ ; ಡಾ. ದಿವಾಕರ ಕೆ. ಸಹ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕ ; ‘ಶೋಧ’, ಅರ್ಧವಾರ್ಷಿಕ ದ್ವಿಭಾಷಾ ಸಂಶೋಧನ ಪತ್ರಿಕೆ, ಡಾ. ಹಾಮಾನಾ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ, ಶ್ರೀ ಧ. ಮಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ - 574 240, ದ. ಕ.

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

1. ಕರ್ನಾಟಕ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು / ಗೀತಾ ಪಾಟೀಲ / 5
2. ತತ್ವಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸ ಕ್ರಮ / ಅಪ್ಪಗೇರೆ ಸೋಮಶೇಖರ್ / 20
3. ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕೋವಿಡ್-19 ಉಂಟುಮಾಡಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು/ ಎಚ್. ಡಿ. ಪ್ರಶಾಂತ್ / 34
4. ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳ ಸಂಪಾದನಾನುಸಂಧಾನ / ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ/ 56
5. ಉಜಿರೆ ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ದನ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ
/ ಶ್ರೀಧರ ಎನ್. ಭಟ್ಟ / 67
6. ಭಾರತೀಸುತರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು : ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸತ್ಯ ದರ್ಶನ
/ ಆನಂದ ಎಂ. / 78
7. COVID-18 and Elderly in India : A Study from Gerontological Perspective
/ Gangadhar B. Sonar / 87
8. Relevance of Meditation in Current Scenario
/ Mayank Bhardwaj, Rajendra Kashinath Nikumbha / 97
9. Relocating History in Non-Historical texts -A Study of Timeless Patriotic Poems of India in English Translation / Jyothi K. B. / 105
10. Delineating Female Subjectivity in the Digital Space : A Reading of the Maaya Series/ Rafseena M. / 115
11. Dilemma of Common Property Resources and Role of Community Management in India / Rajni Bata / 120
12. Use of areca-nut husk ash (AHA) in brick preparation and its impact analysis
/ Subrahmanya R. Sharma, Sanjay S. S. / 134
13. Impact of Macroeconomic Factors on the Indian stock market returns
/ Rakesh T. S. / 146
14. Transforming Rural India Through Women Empowerment : A Study on the Empowerment Initiatives of SKDRDP
/ Shetty Mahesh Kumar H., Shetty Harish / 155

೧. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು

* ಗೀತಾ ಪಾಟೀಲ

ಭಾರತೀಯರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸಿಡಿಮದ್ದನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದರು, ಅದನ್ನು ಮಹಾಭಾರತ, ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ ಹಾಗೂ ಅಗ್ನಿಪುರಾಣ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಡುವ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದರೆ ಒಪೆರ್ಟ್, ವಿಲ್ಸನ್, ರಾಮದಾಸ್ ಸೇನ್ ಮತ್ತು ವಿ.ಆರ್.ದೀಕ್ಷಿತ್‌ರು. ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿರುವ ಶತಘ್ನಿ, ಕನಪ, ಆಯುರ್ವಘ್ನಿ, ನರಚ, ಲೋಹಯಂತ್ರ, ಕಾಲಚಕ್ರ, ಸರ್ವಘಾಟಿ, ದೀಧಿತಿ, ಸ್ಫುಲಿಂಗ, ಕದಿನಿ ಹಾಗೂ ಕೌಟಲ್ಯನು ಹೇಳುವ 'ಅಗ್ನಿಬಾಣ', ಕಾಮಂದಕ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ನಲಿಕ' ಗಳನ್ನು ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಆಯುಧಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.¹ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಇಂತಹ ಆಯುಧಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ 15ನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಂತರದವು. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಫಿರಂಗಿ, ಗುಂಡುಗೋವಿ, ಮದ್ದಿನ ಪಟ್ಟಣ, ಶತಘ್ನಿ, ಉಪಿನತಿತ್ರಿ, ಪೆಟಲು, ಕೈಗೋವಿ, ಭೂರಿಶತಗ್ನಿ, ತೋಪು ಇನ್ನು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿವೆ.² ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಬಳಕೆ ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಮುನ್ನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಆಕರಗಳಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಾಸನ, ಸ್ಮಾರಕ, ವೀರಗಲ್ಲು, ಪ್ರವಾಸಿಗರ ವರದಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾಗ ಕ್ರಿ.ಶ. 14ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಮದ್ದು ಬಳಕೆಯಾದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿಲ್ಲ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಕೂಡ ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಬಳಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದರೂ ಅವು ವಿಷಪೂರಿತ ಆಯುಧಗಳೆ ಹೊರತು ಸಿಡಿಮದ್ದು ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸಿ ವರದಿಗಳು 14ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಮದ್ದು ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿವೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 15ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಬಿಲ್ಲು-ಬಾಣ, ಕತ್ತಿ-ಗುರಾಣಿ, ಈಟಿ-ಭರ್ಜಿಗಳಾಗಿವೆ.

* ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಕೊಪ್ಪಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕೊಪ್ಪಳ, gp.knk123@gmail.com, Mob:8762220966

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕಗಳಿರುವುದು ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಜಯನಗರ ಮತ್ತು ನಂತರ ಕಾಲದ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರರು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕಿನ ಉಪಯೋಗ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲಾವಧಿಯ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಹಾಗೂ ವಿನೂತನ ಆಯುಧವಾದ ಬಂದೂಕು ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಬಳಕೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 14ನೆಯ ಶತಮಾನ ಅಂದರೆ ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ವಿಜಯನಗರ ಆರಂಭ ಕಾಲದ ಫಿರಂಗಿ ಪಡೆಯಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಫೆರಿಸ್ತಾನ ಹೇಳಿಕೆ ಸದ್ಯದ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಫೆರಿಸ್ತಾನ ದಾವೂದ್ ಬಿದುರಿಯ ಫತು-ಉಸ್-ಸಲಾತಿನ್ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಹಮನಿಯ ಮಹಮದ್ ಷಹನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1366-68ರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಬುಕ್ಕರಾಯನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ 2000 ಆನೆಗಳು, 300 ಬಂದೂಕು ಮತ್ತು ಫಿರಂಗಿ ಗಾಡಿಗಳು, 700 ಅರೇಬಿಯಾದ ಕುದುರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಫೆರಿಸ್ತಾ “ಫಿರಂಗಿಯೊಂದಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮುಕ್ರಿಬ್ಬಾನ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬೀಳದೆ ಶತ್ರುಗಳ ಅಶ್ವದಳ ಮತ್ತು ಕಾಲ್ವಳಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಗೊಳಿಸಿದ ಅವನು ಎಷ್ಟು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮನ್ನಡದನೆಂದರೆ ಕಾಫಿರರಿಗೆ (ವಿಜಯನಗರ) ಸಿಡಿಮದ್ದನ್ನು (ಫಿರಂಗಿ) ಬಳಸಲು ಸಮಯವೆ ಸಿಗದಂತಾಗಿ ಕತ್ತಿ-ಕಠಾರಿಗಳಂತಹ ಗಿಡ್ಡ ಆಯುಧ ಬಳಸಬೇಕಾಯಿತು³ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಿಗ್ಸ್‌ರು ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಬಳಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1368ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ದೇಶಗಳಿಂದ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1368ಕ್ಕೆ 18 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ 3ನೆಯ ಎಡ್ವರ್ಡ್‌ನು ಕ್ರೆಸ್ಸಿ ಕದನದಲ್ಲಿ ಫಿರಂಗಿ ಬಳಸಿದ್ದುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.⁴ ಬಂದೂಕವನ್ನು ಫಿರಂಗಿ, ಗುಂಡುಗೋವಿ, ಶತಘ್ನಿ ಮುಂತಾದ ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಆಯುಧಗಳು ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಈಚಿನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.⁵ ನ್ಯೂನಿಜ್ ಕೂಡ ಬಿಲ್ಲು-ಬಾಣ, ಕತ್ತಿ, ಗುರಾಣಿ, ಭಲ್ಲೆ, ಭರ್ಜಿಗಳು, ಕೋವಿಗಳು ಮತ್ತು ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪೋರ್ಟ್‌ಗೇಸರು ಬಳಸಿದ ವಿನೂತನ ಬಂದೂಕುಗಳ ವಿವರ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.⁶ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮತ್ತು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಿತ್ರಣವೆಂದರೆ ಕತ್ತಿ-ಗುರಾಣಿ, ಬಿಲ್ಲು-ಬಾಣ, ಈಟಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ ಯೋಧರವು. ಇಂತಹ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಕಾಣಬಹುದು.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಅರಸರು ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಆವರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಅವರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯದ ಏಳು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯವು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹಿರಿಮದಕರಿನಾಯಕನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ 64 ಗಡಿಗಳಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಗಡಿವಾಳ ನಾಯಕನನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ನಾಯಕನಿಗೆ ಗಡಿ ಒಂದಕ್ಕೆ 750 ಜನರನ್ನು ಮದ್ದು ಗುಂಡು ಸಹಿತ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿರುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋಪುಗಳು, ರೈಫಲ್ ಬಂದೂಕುಗಳು ಇದ್ದವು. ಕೆಲವು ವಿದೇಶಿ ಸೈನಿಕರು ಸಹ ಇದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯಿದೆ.⁷ ಕ್ರಿ.ಶ.

1388ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಗೊಂಡನ ಮಗ ಕೋವಿಕಾರ ದೇವಯ್ಯನಾಯಕನು ಹಾವು ಕಚ್ಚಿ ಸತ್ತನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.⁸ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ಕೋವಿಯು ಬಂದೂಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ 1420ರಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ನಿಕೋಲೋ ಕೊಂತಿಯು ಮಧ್ಯ ಇಂಡಿಯಾದ ಜನರು ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಸಿಡಿಸುವ ಯಂತ್ರವನ್ನೂ, ಸಿಡಿಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾದ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ರಾಮರಾಜನ ಬಖೈರಿನಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಗೊಂಡಿರುವ ಸುತರನಾಲಿ ಮತ್ತು ಹತರನಾಲಿಗಳೆಂದೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.⁹ 1441ರ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಭು ಬಯಿಚಗವುಡನು 'ನಾಡಂಗಿರಿನಾಡ ರಾಜನ ಮದ್ದಿನ ಸೇವೆಯಂ ನಡೆಸಿತ್ತು' ಎಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾದ ಮದ್ದಿನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಿಡಿಮದ್ದೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಇದು ಔಷಧಿಯ ಸೇವೆಯಿರಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.¹⁰ ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಆಕರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲ ಅಂದರೆ 14ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಿಡಿಮದ್ದು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಬಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಫಿರಂಗಿ, ಬಂದೂಕುಗಳಂತ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದರ ಬಗೆಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿದ್ದರೂ ಬಂದೂಕು ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸುವ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ ಮೂಲತಃ ಏನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೇ 15ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಿಚೇಗೆ ಬಂದೂಕುಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ 15ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪದ ಶೈಲಿಯಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಮಂಡ್ಯದ ಸಾಸಲು, ಹಾವೇರಿಯಗುತ್ತಲ, ಆಲಗೇರಿ, ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುಲ್ಲೂರು, ಕೊಟ್ಟಿಕಲ್, ದೇವದುರ್ಗ, ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ, ರಾಮದುರ್ಗ, ಗಬ್ಬೂರು, ಗದ್ದಟಗಿ, ಮಸ್ಕಿ, ಅರಕೇರಿ, ನಿರಮಾನ್ವಿ, ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರಿನ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಜಿಲ್ಲಾ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕದಳದ ಕಛೇರಿ, ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ ಕಛೇರಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಅವರ ಕಛೇರಿ ಆವರಣಗಳಲ್ಲಿ (ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತುಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಬಂದೂಕನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುವ, ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ ವೀರರ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಿವೆ). ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಪ್ಪಳ, ಬೊದುರು, ನಿಟ್ಟಾಲಿ, ಆನೆಗೊಂದಿ, ಹಿರೇಜಂತಗಲ್ಲು, ಕಾರಟಗಿ, ಇಂದ್ರಗಿ, ಹಟ್ಟಿ, ವಿಠಲಾಪುರ, ಮಲ್ಲಾಪುರ, ಹಳೇಮುಸ್ತೂರು, ಅಗಳಕೆರೆ, ತಿರುಮಲ್ಲಾಪುರ, ಗುಡದೂರ, ಜಮ್ಮಾಪುರ, ಕನಕಗಿರಿ, ತಾವರಗೇರಾ, ಹುಲಿಗಿ, ಹಟ್ಟಿ, ಮಡಿಕೇರಿ, ಬಿಳಿಬಾವಿ, ವಡಕಿ, ಹೊಸರಾಂಪುರ, ಗುನ್ನಾಳ, ತಾಳಕೇರಿಮೊದಲಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಡತಿನಿ, ಹಳೇದರೋಜಿ, ಹಳೇಮಲ್ಲಪ್ಪನಗುಡಿ, ಮಾಗಳ, ಮೈಲಾರ, ಮಲ್ಲಪುರ, ಬಾಗನಮತ್ತಿ, ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಡೋಣಿ, ಕಳಸಪುರ, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನವಲಗುಂದೆ, ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕದ್ದರಗಿ, ಕೊಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೇಣುಮಾಕಲಹಳ್ಳಿ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತುಮಕೂರು, ಗುಬ್ಬಿ, ಕುಣಿಗಲ್ಲು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಂಡ್ರಾವಿ,

ಮಾಚೇನಹಳ್ಳಿ, ಜೆ.ಬಿ.ಹಳ್ಳಿ, ದೇವಸಮುದ್ರ, ಶಿರೇಕೋಳ, ಅಶೋಕ ಸಿದ್ಧಾಪುರ, ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೋರಿಕಟ್ಟೆ, ಬೆಟ್ಟಕಡೂರು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಾಗರ, ಕೊಡಗನೂರು, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೆಲೂರು, ಬಾಳಗಂಚಿ ಮೈಸೂರು, ಚಿಕ್ಕಮಂಗಲೂರು, ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಈ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿಯ ಬಂದೂಕಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಆ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವಂತ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಬಂದೂಕವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗದ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಬಂದೂಕು ಸಹಿತ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಬಂದೂಕು ವೀರಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಮುಖವಾದ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾವೇರಿಯ ತಾಲೂಕಿನ ಗುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಕ್ರಿ.ಶ. 16ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೀರಗಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿ (ಚಿತ್ರ-1) ಇಬ್ಬರು ವೀರರು ತಮ್ಮ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಎಡಗೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕಿನ ವಿವರವನ್ನು ಶಿಲೆ ಸೊಗಸಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ¹¹. ಇಬ್ಬರು ವೀರರು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೇಷಭೂಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಲೆಗೆ ತೂರುಬು ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ಕೊಂಬು, ಎಲೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಗಳಿಗೆ ಕಡಗ, ತೋಲ್ಪಂದಿಯನ್ನು, ಕಾಲು ಕಡಗವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಪದಕದ ಸರ, ಹಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರುಗತ್ತಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಉದ್ದವಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರು ವೀರರು ಚಲಿಸುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ವೀರನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕಿನ ಗುಂಡು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವೀರರ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿರುವ ವೀರನು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದು, ಕುದುರೆಯ ಮೂಗುಧಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ, ಕುದುರೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಾಮರವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಸೇವಕನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರಟಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ಜುಮ್ಮಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ.16ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವೀರಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ದೃಶ್ಯವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ, ವೀರನು ಅಶ್ವರೂಢನಾಗಿದ್ದು, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಚೂರಿ ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯ ಲಗಾಮನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವನು. ಕುದುರೆಗೆ ಬಾಯಿಬಂದ, ಥಡಿ, ರಿಕಾಪುಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ವೀರನಿಗೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಒಬ್ಬನು ಚಾಮರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವೀರನು ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಕುದುರೆ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜನ ವೀರರು ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳ ದೃಶ್ಯವು ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕದ್ದರಗಿಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 16ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಐದು ಫಲಕಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಫಲಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಜನ ವೀರರು ಬಂದೂಕನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯ ಫಲಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ವೀರರು ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರನೆಯ ಫಲಕದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಕಾಲಾಳನ್ನು

ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಫಲಕದಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಇದ್ದಾರೆ. ಐದನೆಯ ಫಲಕದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ವೀರನು ಶಿವಲಿಂಗದ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಈ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ.ಸು.13ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆಂದು ಷಡಕ್ಷರಯ್ಯರು. ಮ.12 ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 15ನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಂತರವೇ ಬಂದೂಕಿನ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ದೊರೆತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ.ಸು. 15ನೆಯ ಶತಮಾನವೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈ ವೀರಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ವೀರರು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ದೃಶ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟವೆನಿಸಿದೆ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನಕಗಿರಿ ತಾಲೂಕಿನ ಗುಡದೂರ ಗ್ರಾಮದ ಆಂಜನೇಯ ದೇವಾಲಯದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ವೀರಗಲ್ಲು ಶಿಲ್ಪವಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ವೀರ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕೃತ ಗುರಾಣಿ ಮತ್ತು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡನೆಯ ವೀರನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕುವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನು ಕಂಡರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನಕಗಿರಿ ತಾಲೂಕಿನ ವಡಕಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಾಲಯದ ಹಿಂದೆ ವೀರಗಲ್ಲುಬಂದು ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 17ನೇ ಶತಮಾನ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಸಮಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ವೀರನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಆಭರಣ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕೊರಳ ಹಾರವನ್ನು, ಕೈಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಗಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕೋವಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ವೀರನು ಧರಿಸಿರುವ ಉಡುಪಿನಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಯೋಧನೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸ್ಥಳೀಯರು ಈತನನ್ನು 'ಈರಣ್ಣ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಊರಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯದವರು ಈ ಸ್ಮಾರಕವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಬಂದೂಕು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವ ವೀರರ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಪ್ಪಳ ತಾಲೂಕಿನ ಅಗಳಕೆರಾದ ವೀರಭದ್ರ ದೇವಾಲಯದ ಹತ್ತಿರ (ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯ ಆವರಣ) ಕ್ರಿ.ಶ. 16ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವೀರಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ (ಚಿತ್ರ-2) ವೀರನು ಬಂದೂಕನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ವೀರನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರ ಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸೊಂಟಪಟ್ಟಿಗೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕತ್ತಿಯು ಎಡಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಕಂಡರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿಲೆಗಳನ್ನು ಎರಡು ಕಾಲುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದೆ ಇಳಿಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರತೆಯು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಪ್ಪಳ ತಾಲೂಕು ಹಳೇ ತಿರುಮಲ್ಲಾಪುರದ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂಭಾಗದ ಗೋಡೆಗಿರುವ ಕ್ರಿ.ಶ. 16ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲು ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ನಿಂತ ವೀರರ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ವೀರನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಹಿಡಿದು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯ ವೀರನು ಬಂದೂಕುವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಬ್ಬರು ವೀರರು ಸರಳ ಉಡುಗೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಯಚೂರಿನ ಪೋಲಿಸ್ ಸುಪರಿಟೆಂಡೆಂಟ್ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ.17ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೀರಗಲ್ಲು ಸ್ಮಾರಕ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಕಣಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡರಿಸಲಾಗಿದೆ. (ಚಿತ್ರ-3) ವೀರನು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಬಂದೂಕನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೀರನು ತಲೆಯ ಕೂದಲನ್ನು ಬಲಕ್ಕೆ ತುರುಬು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ತಲೆಗೆ ಎರಡು ಕೊಡು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ನಿಲಿಗೆಯನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಂತೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಬಾಕುವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ವೀರನು ಚಲಿಸುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ವೀರನ ಹಿಂದೆ ನಾಯಿ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಎತ್ತುನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾಗ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋಗಿ ವೀರನು ಸತ್ತಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಹಸುವನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇದೊಂದು ತುರುಗೋಳ ಶಿಲ್ಪವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರನ್ನು ಕಂಡರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಷ್ಟಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮಡಿಕೇರ ಗ್ರಾಮದ ಬಸವಣ್ಣ ದೇವಾಲಯದ ಎದುರಿನ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಕ್ರಿ.ಶ. 17ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವೀರಗಲ್ಲು ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವೀರನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕಿರುಗತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ವೀರನು ಬಂದೂಕುವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವೀರರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಸ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮಸ್ಕಿ ಹೊಬಳಿಯ ಮಸ್ಕಿ ಗ್ರಾಮದ I.B (Guest House) ನಿರೀಕ್ಷಣ ಮಂದಿರ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ವೀರಗಲ್ಲು (ಚಿತ್ರ-4) ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವೀರಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ವೀರರು, ನಾಯಿ, ಕುದುರೆ, ಆಂಜನೇಯ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಂತಗಳಿದ್ದು, ಕೆಳಭಾಗದ ಮೊದಲ ಹಂತವು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದು ಮೇಲೆ ಹೋದಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ಹಂತವು ಎರಡನೆಯದಕ್ಕಿಂತ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ಎರಡು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣಾತ್ಮಕ ಉಬ್ಬುಶಿಲೆಗಳಿದ್ದು, ಮೊದಲಗೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿದ್ದ ಕಣಶಿಲೆಯ ವೀರಗಲ್ಲು ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿದೆ. ವೀರಗಲ್ಲಿನ ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ವೀರನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕಿನ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನು ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಮುಂಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಂದೂಕುವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಂದೂಕು ಪ್ರಮಾಣವು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ವೀರನು ತುರುಬನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಎಲೆಯ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಿವಿಯೊಲೆ ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಎಡಗಾಲನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಬಲಗಾಲನ್ನು ಹಿಂದಿಟ್ಟಿರುವಂತೆ ತೋರಲಾಗಿದೆ. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಹಿಂದೆ-ಮುಂದಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರ ಕುಚ್ಚುವನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯಂತಹ (ಚೂರಿ) ಆಯುಧವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿರುವ ಕುದುರೆಯ ಬಂದೂಕುವನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಂದೂಕಿನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಓಡುವ ಭಂಗಿಯ ಕುದುರೆಯನ್ನು ತೋರಲಾಗಿದೆ. ಬಂದೂಕಿನ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಯು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೇಟೆಯ

ನಾಯಿಗೆ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನಾಯಿಯು ಬೇಟೆಯಾಡುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ವೀರಗಲ್ಲು ಶಿಲ್ಪದಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ವೀರಗಲ್ಲಿನ ಶಿಲ್ಪ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪದ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಎರಡನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಪ್ರಮುಖನು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ರಾಜನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ್ದು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಜಿನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು ತನ್ನ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗೆ ಹಾಕಿರುವ ಲಗಾಮನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕುದುರೆಗೆ ಧರಿಸಿರುವ ಕಡಿವಾಣಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಕುದುರೆಯ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಜಿನನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಕುದುರೆಯ ಬಾಯೊಳಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕವಲುಗೋಲು ಇದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಲಗಾಮು ತಗುಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುದುರೆಯ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಕಡಗವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಕುದುರೆಯ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತೋರಲಾಗಿದೆ. ವೀರನು ಮುಂಡಾಸು (ಪೇಟ) ವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು ಮೂರು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಸಿಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ವೀರನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ತೋರಲಾಗಿದೆ. ವೀರನ ತಲೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಆಂಜನೇಯನನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದು ಆಂಜನೇಯನು ತನ್ನ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ್ದು ಎಡಗೈಯನ್ನು ಸೊಂಟದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಮುಖವನ್ನು ಎಡಗಡೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾಲವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಎಡಭುಜದವರೆಗೆ ಬಾಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರನನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಗುರುಮಿಟಕಲ ತಾಲೂಕಿನ ಗಾಜರಕೋಟ ಗ್ರಾಮದ ಅಗಸಿಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ವೀರಗಲ್ಲುವಿದ್ದು ವೀರನು ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದಿದ್ದು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕಿನ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದು, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕಿನ ಮುಂಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಈ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೀರನು ತುರುಬುವನ್ನು ಬಲಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗವು ಭಗ್ನವಾಗಿದೆ. ವೀರನು ಸೊಂಟ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚೂರಿಯನ್ನು ಸಿಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಸೊಂಟದ ಕೆಳಭಾಗವನ್ನು ಸಿಮೆಂಟಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಲ್ಲನ್ನು ಬಳಸಿ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಂದೂಕು ಸಹಿತ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರಟಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಸಾಲೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 16 ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶಿಲ್ಪವಿದೆ. (ಚಿತ್ರ-5) ಈ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವೀರನು ಅಶ್ವಾರೋಹಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಶ್ವಕ್ಕೆ ಥಡಿ, ಜೀನು, ರಿಕಾಪುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೀರನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾದ ಖಡ್ಗವಿದೆ. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಲಗಾಮಿನೊಂದಿಗೆ ಗುರಾಣಿ ಇದೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾದ ರುಮಾಲು ಇದೆ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮಣಿಸರ,

ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ವಸದಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಬಿಗಿದಿದ್ದಾನೆ. ಅಶ್ವ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದ ಕುಚ್ಚವು ಹಿಂದೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸೊಂಟಪಟ್ಟಿಗೆ ಕಿರುಗತ್ತಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೈ ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಗಳಿವೆ. ಕುದುರೆಯ ಮುಖದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕು ಕಂಡರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೀರನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಲಂಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರಟಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಾಲೋಣಿ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 16ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲಿದೆ. (ಚಿತ್ರ-6) ಈ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವೀರನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಗುರಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ವೀರನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೀರನು ತಲೆಗೆ ಪೇಟ ಸುತ್ತಿ ಅದಕ್ಕೆ ಗರಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯೋಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ವೀರನ ತೋಳುಗಳಿಗೆ ತೋಳುಬಂಧಿ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಪದಕವಿರುವ ಸರವಿದೆ. ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ವಸದಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಬಿಗಿಯಲಾಗಿದೆ. ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಗಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಲೇಖನಗಳು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಷಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ತಾವರಗೇರಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶಶಿಧರ ಪಿ.ಯು.ಕಾಲೇಜ್ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 17ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವೀರಗಲ್ಲಿದೆ. (ಚಿತ್ರ-7) ಈ ಸ್ಮಾರಕ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವೀರನು ಅಶ್ವಾರೋಹಿಯಾಗಿದ್ದು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಾಕುವನ್ನು ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ರಿಕಾಪನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಂದೂಕಿನ ಚಿತ್ರವಿರುವ ವೀರಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ವೀರನು ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇವಕನು ಚಾಮರವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಡೆಯುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅಶ್ವದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಂದೂಕಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು, ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಳಿ ಇದೆ. ಶಿಲ್ಪವು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಹೋಗಿದೆ.

ಬಂದೂಕು ವೀರಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳು

ರಾಯಚೂರಿನ ಪೋಲಿಸ್ ಸುಪರಿಟೆಂಡೆಂಟ್ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿ.ಶ. 17ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೀರಗಲ್ಲು ಸ್ಮಾರಕ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಕಣಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೀರನು ಬಲಗಡೆ ತುರುಬು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಪದಕವಿರುವ ಸರ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಗ, ತೋಲ್ಪಂದಿಯನ್ನು, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವೀರನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ವಸದಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಬಿಗಿದಿದ್ದಾನೆ. ವೀರನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ್ದು, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾದ ಬಂದೂಕನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ವೀರ ಮತ್ತು ಬಂದೂಕಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾದ ವೀರನನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೀರನ ಎದುರಾಳಿ ಸತ್ತಿರುವ ವೀರನೆಂದು ಊಳಿಸಬಹುದು. ವೀರನ ಬಲಗಡೆ ಸತಿಯ ಶಿಲ್ಪವಿದೆ. ಸತಿಯು ಬಲಗಡೆ ತುರುಬು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಬಲಗೈಯನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಮಾದಲ ಹೇಣುವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಸ್ತನದ ಭಾಗವನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸತಿಯು ನೇರಿಗೆವುಳ್ಳ ಸೀರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರಗಳಿವೆ. ವೀರ ಮತ್ತು ಸತಿಯು ಚಲಿಸುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಂಗಾವತಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕನ್ನೇರುಮಡು ಗ್ರಾಮದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಇರುವ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ವೀರಗಲ್ಲು ಶಿಲ್ಪವಿದೆ. ಇದು 16 ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ವೀರರು ಒಬ್ಬ ಸತಿಯಿದ್ದಾರೆ. ಸತಿಯು ಬಲಗೈಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ್ದು, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕರಂಡಮುಕುಟವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಸತಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ವೀರನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಗುರಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಚಲಿಸುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡನೆಯ ವೀರನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ರುಂಡ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಬಂದೂಕುವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಚಲಿಸುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ವೀರರ ಭುಜ ಮತ್ತು ಎದೆಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದ ಅಲಂಕರಣೆಯಿದೆ. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕಚ್ಚೆ ಬಿಗಿದಿದ್ದಾರೆ. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಕಿರುಗತ್ತಿಯಿದೆ. ತಲೆಗುದಲನ್ನು ತುರುಬು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸತಿಯು ಸೊಂಟದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ವಿಶೇಷ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಎದೆಭಾಗವನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆ.ಆರ್.ಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಸಲು ಗ್ರಾಮದ ಬಂದೂಕು ವೀರಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು ಕ್ರಿ.ಶ. 16 ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿ ವೀರನು ತನ್ನ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನ್ವಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕಲ್ಲೂರು ಹೊಬಳಿಯ ನಿರಮಾನ್ವಿಯ ಗ್ರಾಮದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೀರಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. (ಚಿತ್ರ-8) ಇದು 16 ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವೀರಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ವೀರ, ಸತಿ, ಮಗು, ಗಿಳಿ, ನಾಯಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಓರ್ವ ವೀರನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕಿನ ಹಿಂದಿನ ಭಾಗವನ್ನು, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಂತೆ ತೋರಲಾಗಿದೆ. ಆ ವೀರನು ಸೊಂಟ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಚ್ಚು ಇಳಿಲ ಬಿದ್ದಿರುವಂತೆ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಲಾಗಿದೆ. ಆ ವೀರನು ತುರುಬನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಕಿವಿಯ ಬಳಿ ಅಲಂಕರಣೆಯಿದೆ. ಎಡಗಾಲನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಬಲಗಾಲನ್ನು ಹಿಂದಿಟ್ಟಿರುವಂತೆ ತೋರಲಾಗಿದೆ. ಕಾಲಿಗೆ ಕಡಗವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವೀರನ ವೇಷಭೂಷಣ, ಆಭರಣ ಮತ್ತು ಅವನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮೈಮಾಟವು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಈ ವೀರನ ತಲೆಯ ತುರುಬಿನ ಮೇಲೆ ಗಿಳಿಯು ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದೆ. ಗಿಳಿಯು ತನ್ನ ಪುಕ್ಕವನ್ನು ನೆಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತೋರಲಾಗಿದೆ. ಗಿಳಿಯ ಸಂಕೇತವು ಪ್ರಾಣ ಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿ ಹೋಗುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಗಿಳಿಯನ್ನು ಬಳಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ತೋರಲಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ

ಎಡಭಾಗದ ಸೊಂಟದ ಮೇಲೆ ಮಗುವನ್ನು ಕುಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಬಲಗೈಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ್ದು ವಸ್ತುವೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ವಸ್ತು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಸೀಯು ಸೀರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು ಸೀರೆಯ ನೆರಿಗೆಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿ ಧರಿಸಿದವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ವೀರನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಯನ್ನು ತೋರಲಾಗಿದೆ. ನಾಯಿ ತನ್ನ (ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು) ಹಿಂಭಾಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ವೀರಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಪ್ಪಳ ತಾಲೂಕಿನ ಹಿಟ್ಟಾಳ ಹೊಬಳಿಯ ಬಿಳೆಬಾವಿಯ ಗ್ರಾಮದ ಹೊರಭಾಗದ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೆ ಆಂಜನೇಯ ಶಿಲದ ಹತ್ತಿರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ದೊಡ್ಡದಾದ ಬಂಡೆಗೆ ವೀರಮಾಸಿಗಲ್ಲು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. (ಚಿತ್ರ-9)ವೀರನು ಎಡಗೈಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಬಂದೂಕುವನ್ನು ಹಿಡಿದ್ದು ಬಂದೂಕಿನ ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ಬಂದೂಕಿನ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನು ಕೆಳಮುಖ ಮಾಡಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಸೊಂಟದ ಮುಂಭಾಗದವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಬಂದೂಕಿನ ಕಡೆ ಚಾಚಿದಂತೆ ತೋರಲಾಗಿದೆ. ವೀರನು ತುರುಬಿಗೆ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಎರಡು ಎಲೆಯನ್ನು ಸಿಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. (ತ್ರಿಕೋನದ ರೀತಿ ಇದೆ) ಸೊಂಟದ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸೊಂಟದಿಂದ ಕಚ್ಚೆಯ ನೆರಿಗೆ ಕುಚ್ಚಿನಂತೆ ಮಂಡಿಯ ಕೆಳಭಾಗದವರೆಗೂ ಇಳಿಬಿದ್ದಿದ್ದು ಸುಂದರವಾಗಿ ತೋರಲಾಗಿದೆ. ವೀರನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ತುಟಿಯನ್ನು, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕರಣಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ತೋರಲಾಗಿದೆ. ಇವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಮಹಾಸತಿಯು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ನೆರಿಗೆವುಳ್ಳ ಸೀರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು ಎಡೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಲೆಗೆ ತುರುಬು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಕೈಕಡಗಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಸತಿಯ ಬಲಗೈಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಶಿಲ್ಪಿಯು ಕೆತ್ತಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಧ್ಯಯನವು ಗತ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು, ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು, ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಕಂಡು ಬರುವ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಯಾಮಗಳ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಶಿಲ್ಪ ವಿವರ, ಶಾಸನ ವಿಷಯ, ಪ್ರಕಾರಗಳು, ವೀರರ ವೇಷಭೂಷಣ ಹಾಗೂ ಅವರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಸಮಕಾಲೀನ ರಾಜಕೀಯ ಘಟನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯುದ್ಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ದಾಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳ ನಡತೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಜಪತೆಗೆ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣದ ಹಂಗು ತೊರೆದು

ಶತ್ರುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವುದು, ಹಾಗೆ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದವರ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಬಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಸಂದರ್ಭಗಳ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬಂದೂಕು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಗೆ, ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಬಂದೂಕು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಸಂಗತಿ, ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ, ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಸ್ಥೂಲ ಸಮೀಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಈವರೆಗೂ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಬಂದೂಕು ಇರುವ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಕೊಪ್ಪಳ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತುಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವೀರಗಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಮಾದರಿಯ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ಬಹುತೇಕ ಯುದ್ಧಗಳು ಜರುಗಿದ್ದು ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂಬುದು ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕೆತ್ತನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ವಿಜಯನಗರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಸೌಂದರ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಸರಳವಾಗಿವೆ. ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕುಶಲತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಸಿಗುವ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮಕೆತ್ತನೆ ಹೊಂದಿವೆ ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಿಲ್ಪಗಳ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವೀರರನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದೆನೋ, ಒಂದು ಯುದ್ಧ ಅಥವಾ ತತಸಂಬಂಧಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿರುವ ವೀರರ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಎರಡು ಬೇಟೆ ಅಥವಾ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದ ವೀರರ ಶಿಲ್ಪಗಳು. ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಸೈನಿಕನಾಗಿ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಾಹಸದಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಭಾಗವು ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೀರರು ತಲೆಗೆ ಪೇಟ ಅಥವಾ ಸೈನಿಕರು ಹಾಕುವ ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ತುರುಬುಕಟ್ಟಿ ಅದಕ್ಕೆ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಸಿಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸೈನಿಕರು ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಂತದ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ಎರಡು ಮತ್ತು ಮೂರು ಹಂತದ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ತುಮಕೂರಿನ ರೇಣುಮಾಕಲಹಳ್ಳಿಯ ವೀರಗಲ್ಲು ಮೂರು ಹಂತದ್ದಾದರೆ, ಕಲಬುರಗಿಯ ಕದ್ದರಗಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲ್ಪವು ಐದು ಹಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವೀರನಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಂದ ಹತ್ತು (ಕದ್ದರಗಿಯ ಶಿಲ್ಪ) ವೀರರಿರುವ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಕೆಲವು ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವೀರರೊಂದಿಗೆ ಸತಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಲದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 15 ಶತಮಾನದಿಂದ 17ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ವಿಜಯನಗರ ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ರಚನೆಗೊಂಡ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ದೃಶ್ಯಗಳಿರುವ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವೀರನೊಂದಿಗೆ ನಾಯಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಲಾಗಿದೆಯೋ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಕಂಡರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಯಾತನಹಟ್ಟಿ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಹಾವು, ನಾಯಿ, ಗಿಳಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ರೇಣುಮಾಕಲನಹಳ್ಳಿಯ ವೀರಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ವೀರನು ಅಶ್ವವನ್ನು ಗುಂಡಿಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯವಿದೆ. ಗುಂಡಿನ ರಭಸಕ್ಕೆ ಅಶ್ವವು ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಉಳಿದ ವೀರಗಲ್ಲಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲವುಗಳಾಗಿವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಘಟಿಸಿದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅಷ್ಟೆ ಬೇಗ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲದು. ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ಹೋರಾಟದ ಸ್ವರೂಪವು ಒಂದು ಮಾದರಿಯಿದ್ದಾರೆ ಅನಂತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಬಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಬಂದೂಕಿನ ಬಳಕೆಯು ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಆ ನಂತರ ಇದು ಇತರೆಡೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಡಳಿತದ ನೆರೆಗಳಿವೆಯೋ ಅಥವಾ ಯಾವ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳೊಂದಿಗರ ಗಡಿ ಹಂಚಿ ಕೊಂಡಿದ್ದವೋ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕಿನ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ರಾಯಚೂರು, ಕೊಪ್ಪಳ, ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಕಲಬುರಗಿ, ಬೀದರ, ವಿಜಯಪುರ ಈ ಭಾಗಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರು ಇಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ (ಇದಕ್ಕೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ದೊರೆಗಳು ವೀರಗಲ್ಲು ನೆಡದಿರುವುದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು). ವಿಜಯನಗರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರಗಲ್ಲು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ನೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದ ಮೂಲಕ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ನೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಕುರಿತು ವಿಸ್ತೃತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದ ಅಂಥ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಇಂಬು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿಯು ಈ ಲೇಖನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಬಹುದೆಂಬ ಆಶಯವಿದೆ.

(ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು : ಕರ್ನಾಟಕ ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಧನಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ದಿ ಮಿಥಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು.)

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಸೋಮಶೇಖರ್ ಎಸ್. ವೈ., 2009, ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ಸೈನ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧನೀತಿ, ಪು. 59
2. ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ಬೆಟಗೇರಿ, 1983, ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಜೀವನ, ಪು.28 ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ ಚಿತ್ರಗಳು, ಪು. 107
3. ರಾಬರ್ಟ್ ಸಿವೆಲ್ (ಮೂಲ), ಸದಾನಂದ ಕನವಳ್ಳಿ (ಅನು), 1992, ಮರೆತುಹೋದ ಮಹಾಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಜಯನಗರ, ಪು.36
4. Saleore, B.A., Social and Political life in Vijayanagar Empire, p.430
5. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ ಎಂ., 2011, ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಪು. 310
6. ನಾಗೇಗೌಡ ಎಚ್.ಎಲ್., 1966, ಪ್ರವಾಸಿ ಕಂಡ ಇಂಡಿಯಾ ಸಂಪುಟ-2
7. ಸೋಮಶೇಖರ್ ಎಸ್. ವೈ., ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. 155
8. ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ತೆಲಗಾವಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ನಾಯಕ ಅರಸರು ರಾಜಕೀಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಎಂ. ಜಿ. (ಸಂ.), ದವನಸಿರಿ, ಪು. 82
9. Epigraphia carnatica, Vol – viii, sb. 433 p.81
10. ಸೋಮಶೇಖರ್ ಎಸ್. ವೈ., ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.61
11. ಪರಮಶಿವಮೂರ್ತಿ ಡಿ. ವಿ., 2003, ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಶಿಲ್ಪಗಳು, ಪು. 219
12. ಷಡಕ್ಷರಯ್ಯ ರು. ಮ., 2000, ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೇವಾಲಯ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಇತಿಹಾಸ ದರ್ಶನ ಸಂ.15 ಪು.61

ಚಿತ್ರದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು

1. ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲು, ಗುತ್ತಲ, ಹಾವೇರಿ. ತಾ. ಹಾವೇರಿ ಜಿ.

2. ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲು, ಅಗಳಕೆರಾ, ಕೊಪ್ಪಳ ತಾ. ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿ.

3. ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲು, ರಾಯಚೂರು,
ರಾಯಚೂರು ತಾ. ರಾಯಚೂರು

4. ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲು, ಮಸ್ಕಿ,
ಜಿ. ಮಸ್ಕಿ ತಾ. ರಾಯಚೂರು ಜಿ.

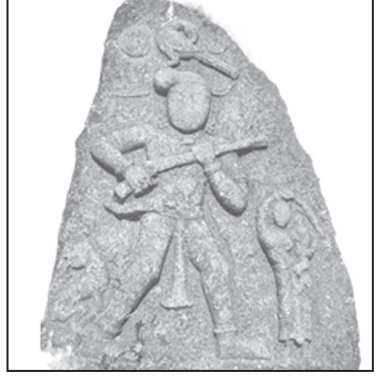
5. ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲು, ಗಾಜರಕೋಟೆ
ಗುರುಮಿಟಕಲ ತಾ. ಯಾದಗಿರಿ

6. ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲು, ಕಾರಟಗಿ
ಕಾರಟಗಿ ತಾ.ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿ.

7. ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲು, ಕಾರಟಗಿ
ಕಾರಟಗಿ ತಾ.ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿ.

8. ಬಂದೂಕು ವೀರಗಲ್ಲು, ತಾವರಗೇರಾ
ಕುಷ್ಟಗಿ ತಾ. ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿ.

9. ಬಂದೂಕು ವೀರಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು, ನಿರಮಾನ್ವಿ,
ಮಾನ್ವಿ ತಾ. ರಾಯಚೂರು ಜಿ.

೨. ತತ್ವಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸ ಕ್ರಮ

* ಅಪ್ಪಗರೆ ಸೋಮಶೇಖರ್

‘ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ’ ಎನ್ನುವಂತಹದ್ದು ಸಮಾಜ, ಸಮುದಾಯದ ನೆಲಮೂಲ ಚಿಂತನಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಸಮಾಜ, ಸಮುದಾಯದ ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿವೇಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ತನ್ನೆಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮುದಾಯದ ಸಮಷ್ಟಿಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಹೌದು. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ವಿಕಸನ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ವಪದಗಳು ಸಹ ಒಂದು. ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ತತ್ವಪದ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ-ಪೇರಕ. ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತತ್ವಪದಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿದೆ; ಹಾಗೆಯೇ, ತತ್ವಪದಗಳು ಸಹ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ತತ್ವಪದಗಳು ವಿಕಾಸ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ನಿಕಷಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಆಲೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು ತನ್ನದೇ ಬೆಳೆಯ (ಸಿಪ್ಪೆ) ಬೆಂಕಿಯ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ ಕುದ್ದು ಆವಿಗೊಂಡು ಪಾಕವಾಗಿ ಬೆಲ್ಲವಾಗುವ ಕ್ರಿಯೆಯ ರೂಪಕದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಪರಂಪರೆಯ ಗಾಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಅರೆದುಕೊಂಡು ಹಾಲಾಗಿ, ಉರಿಯ ಕೊಪ್ಪರಿಕೆಯೊಳಗೆ ಕೊತಕೊತ ಕುದ್ದು ಪಾಕವಾಗಿ, ಬಿಸಿಯ ಪಾಕ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಆರಿ ತಣ್ಣಗಾಗಿ ಬೆಲ್ಲವಾದಂತೆ ತತ್ವಪದಗಳು ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿವೆ.

ತತ್ವಪದಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತವೆ. “ತತ್ವಪದ ಗತದ ಕುತೂಹಲವಾದ ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚರಣೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಚಹರೆಯಿದೆ. ಸಂಗೀತ, ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ, ತಾತ್ವಿಕತೆ, ಧೂಪದೀಪಗಳು

* ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕಡಗಂಚಿ, ಆಳಂದ ರಸ್ತೆ, ಕಲಬುರಗಿ - 585 367 Email : appagere.somashekar@gmail.com

ಎಲ್ಲವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಪವಿತ್ರ ಭೂಗೋಳವಿದೆ; ಅದು ನಡೆಯುವುದು ಸಂತರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ, ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿ, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ.”(ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು: ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ : ಪುಟ-3) ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ, ಮತ, ಧರ್ಮ, ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದೇ ತತ್ವಪದಗಳ ಬಹುದೊಡ್ಡ ತಾತ್ವಿಕತೆ. ಸಮಷ್ಟಿಪ್ರಜ್ಞೆ ಇದರ ನೆಲೆಗಟ್ಟು. ಸಮಾಜದ ಬಹುತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು ಸಮಾನ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ಮೂಲಕ ಬೆಸೆಯಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತತ್ವಪದ ಪರಂಪರೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಮಾದರಿ. ತತ್ವಪದಕಾರರ ವಿವೇಕವು, ಲೋಕದ ಬಹುತ್ವ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನಭೇದದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸದೆ, ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಚಿಸುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಎಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶರು, “ತುಮಕೂರಿನ ತಿಗಳರ ಸರಪಳಿ ಸ್ವಾಮಿ ಗದ್ದುಗೆಯ ಬಳಿ ತಂಗಿದ್ದ ಪಾಂಡವಪುರದ ಅರಸು ಜಾತಿಯ ಅವಧೂತರಾದ ಶಿವಾನಂದ ಶಿವಯೋಗಿಗಳನ್ನು: ‘ಆ ಮಠದವರಿಗೂ (ಲಿಂಗಾಯತ), ನಿಮಗೂ (ತತ್ವಪದಕಾರರ ಗದ್ದುಗೆ) ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ?’ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಶಿವಾನಂದ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು : ‘ಈ ಜಗತ್ತು ಒಂದು ಕಾಡು. ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಮರ. ನಾವು ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಮರಗಳನ್ನೂ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಒಂದು ಕಾಡು’ (ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಪುಟ-2) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತತ್ವಪದಕಾರರು ಹೀಗೆ ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಏಕವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವದ ಸಾರವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಪದಗಳ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಆಶಯವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವೈಚಾರಿಕತೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಬುದ್ಧನ ಮಾತು, ತತ್ವಪದಗಳ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಬಲ್ಲದು. ಆ ಮಾತು ಹೀಗಿದೆ : “ನಿಸರ್ಗವೆಂದರೆ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಆಶ್ರಯ ತಾಣ. ತನಗಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಬೇಡದೆ ಬೇಡಿ ಬಂದವರಿಗೆ ತನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧಾರೆಯೆರೆಯುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಕೊಡಲಿ ತಂದವನಿಗೂ ನೆರಳು ನೀಡುತ್ತದೆ.”

ಬದುಕಿನ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ತತ್ವಪದಗಳ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರರಿಂದಿಡಿದು, ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹಂಚಿನವರೆಗೆ ತತ್ವಪದಗಳ ಧಾರೆಯನ್ನು ಹಲವರು ಗುರುತಿಸುತ್ತ, ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ತತ್ವಪದಕಾರ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತತ್ವಪದ ಪರಂಪರೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ವಚನಕಾರರ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅಫಜಲಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಿದನೂರಿನ-ಕಡಕೊಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ, ಯಾದಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಳೆಚಕ್ರ ಗ್ರಾಮದ-ಕೂಡಲೂರ ಬಸವಲಿಂಗ ಶರಣರು, ಸುರಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಯಾಳಗಿ ಗ್ರಾಮದ-ಖೈನೂರು ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಚಿತ್ತಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅಣಕಸೂಗರ ಗ್ರಾಮದ-ಚನ್ನೂರ ಜಲಾಲ ಸಹೇಬ, ಸಿರಗಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ-ಸಿರಗಾಪುರ ಬಂಡೆಪ್ಪ, ಬಾಗೋಡಿ ಗ್ರಾಮದ-ಮರಕುಂದಿಯ ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪ, ಸೇಡಂ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಇಟ್ಟಾಲ ಗ್ರಾಮದ-ಮೋಟ್ಟಳ್ಳಿ

ಹಸನ ಸಾಹೇಬ, ಹಿರೀಸಾವಳಗಿ ಗ್ರಾಮದ-ಸಾವಳಗಿ ಮಹಮ್ಮದ ಸಾಬ, ಬೇನೂರ ಗ್ರಾಮದ-ಬೇನೂರ ಹಜರತ್ ಕಾಕಿಪೀರ, ಮಹಗಾಂವವಾಡೆ ಗ್ರಾಮದ-ಮಹಗಾಂವ ಮೀರಾಸಾಹೇಬ, ಸುರಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ರಸ್ತಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ-ರಸ್ತಾಪುರದ ಭೀಮಕವಿ, ಚಿಂಚೋಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಐನೂಲಿ ಗ್ರಾಮದ-ಐನೂಲಿ ಕರಿಬಸವಾಯ್ ಮುಂತಾದ ತತ್ವಪದಕಾರರು ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಮುದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಆಳದಲ್ಲಿಯೇ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಮಡುಗಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಜಾನಪದದ ತಾತ್ವಿಕತೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ತತ್ವಪದಗಳ ಮೂಲಕ. ಜಾನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ತನ್ನ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸತತ್ವದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ವಪದವೆಂಬ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ರೂಪವೂ ಒಂದು. ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು “ತತ್ವಸಾಹಿತ್ಯ, ಅನುಭಾವ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕೈವಲ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಭಕ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸ್ವರವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧ್ಯಾನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷಕ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅದ್ವೈತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಆಶುಕವಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಚಾರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಭಜನೆಯ ಹಾಡುಗಳು, ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅವಧೂತ ಪಂಥೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ” ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. “ಅಸಾಂ ಭಾಷೆಯ ಸದಾಶಿವನಾಮ್ ಮತ್ತು ದೇಹ್ ಬಿಚಾದರ್ ಗೀತ್, ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಸೂಫಿಗಳು ರಚಿಸಿ ಮಸೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಕವ್ಯಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಚಾರ್ಬೈತ್‌ಗಳು, ಕಾಶ್ಮೀರಿಯ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ವತ್ಸುನ್ ರಚನೆಗಳು, ತಮಿಳಿನ ಭಕ್ತಿಪಾಡಲ್, ತೆಲುಗಿನ ತತ್ವಾಲು, ಪಂಜಾಬಿಯ ಸೂರ್ ಸಾಗರ ಹಾಡುಗಳು, ಬಂಗಾಳಿಯ ಬಾಲುಲ್ ಗೀತೆಗಳು, ಮಲಯಾಳಂನಲ್ಲಿ ಪಾಣನ್ ಮತ್ತು ವೇಲನ್ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರು ಹಾಡುವ ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳು, ಸಿಂಧೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮದಾಹ, ಮೌಲಾಡು, ಮುನಾಜಾತ ಅಥವಾ ಮನಾಕಿಬೊ, ಒರಾನಾ, ಪಾಂಜಿರಾ, ಉಪಾಂಗ, ಸಲೊಕ, ಸಾಖ್ಯ, ಶಬದ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳು... ಅಸ್ಸಾಮಿ, ಬಂಗಾಳಿ, ಒರಿಯ ಮತ್ತು ಮೈಥಿಲಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಚರ್ಯಾಪದ ಅಥವಾ ಚರ್ಯಾಗೀತಿಗಳು... ಅಸ್ಸಾಮಿ ಭಾಷೆಯ ಬರ್ ಗೀತಾದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳು... ಒರಿಯ ಭಾಷೆಯ ತತ್ವಾತ್ಮಕ್ ಚೌತಿಶಾಗಳು... ಭೀಮಾಬೋಯಿಯ ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳು... ಗುಜರಾತಿಯ ನರಸಿಂಹ ಮಹತಾ ರಚಿಸಿದ ತತ್ವಗೀತೆಗಳು... ಧನರಾಜ, ಗೋಪಾಲ, ಬಟಿಯೋ, ಅಖೋ ಮುಂತಾದವರ ತಾತ್ವಿಕ ಕವಿತೆಗಳು... ಮರಾಠಿಯ ತುಕಾರಾಮನ ಗೀತೆಗಳು, ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯ ಕಬೀರ, ದಾದು, ರೈದಾಸ ಮುಂತಾದ ನಿರ್ಗುಣ ಪಂಥದ ಕವಿಗಳ ರಚನೆಗಳು, ಕಾಸಿಂಶಾ, ನೂರಮಹಮ್ಮದ್, ಶೇಖ್ ನಜೀರ್ ಮೊದಲಾದವರ ಸೂಫಿ ಶೈಲಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಕೂಡ ವ್ಯಾಪಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಗಳ ಪ್ರಕಾರದೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾದಂಥವು.” (ತತ್ವಪದಗಳು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಕಲನ : ಓ. ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ : ಪುಟ-xxi-xxii) ಹಲವು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ‘ತತ್ವಪದಗಳ ಪರಂಪರೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಬೌದ್ಧರು, ಸಿದ್ಧರು, ನಿರ್ಗುಣರು, ನಾಥ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ; ಸೂಫಿ, ರೈನ್, ದೋಹಾ, ವಚನ

ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ “ವಚನಕಾರರ ತತ್ವ ಚಿಂತನೆ ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆದಿದ್ದು ತತ್ವಪದಗಳ ಮೂಲಕ” ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ತತ್ವಪದಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಎಚ್ಚರದ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿವೆ. ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಅನುಭಾವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸುತ್ತಲ ಸಮಾಜ, ಬದುಕು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳ ಒಳ-ಹೊರಗನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಾ; ಬಂಧನಗಳನ್ನು ಬಯಲಾಗಿಸುತ್ತಾ; ನೇರ, ಸರಳ, ನಿಷ್ಕಾರ, ನಿಗೂಢ, ಒಗಟಿನ ಸ್ವರೂಪದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತತ್ವಪದಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಜಾತ್ಯತೀತ, ಧರ್ಮಾತೀತ, ಲಿಂಗಾತೀತ ಮೌಲ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ತತ್ವಪದಗಳು ಮಂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು, ಮಾರ್ಗದಾತ(ಗುರು), ಭಿನ್ನಭೇದ, ಅಹಂಕಾರ ನಿರಸನ, ಕಾಯಕತತ್ವಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಲೇ ನಿರುಮ್ಲ ಭಾವದ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ‘ಮರಣವನ್ನು ಮಹಾನವಮಿ’ಯನ್ನಾಗಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ‘ಜೀವ-ದೇಹಗಳ ಸಂವಾದ’ ಸ್ವರೂಪದ ತತ್ವಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾವನ್ನು ತಾತ್ಪ್ರೀಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ತತ್ವಪದಕಾರರ ವಿವೇಕವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸ ಕ್ರಮದ ಉತ್ತುಂಗ ಸ್ಥಿತಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ‘ಸಾವಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಿಂದ ಸಾಸಿವೆ ತಾ’ ಎಂದು ಕಿಸಾಗೌತಮಿಗೆ ಬುದ್ಧ ಹೇಳಿದ ನಿಸರ್ಗದ ನಿತ್ಯಸತ್ಯದೊಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ ಅರಿವಿನ ವಿಸ್ತಾರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

“ತನುವಿನೊಳಗೆ ಅನುದಿನವಿದ್ದು|

ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೊಂದ ಮಾತ ಹೇಳದೆ ಹೋದೆ ಹಂಸ

ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳದ ಮಧ್ಯ ತಂಪಿನ ಬಳ್ಳಿ ಹುಟ್ಟಿ

ಬಳ್ಳಿಯ ಹಣ್ಣು ನೆಲಕ್ಕುದುರಿ ಹೋಗುವಾಗ

ತನ್ನ ಬಳ್ಳಿಗೊಂದು ಮಾತ ಹೇಳದೆಹೋದೆ ಹಂಸ

ಕಾಯದ ಕೊಂಬೆ ಮೇಲೆ ಮಾಯಾದ ಗಿಳಿ ಕುಳಿತು

ಕಾಯವ ಬಿಟ್ಟು ಗಿಳಿ ಹಾರಿ ಹೋಗುವಾಗ

ತನ್ನ ಕಾಯಕ್ಕೊಂದ ಮಾತ ಹೇಳದೆಹೋದೆ ಹಂಸ”

(ಹಲವು ತೋಟದ ಹೂಗಳು : ಪುಟ-10)

‘ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೊಲೆಯೂರು ಬೆಳದಿದ್ದು ಮೊಲೆಯೂರು| ಹೋಗಿ ನಿ ಕಾಡೂರಿಗೆ ಕಾಯವ; ತೇರ ನೋಡೋಣ ಬನ್ನಿರೊ| ಸದ್ಗುರುವಿನ ತೇರ ನೋಡೋಣ ಬನ್ನಿರೊ’ ಮುಂತಾದ ಸಾವನ್ನು ಕುರಿತ ತತ್ವಪದಗಳು ಸಾವಿನ ಶೂನ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತವೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಸಾವಿನ ಹಾಗೂ ತಿಥಿಯ ದಿನದ ರಾತ್ರಿ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ-ಕೇಳುವ, ದನಿಗೂಡಿಸುವ ಪರಂಪರೆ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ತತ್ವಪದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕರಗೊಂಡು
 ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ನನ್ನೊರಿನ ತತ್ವಪದಗಳ ನುಡಿಕಾರರ ನಂಬಿಕೆಯ
 ಮೂಲಕ ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಕಣ್ವೋಟಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಪ್ಪಗೆರೆಯ
 'ಚನ್ನರೂಢ ಮಠ'ದಲ್ಲಿ ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ತತ್ವಪದಕಾರರಿಗೆ ಆ ಮಠ 'ಗುರುಮಠ'ವಾಗಿತ್ತು.
 ಚನ್ನರೂಢ ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೊಂಡಕೊಪ್ಪ ಗ್ರಾಮದ ದಲಿತ
 ತತ್ವಪದಕಾರ. ಈ ಗುರುಮಠಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವರು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಊರಿನ
 ಹೊಲೆಯ, ಮಾದಿಗ, ಒಕ್ಕಲಿಗ, ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸಮುದಾಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ
 ಬಂದವರು. ಇವರೆಲ್ಲಾ 'ಗುರುಭಜನೆ' (ಗುರುದೀಕ್ಷೆ) ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ
 ತಮ್ಮ ಜಾತಿ-ಧರ್ಮದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು 'ಗುರುಮಕ್ಕಳಾ'ಗುತ್ತಾರೆ.
 ಗುರುಭಜನೆ ಎಂದರೆ, ಗುರುದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು-ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು-
 ಗುರುಮಕ್ಕಳಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಗುರುಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ
 ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ತತ್ವಪದ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದಿದ್ದು ತತ್ವಪದದ
 ಗುರು ಪರಂಪರೆ. ಈ ಗುರುಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತರೆ ಅವರನ್ನು ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿಯೇ
 ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ರೀತಿಯೂ ವಿಶೇಷ. ಗುರುಮಕ್ಕಳ
 ಶವವನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಗುಂಡಿ ತೋಡಿ, ಪದ್ಮಾಶನ ಹಾಕಿಸಿ, 'ಧ್ಯಾನಸ್ಥ' ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ
 ಕುಳಿರಿಸಿ ಗುಂಡಿಯ ಎಡ-ಬಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು
 ಅದರೊಳಗೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಮಣ್ಣುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಧ್ಯಾನಸ್ಥ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂದರೆ ಎಚ್ಚರದ
 ಸ್ಥಿತಿ. ಅಂದರೆ ಗುರುಮಕ್ಕಳು ಸಾವಿನ ನಂತರವೂ ಸಹಾ ಎಚ್ಚರದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ
 ಇರಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ತಾತ್ಪ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ
 ಗುರುಮಕ್ಕಳ ಈ ಗೋರಿಗಳು ಗದ್ದುಗೆಗಳಾಗಿ ಗುರುಮಕ್ಕಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
 ಸಾಮಾನ್ಯರು ಗುರುಮಕ್ಕಳಾಗುವ; ಆ ಗುರುಮಕ್ಕಳೇ ಮುಂದೆ ಗುರುವೇ ಆಗಿ
 ಆರಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ನಡೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ
 ತತ್ವಪದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ 'ಗುರು'ವಿನ ಸಂಕೀತವಾಗಿ ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಅನುರಣಿಸುತ್ತದೆ.
 ತತ್ವಪದಕಾರರು ಬಹುತೇಕ ತಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
 'ಗುರು'ವಿನ ಮೂಲಕವೆ. ತತ್ವಪದಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಗುರು ಎಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವ,
 ಪರಮಾತ್ಮ, ಜ್ಯೋತಿ, ಬೆಳಕು, ಅರಿವು, ವಿವೇಕ, ಜಾತ್ಯತೀತ. ಕೆಲವು ತತ್ವಪದಗಳು
 ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತವೆ. "ನರನ ಕೆಡಿಸಿ ಹರನ ಮಾಡಿದ ಸದ್ಗುರು
 ರಾಯ (ಕೂಡಲೂರು ಬಸಲಿಂಗಪ್ಪ), ಭವಗೆಲಿಸುವ ಗುರುವಿನ ಕೂಡೋ
 (ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ), ಹರ ಮುನಿದರೆ ಗುರು ಕಾಯ್ತನು ಶಾಶ್ವತ (ನೀರಲಕೇರಿ
 ಬಸವಲಿಂಗ ಶರಣ) ಇಂಥ ಮಾತುಗಳು ತತ್ವಪದಕಾರರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ
 ಕಾಣುತ್ತವೆ. ತತ್ವಪದಕಾರರು ಗುರುಮಾರ್ಗದವರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಯೋಗ,
 ಧ್ಯಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಅಂತರಂಗದ ತಮ್ಮ ನಿಜದನಿಗೆ ಒಗೊಡುವ ಸಾಧಕರು ಇವರು.
 ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಯಾವ ಜಾತಿಯವನೇ
 ಆಗಿರಲಿ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಗುರುಬೇಕು. ಕಲಿಯಲು, ಅರಿವಿಗೆ ದಾರಿ
 ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪಕ್ಷ ಮನಸ್ಸಿನ ಗುರುವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ ಆರಂಭದ ಗುರಿ. ಗುರು
 ಶಿಷ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಮೀರುವುದೇ ಇದರ ಗುರಿ.
 ಗುರುಮಾರ್ಗದ ತತ್ವದಕಾರರು 'ದಾರಗೊಡವಿ ನಮಗೆನಾದರಿ ಗುರು ತೋರಿದ
 ಹಾದಿಯೊಳಗಿರಬೇಕರಿ' ಎಂಬ ಸರಳ ನಂಬಿಕೆಯು ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿದೆ."

(ತತ್ವಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ : ಪುಟ- 46-47) ತತ್ವಪದಕಾರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗಿಂತ ಗುರುವೇ ಮುಖ್ಯ. ದೇವರನ್ನು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ತತ್ವಪದಕಾರರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಾ ಗುರು ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ.

“ಗುರುವಿನಾಜ್ಞೆಯ ಮೀರದೆ ನಡೆವವನ

ನರನೆನ್ನಬೇಡ ಅವನ ಪರಮಾತ್ಮ

ಅರಿಯದ ಅಜ್ಞಾನಿ ಜನರೇನು ಬಲ್ಲರು

ಪರಕೆ ಪರತರ ವಸ್ತು ಅವನು”

(ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಕೂಡಲೇಶ್ವರ : ಪುಟ-118)

-ಹೀಗೆ ತತ್ವಪದಕಾರರ ತತ್ವದೊಳಗೆ ಗುರು ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ಅವರು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ : “ಸೂಫೀ ಪಂಥದಲ್ಲಿಯಂತೆ ತತ್ವಪದಕಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುವನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೈವವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ, ಗುರುವನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆ, ಗಂಡನಂತೆ, ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಗುರು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗುರುವಿಲ್ಲದೆ ಅನುಭಾವದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ತತ್ವಪದಕಾರರ ಆಳವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುಸ್ತುತಿಗಳೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಸೂಫಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ಬಳುವಳಿಯಿದ್ದಂತಿದೆ.” (ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ : ಪುಟ-14)

ಜಾತಿ, ಮತ, ಕುಲ, ಧರ್ಮಗಳ ಭಿನ್ನವಳಿದ ಸಾಮರಸ್ಯ ಎಂಬುದು ಸೃಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಆಳದಲ್ಲಿರುವ ‘ವಿಕಾಸತತ್ವ’. ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ತತ್ವಪದಕಾರರು ತಮ್ಮ ನಡೆನುಡಿ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ತತ್ವಪದಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಜಾತಿಯ ಬಂಧನಗಳನ್ನು ಮೀರಿದವನು ಒಂದು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಜಾತಿಮತ ಧರ್ಮಗಳ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಎಂದೂ ಕಲುಷಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಆಶುಕವಿ ಕೂಡಲಾರೇಶ್ವರರ ಕಿವಿ ಮಾತು.” (ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಅಬ್ದುಲ್ ಬಷೀರ್ : ಪುಟ-119) ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ತತ್ವಪದಕಾರರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಧರ್ಮಸಂಕರ, ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷತೆ, ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಎಂಬಂತೆ, ಅಲ್ಲಿಸಾಹೇಬುಸ್ವಾಮಿ ಶಿಷ್ಯ-ಶೀಲವೇರಿಶಿವಪ್ಪ (ಶಿವಮೂರ್ತಿಸ್ವಾಮಿ), ಕೊಳ್ಳೂರು ಭದ್ರಪ್ಪಗೌಡರ ಶಿಷ್ಯ-ಕೊಳ್ಳೂರುಹುಸೇನ ಸಾಹೇಬ, ಬಸಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರ ಶಿಷ್ಯ-ಮಹಾಗಾಂವ ಮೀರಾಸಾಹೇಬ, ಕಳಸ ಗೋವಿಂದಭಟ್ಟರ ಶಿಷ್ಯ-ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ, ಚನ್ನೂರ ಜಲಾಲಸಾಹೇಬರ ತತ್ವಪದಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ ಗುರುಮಡಿವಾಳ, ಮಂಜುರ್ಲಾಖಾದರ ಸಾಹೇಬರ ತತ್ವಪದಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಬಡೇಸಾಬ ತತ್ವಪದ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿ ಗೋನಾವರದ ರಾಮದಾಸನಾದ. ಸೃಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸತತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ‘ಹಿಂದೂ-ಮುಸಲ್ಮಾನ’ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮೊಹರಂ ಪದ, ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ತತ್ವಪದ, ತತ್ವಪದಕಾರರ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳಿವೆ. “ಕಸವರಮೆಂಬುದು ನೆರೆಸೈರಿಸಲಾರ್ಪೋಡೆ ಪರವಿಚಾರಮಂ ಧರ್ಮಮುಮಂ”

ಎಂಬ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಸಾಮಾಜಿಕರಣಗೊಂಡ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ತತ್ವಪದಕಾರ ಪರಂಪರೆ ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

“ಸಬ್ ಕಹತೇ ಈಶ್ವರ ಅಲ್ಲಾ
ಇದರ ಭೇದ ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ
ನಿರಂಕಾರಸೇ ಆಕಾರ ಹುವೇ
ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ನಿಲುಕಿಲ್ಲ
ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಮಾನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಡತೇಹೈ
ಗುರುಮನಿ ಕೀಲ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ”
(ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಪುಟ-142)

-ಎಂಬ ತತ್ವಪದವು ಮತಧರ್ಮಗಳ ಗಡಿರೇಖೆಗಳನ್ನು ಮೀರಬೇಕಾಗಿರುವ ಧರ್ಮಾತೀತ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾತಿ, ಮತ, ಕುಲ, ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿನ ಮೂಲಭೂತವಾದದ ಬಗೆಗೆ ಬಂಡೇಳಬೇಕಾದ ವಿವೇಕವನ್ನು ತತ್ವಪದಕಾರರು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಕಾರರು ಚಿಂತಿಸಿದ “ಕಾಯಿಕ ತತ್ವ, ಸ್ಥಾವರಕೃಳಿವುಂಟು ಜಂಗಮಕೃಳಿವಿಲ್ಲ, ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿ, ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯಿರಿಲ್ಲ ಶರಣರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯಿರಿಲ್ಲ, ಸತಿಪತಿಗಳೊಂದಾದ ಭಕ್ತಿ ಹಿತವಾಗಿರ್ಪುದು ಶಿವಂಗಿ, ಆನು ಹಾರುವನೆಂದರೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ನಗುವನಯ್ಯ, ಮಾದಾರಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮಗ, ಬಯಲಾಗುವಿಕೆ, ಸಹಪಂಕ್ತಿ ದಾಸೋಹ, ಅಂತರ್‌ಜಾತಿ ವಿವಾಹ, ಇಷ್ಟದೈವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು” ತತ್ವಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿ ಪುನರ್‌ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿಯೇ “ಜಂಗಮನಾದ ಮೇಲೆ ಮನಲಿಂಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹಾಡಿದವರು ಚೆನ್ನೂರ ಜಲಾಲ್ ಸಾಹೇಬರು.” (ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಅಬ್ದುಲ್ ಬಷೀರ್ : ಪುಟ-122) ನಮ್ಮ ನಡೆ, ನುಡಿ, ಬದುಕು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳ ನೈತಿಕತೆಯಾಗಬೇಕಿದ್ದ ಶರಣರ ತತ್ವ ಚಿಂತನೆಗಳು ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಕರ ಪಠ್ಯವಾಗುಳಿದ ದುರಂತವನ್ನು ತತ್ವಪದಕಾರರು, “ಸೊಲ್ಲಿಗೆ ಶರಣರ ಕಥೆಗಳ ಪೇಳುತಾ ಅಲ್ಲದ ನುಡಿಗಳ ನುಡಿಯುವಿರಲ್ಲ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಶರಣರು ಸಹ ‘ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ತೋರುಂಬ ಲಾಭ’ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ತತ್ವಪದಕಾರರು ‘ಆಧ್ಯಾತ್ಮ-ಲೌಕಿಕ ಲೋಕ’ಗಳೆರಡರ ನಡುವಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಯಭಾರಿಗಳು. ಲೌಕಿಕದ ಮೂಲಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಮೂಲಕ ಲೌಕಿಕವನ್ನು ನೋಡುವ, ಅರ್ಥೈಸುವ, ಸಂಕರಗೊಳಿಸುವ ಲೋಕವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿ ಜಾತಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ವರ್ಣಾಶ್ರಮವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುವ ತತ್ವಪದಕಾರರು ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತ ಸಮಾನತೆಯ ವಿವೇಕವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾರೆ. “ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮೀರದೆ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಅನ್ಯದಾರಿಗಳಿಲ್ಲ...” (ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ : ಪುಟ-17) ಎಂಬುದು ತತ್ವಪದಕಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಶಂಕರಾನಂದ ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವರರು:

ನಮ್ಮ ಕುಲಮೇಲೆನುತ ವಂದಿಸಿ
 ನಿಮ್ಮ ಕುಲ ಕೀಳೆನುತ ನಿಂದಿಸಿ
 ಇಲ್ಲ ಜಾತಿಯು ಸ್ವರ್ಗ-ನರಕದೊಳು
 ಇಲ್ಲ ಜಾತಿಯು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರದೊಳು
 ಜಾತಿ ಜೀವಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವು”

(ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಅಬ್ದುಲ್ ಬಷೀರ್ : ಪುಟ-124)

ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗಗಳು ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ. ಮುಖವಾಡತನಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ ಬಯಲಾಗಬೇಕಾದ ತುರ್ತನ್ನು ತತ್ವಪದಕಾರರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ವಡ್ಡಟ್ಟಿ ಸೋಮನಾಥನನ್ನು ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಪೀಠ ಸಾಹೇಬರು (ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಇದು) ಮನುಷ್ಯ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಲಸುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಭೇಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಕಟ್ಟಿ ಹೊಲಸುತನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಶಿವಧ್ಯಾನ

ಮುಟ್ಟಿನೊಳಗಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದಿಯೋ

ಇಷ್ಟಾರ ತಿಳಿಯೋ ಶಿವಧ್ಯಾನ”

(ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಮಹೇಶ ತಿಪ್ಪಶೆಟ್ಟಿ : ಪುಟ-89-90)

-ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬಹುತೇಕ ತತ್ವಪದಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನೆಲೆಯ ರಚನೆಗಳು ಎನಿಸಿದಾಗಲೂ ಸಹ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸಮಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತವೆ. ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಲೋಕದ ಅನುಭವವನ್ನಾಗಿಸುವ; ಲೋಕದ ಅನುಭವವನ್ನು ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನಾಗಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತತ್ವಪದಕಾರರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಜಾತಿ, ಮತ, ಕುಲ, ಧರ್ಮಗಳ ಯಾವುದೇ ತರತಮವಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಅಹಂಕಾರಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ತತ್ವಪದಗಳ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿ. “ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸಮಷ್ಟಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಬಲ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ‘ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗುವತನಕ ದೊರೆಯದಣ್ಣ ಮುಕುತಿ’ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲ ತತ್ವಪದಕಾರರ ಘೋಷಣೆ. ‘ಬೋಧೆ ಒಂದೇ, ಬ್ರಹ್ಮನಾದ ಒಂದೇ, ಸಾಧನ ಮಾಡುವ ಹಾದಿ ಒಂದೇ, ಆದಿಪದ ಒಂದೇ,’ ‘ಗುಡಿಯ ನೋಡಿರಣ್ಣ ದೇಹದ ಗುಡಿಯ ನೋಡಿರಣ್ಣ’ ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ತತ್ವಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಮತ-ಧರ್ಮಗಳ ಸಾರ ಒಂದೇ, ದೈವವನ್ನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕದೆ ಅರಿವಿನ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು ಇವರು ಸಾರಿದ್ದು ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದ ವಿಚಾರ. ‘ಪರಸ್ಪರ ಅಪನಂಬಿಕೆ, ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು, ಜಗಳಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುವ ಜಾತಿಮತ ಭೇದಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ರಚನೆಯಾಗಿರುವ...” (ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಗಳು : ಅಬ್ದುಲ್ ಬಷೀರ್ : ಪುಟ-114) ತತ್ವಪದಗಳು ಹಾಗೂ

ಸಮಾನತೆಯ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವ “ಭಿನ್ನಭೇದವ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಿರಿ... ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿ ಇಂಥ ಜಾತಿಗರ ಸಂಘವ ಮಾಡಲು ಬ್ಯಾಡಿರಿ... ಆಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ಯಾಡಿ ಬಡವರೆ ಬದುಕ ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳದಿಂಗಳೊಳಗೆ”; ಮನುಷ್ಯನ ಅಹಂಕಾರ ನಿರಸನದಲ್ಲಿನ ಸರಳತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ “ಬಿದಿರು ನಾನಾರಿಗಲ್ಲಾದವಳು! ಹುಟ್ಟುತ್ತ ಹುಲ್ಲಾದೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಮರವಾದೆ! ತಿಪ್ಪೇಯ ತಳಗಿದ್ದೆ ಅದರುದ್ದ ಬೆಳೆದಿದ್ದೆ” ತತ್ವಪದಗಳು ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಜದ ವಿಕಾಸ ತತ್ವವನ್ನೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತವೆ. “...ತತ್ವಪದಗಳು ಸರ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಐಕ್ಯಮತ್ಯದ ಒಂದು ಬಿಂದುವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿವೆ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೇನಲ್ಲ! ಇಷ್ಟಾದರೂ ಇವರು ತಮ್ಮವೇ ಆದ ಪಂಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಿಲ್ಲ. ಜಾತಿಮತ ಪಂಥ, ಕಂದಾಚಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದರಿತು ಇವರು ಬೋಧಿಸಿದ ತತ್ವಗಳು ಸರ್ವ ಮತದವರಿಗೂ ಸರ್ವಕಾಲಕ್ಕೂ ಸರ್ವದೇಶಗಳಿಗೂ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವಂಥವು; ಹೀಗಾಗಿ ತತ್ವಪದಕಾರರು ಅಮರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಕೇವಲ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಹರಿಸುವ ಈ ಯೋಗಿಗಳ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರುವ ಸಂಬೋಧನೆ ‘ಮಾನವನನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು’ ರೂಪದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವನ್ನು ‘ಹಾಡು’ಗಳೆಂದೂ, ವಸ್ತುವಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ‘ತತ್ವಪದ’ಗಳೆಂದೂ, ಗುರಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ‘ಕೈವಲ್ಯ ಪದ’ಗಳೆಂದೂ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾತು ಮನಂಗಲಿಂದತ್ತ ಮೀರಿದ ಶಿವಜೀವರ ಅವಿನಾಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಅನುಭಾವಿಗಳ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗೀತೆಗಳಿವು. ಅನುಭಾವಿ ಬುದ್ಧಿ, ಭಾವ ಹಾಗೂ ಹೃದಯಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ.”

ತತ್ವಪದ ಪರಂಪರೆಯ ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ದೋಷಪೂರಿತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿರುವ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕ್ರಮ ಕೂಡ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಡಾ. ಹಿ. ಶಿ. ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡ ಅವರು ತಮ್ಮ “ವಚನ, ದಾಸ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ವಪದಗಳು” ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತತ್ವಪದಕಾರರನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ : “ತತ್ವಪದಕಾರರು ಮೇಲು ವರ್ಗದ ಜಡ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಧಾಟಿ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲರೂ ಜನಪದ ಧಾಟಿ, ಲಯಗಳನ್ನು ಮೋಹಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.(ಹಿ. ಶಿ. ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡರ ಈ ಗ್ರಹಿಕೆ ಸರಿಯಾದದ್ದು. ಮುಂದಿನ ಆಲೋಚನೆ ದೋಷಯುಕ್ತವಾದದ್ದು) ಆದರೆ ತಿರುಳು ಮಾತ್ರ ದೋಖ... ವಚನಕಾರರು ಸಮಾಜವೊಂದರ ಒಳಗಿಂದ, ತತ್ವಪದಕಾರರು ಹೊರಗಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ... ವಚನಕಾರರಿಗೆ ಅವರದೆ ಆದ ಸಮಾಜವೊಂದಿದೆ... ತತ್ವಪದಕಾರರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಸಮಾಜ (Unidentified Society)ದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂವಾದ ಮಾಡಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತತ್ವಗಳು ಕೆಲವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಬೇಡವಾಗಬಹುದು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ‘ಬೇಕೇ ಬೇಕು’ ಎನ್ನುವ ಸಮಾಜವೊಂದು ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನ ಬೀದಿ ಮಾತು, ಜೀವನ ಬೇಸರವಾದಾಗ ಕೇಳಬಹುದಾದ ತತ್ವ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ... ವಚನಕಾರರಿಗೆ ಒಂದು ಶೈವ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಒಂದು ‘ಶಿವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಇದೆ. ಇದು ಅವೈದಿಕ ಎಂಬ ಗುಣಾತ್ಮಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ತತ್ವಪದಕಾರರಲ್ಲಿ ಈ ಯಾವ

ಬಗೆಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ವೈದಿಕ ಮೂಲ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಹೊರಟು... ವಚನಕಾರರಂತೆ ಜನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ... ವಚನಕಾರರು ಭೌತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿಲ್ಲ. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಗೌರವ ಇದೆ. ತತ್ವಪದಕಾರರು ದುಡಿಮೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇರಲಿ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಕಾಲ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಎದುರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತತ್ವಪದಕಾರರು ಇರುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಎಸೆದು ಕಣದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಕಾರರದು ಬಡತನದ ವಿರುದ್ಧ, ಪ್ರಭು ವಿರುದ್ಧ ಸಶಕ್ತ ಹೋರಾಟ. ತತ್ವಪದಕಾರರದು ಅಶಕ್ತ ಹೋರಾಟ. ತಮ್ಮ ವರ್ಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ, ತಮ್ಮ ವರ್ಗದ ಬದುಕನ್ನು ಚಿಂತನೆಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಇವರು ನರಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾವೇ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಹಾರ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ... ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯ ಎಂದರೆ ತತ್ವಪದಕಾರರು ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಏನೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಬಯಸುವುದು. ಇವರು ಅನಾರ್ಥಿಕ ಜನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅಕಾಲಿಕ ಜನರೂ ಹೌದು... ಇರುವ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಬಯಸದೆ ಇಡೀ ಸಮಾಜ ಸರಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಹಳಹಳಿಸುವ ಇವರನ್ನು ಹಿಂದೂ ಸನಾತನವಾದದ ಕೆಳವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು... ಯಜಮಾನನನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜನ-ಜನರೇಷನ್ ಬಿಟ್ಟು ಮಾತನಾಡುವ ತತ್ವಪದಕಾರರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಒಂದು ಮೂಳುನಾಯಿಗಾದರೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.” (ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಪುಟ-48 ರಿಂದ 51) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡರ ಒಟ್ಟು ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಇಡೀ ತತ್ವಪದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಧೋರಣೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾದದ್ದು. ಈಗಾಗಲೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಅವುಗಳ ತಿರುಳು ಎಷ್ಟು ಸತ್ವಪೂರ್ಣವಾದದ್ದು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ತತ್ವಪದಕಾರರು ಸಮಾಜದ ಒಳ-ಹೊರಗನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿರುವುದರ ಸಂಕೇತವೇ ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ತತ್ವಪದಗಳು. ‘ದೋಖ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಟ್ಟು ತತ್ವಪದ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಿಸಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದು. ಹಾಗಂತ ಮಿತಿಯಿರದ ತತ್ವಪದಗಳೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬರ್ಥವಲ್ಲ. ವೈದಿಕತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ತೀವ್ರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿರುವ ತತ್ವಪದಕಾರರನ್ನು ‘ವೈದಿಕ ಮೂಲ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಹೊರಟ’ವರು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಲೇಖಕರ ಚಿಂತನಕ್ರಮವೇ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ತತ್ವಪದಕಾರರು ‘ಸಾವನ್ನು’ ಪರಿಭಾವಿಸಿರುವ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಸೋತಿದ್ದಾರೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ತತ್ವಪದ ಹಾಗೂ ತತ್ವಪದಕಾರರನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸಿ, ಪಾರ್ಶ್ವಮುಖೀಯವಾಗಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಚನಕಾರರು ಮತ್ತು ತತ್ವಪದಕಾರರನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿರುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ದೋಷವಿದೆ. ಇಡೀ ಲೇಖನದಲ್ಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಪೂರ್ವಗ್ರಹಪೀಡಿತವಾಗಿದ್ದು, ತತ್ವಪದ ಪರಂಪರೆಯೇ ನಿಂದನಾರ್ಹ, ಅಪ್ರಯೋಜಕ, ತಾತ್ವಿಕತೆ ಇಲ್ಲದ್ದು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಿದೆ. ತತ್ವಪದಕಾರರು ಕೆಳವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರೇ ಹೊರತು, ಹಿಂದೂ ಸನಾತನವಾದದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು

ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು, ಜಾತಿ, ಕುಲ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ಪ್ರಭುತ್ವ ವಿರೋಧಿಯಾದ ತತ್ವಪದಕಾರರ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ರಚನೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವಿದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ತತ್ವಪದಗಳ ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥ, ಗುಣಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೋತಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಕಾರರು ಹಾಗೂ ತತ್ವಪದಕಾರರನ್ನು ಲೇಖಕರು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿರುವ ಕ್ರಮ ಮಿತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಹಲವು ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ತತ್ವಪದಕಾರರು ವಚನಕಾರರ, ವಚನ ಆಶಯಗಳ, ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಿಂತನೆಗಳ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ತತ್ವಪದಕಾರರು ಹಾಗೂ ತತ್ವಪದಗಳ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ವಚನಕಾರರು, ವಚನಗಳ ಎದುರು ದೋಷಪೂರಿತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮರುಚಿಂತನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕಿದೆ. ಲೇಖಕರ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ :

“ಕುಲ ಚಲಕ ಹೊಡದಾಡ ಬೇಡಿರೊ
ಮುಂದ ನೆಲೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ನೋಡಿರೊ
ತು...ತು...ಲಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ
ಹೊಲ್ಲ ಹೊಲಿಯ ದೇಹತೊಟ್ಟಿ”(ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ)

“ಹೊಲಯರು ನಾವು ಹೊಲಯರು
ಎಂಥ ಹೊಲೆಯರು
ಹೊಲೆಯೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದು
ಕುಲ ಛಲ ಮೇಲು ಅನ್ನುವವರು

ಮುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದು
ಮುಟ್ಟಿಗೆ ತಟ್ಟಿಗೆ ಅನ್ನುವವರು

... ..
ರಾಷ್ಟ್ರದೊಳಗೆ ಮೇಲು ಕೀಳು
ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಮೆರೆವವರು”(ಕೂಡಲೂರು ಬಸವಲಿಂಗ)

“ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಮೂತ್ರ ದ್ವಾರದ ಮೂಲಕವೇ ತೂರಿಬಂದವರಾದ್ದರಿಂದ
ಉತ್ತಮ ಕುಲದವರೆನಿಸುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.
ಅಲ್ಪವೆನಿಸುವ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ
ಮೇಲುಕೀಳು ಜಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸಬಾರದು
ಮಾನವರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು”(ನಾರಣಪ್ಪ)
(ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಪುಟ-53-54)

—ಈ ತತ್ವಪದಗಳು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಂಡಾಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಜಾತಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿಲುವಿನ ಬಗೆಗಿನ ವ್ಯಂಗ್ಯಪೂರಿತ ಖಂಡನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ

ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಎಡವಿದ್ದಾರೆ. ದೋಷಯುಕ್ತ ಓದು ಏನೆಲ್ಲ ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಲೇಖನ ಉದಾಹರಣೆ. ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ, ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಓದುವಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಕಿದೆ. ಕಾರಣ ಬಹುತೇಕ ನಮ್ಮ ಓದನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವುದು ಮೂಲಭೂತವಾದವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಹೊಸ ಓದಿನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅಪಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನೋಟಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿಯವರ ಬರಹ ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ. ನಂಗಲಿಯವರ ಒಟ್ಟು ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡರ ತತ್ವಪದ ಪರಂಪರೆ ವಿರೋಧಿ ನಿಲುವಿಗೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ ಅವರು “ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು” ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ, ವಚನ ಮತ್ತು ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಭಾಷೆ-ಬಂಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ಬಗೆ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಈ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ “ಲೋಕಭಾಷೆ, ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ, ಪೂರ್ವಧ್ಯಾನಿತ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ, ಧ್ಯಾನಪೂರ್ವ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ” ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹಾಗೂ “ವಚನಗಳು ನಿದರ್ಶನದಿಂದ ನಿರ್ಣಯದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುವ (ಅನುಗಮನ ವಿಧಾನ) ಮತ್ತು ತತ್ವಪದಗಳು ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ನಿದರ್ಶನದ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವ (ನಿಗಮನ ವಿಧಾನ)” “ನಿದರ್ಶನ ಸೂತ್ರ” ಕ್ರಮ”ವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವ ರೀತಿ ತಾತ್ವಿಕವಾದದ್ದಾಗಿದೆ. ನಂಗಲಿಯವರು ಹೇಳಿರುವ ವಚನ ಹಾಗೂ ತತ್ವಪದಗಳ ರಚನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಓ. ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ ಅವರ : “ವಚನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ, ತತ್ವಪದಗಳು ಮೊದಲಿಗೇ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ” (ತತ್ವಪದಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಕಲನ : ಓ.ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ : ಪುಟ-xxix) ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ‘ಧ್ಯಾನಪೂರ್ವ ಕಾವ್ಯ’ವು ಕುರಿತು ಓದದಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣಿತ ಮತಿಗಳಾದವರ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವಂತಹದು. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಧ್ಯಾನಪೂರ್ವ ಕಾವ್ಯವು ಬದುಕಿನ ಉಪವಸ್ತುವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಚಳವಳಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕೂಡ ಬದುಕಿನ ಉಪವಸ್ತುವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಲಿ ಪೂರ್ವಧ್ಯಾನಿತವಾದ ಅಥವಾ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾದ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲ. ಇವರಾರಿಗೂ ತಮ್ಮ ರಚನೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಭ್ರಮೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಚನಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಎಂಟು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಮನ್ನಣೆ ಲಭಿಸಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಭಾರತವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗ ಮೂಡಿಬಂದ ಕನ್ನಡದ ತತ್ವಪದಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಪದಕಾರರು ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ‘ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ’ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಗಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವಿದ್ವಜ್ಞನ ವಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಸಡ್ಡೆಗೆ ಇದು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ... ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಣೋದಯವನ್ನು ಕೆಂಪುನಾರಾಯಣ, ಮುದ್ದಣರಿಂದ

ಆರಂಭಿಸಿ ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ನಾರಾಯಣರಾಯರು, ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರ ರಚನೆಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸುವುದು ನಮಗೆ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಕೆ. ರಂ. ನಾಗರಾಜ ಅವರು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಣೋದಯವನ್ನು ತತ್ವಪದಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಪದಕಾರರಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ನುಡಿದು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪುನರ್ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದರು.” (ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ವಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ನಂಗಲಿ : ಪುಟ-56-57) ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಬ್ದುಲ್ ಬಷೀರ್ ಅವರು 18-19ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕಾಲವನ್ನು ‘ತತ್ವಪದಗಳ ಯುಗ’ವೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. “ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರವವರು ಹದಿನೆಂಟು ಮತ್ತು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನಗಳನ್ನು ಕತ್ತಲ ಯುಗವೆಂದು ಕರೆದದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ ಈ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ತತ್ವಪದಗಳು ಬೇರೆಯದೇ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದ ಬದುಕು ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಹೊರಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಬಡತನ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯದಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಸಮುದಾಯದ ಈ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ಉತ್ತರಕ್ಕಿರುವ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ರಚನೆಗಳು ಜನಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ್ದ, ಬೀರಿರುವ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅರುಣೋದಯವನ್ನು ತತ್ವಪದಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.” (ತತ್ವಪದಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಕಲನ : ಓ.ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ : ಪುಟ-xxxii) ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ವಚನ ಹಾಗೂ ತತ್ವಪದಗಳ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ವಚನ ಹಾಗೂ ತತ್ವಪದಗಳಲ್ಲಿನ ಸಮಾನ ಧೋರಣೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಾದರೂ ಈ ಎರಡೂ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಕರಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿಯೇ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ವಚನ ಹಾಗೂ ತತ್ವಪದಗಳು ಹೇಗೆ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸ ಕ್ರಮದ ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ನಮ್ಮ ವಚನ ಹಾಗೂ ತತ್ವಪದಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ಒಟ್ಟಾರೆ ‘ತತ್ವಪದಗಳ ಭಾಷೆ, ರಚನೆಯ ಸ್ವರೂಪ; ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ರೀತಿ; ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಅನುಭಾವವನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ; ಅನುಭವಜನ್ಯ ರೂಪಕ, ಪ್ರತಿಮೆ, ಸಂಕೇತಗಳ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆ; ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಒಳಹೊಕ್ಕಿ ನೋಡುವ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಕ್ರಮ; ಲೋಕಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ರೀತಿ’ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ರೂಪಗೊಂಡದ್ದು. ಇದು ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸ್ವೋಪಜ್ಞವಾದ ವಿಕಾಸ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ತತ್ವಪದಗಳ ಈ ಎಲ್ಲಾ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಜನಪದದ ಅನುಭವ ಲೋಕ ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದೆ. ತತ್ವಪದಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸದ ಸಂಕೇತಗಳು ಹೇಗೋ; ಹಾಗೆಯೇ, ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು

ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ 'ಅರಿವಿನ ದೀವಿಗೆ'ಯಾಗಿವೆ. ತತ್ವಪದಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸ ಕ್ರಮವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದರ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ, ತತ್ವಪದಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೂಡ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥ :

1. ತತ್ವಪದಗಳು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಕಲನ : ಪ್ರ.ಸಂ.-ಶಾಂತರಸ : ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು : 2000
2. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಡಾ. ಶಾಂತಪ್ಪ ಟಿ. ಗುರೋಡಿ : ಶುಳಸಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗಲ್ಬರ್ಗಾ : 2010
3. ಮಂಟೇಸ್ಸಾಫಿ : ಸಂ- ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ : ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ : ಪುಟ-7 : 1997
4. ಕನ್ನಡ ತತ್ವಪದಕಾರರು : ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು : 1993
5. ಹಲವು ತೋಟದ ಹೂಗಳು :ಸಂ- ಪ್ರೊ. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ಜಿ. ವಿ. ಆನಂದಮೂರ್ತಿ :ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು : 2000
6. ತತ್ವಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ : ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ : ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ : 2014

೨. ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕೋವಿಡ್-19 ಉಂಟುಮಾಡಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು

* ಎಚ್. ಡಿ. ಪ್ರಶಾಂತ್

ಕೋವಿಡ್-19 ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಗಳ (Food Supply Chains [FSCs]) ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹರಡುವ ಮೊದಲೇ, ಇದರ ತಡೆಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಕಠಿಣ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಇದು ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಚಲಕಗಳ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ: ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತವಾದ ರೂಪಾಂತರಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಭಾರತವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ 'ಅಗ್ರಿಫುಡ್', ಆರ್ಥಿಕತೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು. ಈಗ ಭಾರತದ ಆಹಾರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ-ನಗರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 80ರಷ್ಟು ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲ. ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಗನೆ ಕೊಳೆತು ಹೋಗುವ (Perishable) ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುವ ಶೇಕಡ 80 ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 60ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ನಂತರದ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹತ್ತಿರದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮಗಳ (ಎಸ್‌ಎಂಇ) ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿವೆ. ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 96ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು

* ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ - 583 276

ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಿಂದ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೇವಲ ಶೇಕಡ 4ರಷ್ಟು ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಿಂದ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟ ಅಥವಾ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಒಳನಾಡುಗಳು, ಅರೆ-ನಗರ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಆಗ್ನೇಯ ಎಕಾನಮಿ ಕುರಿತ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ನಂತರ ಕೋವಿಡ್-19 ಭಾರತ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಉಂಟುಮಾಡಿರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಾಂದರ್ಭಿಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಭಾವ್ಯ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ನೆಲೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಗತಿಗಳು: ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಳಗೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಹಲವು ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾನದಂಡದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು ಆಗ್ನೇಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಟ್ಟವು ಆಫ್ರಿಕಾದಂತೆ ಇವೆ (ಪಿಂಗಲಿ ಮತ್ತು ಇತರರು 2019). ನಾವು ಬಹುತೇಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಸರಾಸರಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ. ಈ ಸರಾಸರಿಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತರ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ.

ಆಹಾರ ಖರೀದಿಯ ಸ್ವರೂಪ: ನಾವು ಸೇವಿಸುವ ಬಹುತೇಕ ಆಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 92 ರಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ಆಹಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಖರೀದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾರತದ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ:

(i) ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸುವ ಆಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 60ರಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಗ್ರಾಹಕರು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು 2011-12ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಸಂಘಟನೆಯ (NSSO) ಮಾಹಿತಿಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ, ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ತಲಾವಾರು ಆಹಾರ ಸೇವನೆ ಕುರಿತ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ತಾವು ಸೇವಿಸುವ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಮಂದಿ ಆಹಾರದ ನಿವ್ವಳ ಖರೀದಿದಾರರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ತಲಾ ವೆಚ್ಚವು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಭಾರತದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಾಲನ್ನು ವಿವಿಧ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 2021ರ ಜನಗಣತಿ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕೃತವಾದದ್ದು 2011ರ ಜನಗಣತಿಯಾಗಿದೆ. 2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ

ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಾಲು ಶೇಕಡ 31ರಷ್ಟು. 2019ರ ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಾಲು ಶೇಕಡ 35.39 ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂದಾಜು ಪ್ರಪಂಚ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಮೇಲೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ-ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವಿಕೆಯ ಅಲ್ಗಾರಿದಮ್ ಬಳಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ii) ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 40ರಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 80 ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಿದ್ದರೆ, ಉಳಿದ ಶೇಕಡ 20 ರಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನು ಮತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶೇಕಡ 80 ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಂದಾಜು. ಇದು ಎರಡು ಅಂದಾಜುಗಳ ಸರಳ ಸರಾಸರಿ. ಮೊದಲನೆಯದು 2011-12ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಸಂಘಟನೆ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 84ರಷ್ಟು ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಿದೆ (ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ, 2013). ಎರಡನೆಯದು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬೆಳೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ (International Crop Research Institute) ನಡೆಸಿರುವ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಶೇಕಡ 75ರಷ್ಟು ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಿದೆ. ಈ ಅಂದಾಜು ಅರೆ-ಶುಷ್ಕ ಉಷ್ಣವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅರೆ-ಶುಷ್ಕ ವಲಯಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ಕಳಪೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ (ಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ಇತರರು 2019). ಆಹಾರ ಬಳಕೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಖರೀದಿಗೆ ಒಳನಾಡಿನ ಬಹುಪಾಲು ಹಳ್ಳಿಗಳು ಸಹ ಆಹಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ.

ಹೀಗಾಗಿ, ಭಾರತದ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ) ಆಹಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಖರೀದಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣವು ಅಗಾಧವಾಗಿದೆ. ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಡೇಟಾಬೇಸ್ (FAOSTAT) ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿರುವ 'ಫುಡ್‌ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್ ಶೀಟ್'ನ ಒಂದು ಸರಳ ಅಂದಾಜಿನಂತೆ ಭಾರತವು 2017 ರಲ್ಲಿ 1.224 ಬಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 35 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಅಥವಾ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ಶೇಕಡ 2.8 ರಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡಿದೆ. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 29 ಮಿಲಿಯನ್‌ನಷ್ಟು ಅಥವಾ ಶೇಕಡ 2.4 ರಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆಹಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ 1.224 ಬಿಲಿಯನ್ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 92ರಷ್ಟು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ, 1.12 ಬಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಆಹಾರವು, ಖರೀದಿಸಿರುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಆಹಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಖರೀದಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ: ಖಾಸಗಿ ವಲಯವು ಶೇಕಡ 95 ರಷ್ಟು ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಶೇಕಡ 5ರಷ್ಟು ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸರ್ಕಾರಗಳ

(ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ (ಪಿಡಿಎಸ್) ಮೂಲಕ ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಆಹಾರ ವಿತರಣಾ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೇರವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅಂಶವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯತೆ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲು ಶೇಕಡ 5ರಷ್ಟು ಎಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬಹುದು: (i) 2017-18 ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ (ಪಿಡಿಎಸ್) ಮೂಲಕ ಶೇಕಡ 27.6 ರಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಗೋಧಿ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ (ಮಾನ್, 2018). (ii) ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಗೋಧಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 74ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ (ತಿವಾರಿ, 2020). (iii) 2011-12ರ ಎನ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಒ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡ 21.5 ರಷ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತು (iv) ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ (ಪಿಡಿಎಸ್) ಮೂಲಕ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುವ ಶೇಕಡ 4.8ರಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಭೂಮಿ ನಂತರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ: ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 60 ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಭೂಮಿ ನಂತರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ದರ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬೆಲೆಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಧಾನ್ಯಯೇತರ ಪಾಲಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ರಿಯರ್ಡನ್ ಅವರು 2012ರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ, ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ನಂತರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ದಹಲಿಗೆ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುವ ಅಕ್ಕಿಯ ಪಾಲು ಶೇಕಡ 35 ಮತ್ತು ಆಲೂಗಡ್ಡೆಗೆ ಪಾಲು ಶೇಕಡ 70 ರಷ್ಟು ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮಗಳ (ಎಸ್‌ಎಂಇ) ಪ್ರಾಬಲ್ಯ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸುವ ಆಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 72 ರಿಂದ ಶೇಕಡ 83ರಷ್ಟು ಪಾಲು ಖಾಸಗಿ ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳು ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರ (ಕೆಲವು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕೊಂಡುಕೊಂಡರೆ, ಕೆಲವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿನ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ), ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಸಾರಿಗೆ/ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್, ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಣ್ಣ ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಬೀದಿ ಬದಿಯ ತಿಂಡಿ-ಊಟ ಮಾರಾಟಗಾರರು, ಡಾಬಾಗಳು), ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳು ಬಹಳ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇವು ಆಗಾಗ್ಗೆ

ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ನಗರಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳ ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿನ ಆಲೂಗಡ್ಡೆಯ ಡೈನಾಮಿಕ್ ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಲ್ಡ್ ಸ್ಟೋರೇಜ್‌ಗಳು ದೆಹಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಆಹಾರ ಸೇವೆ ಪೂರೈಸುತ್ತಿವೆ (ದಾಸ್ ಗುಪ್ತಾ ಮತ್ತು ಇತರರು 2010). ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಲವಾರು ವಲಯಗಳು ಪಾಟ್ನಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಆಹಾರ ಸೇವೆ ಪೂರೈಸುತ್ತಿವೆ (ಮಿಂಟೆನ್ ಮತ್ತು ಇತರರು 2014). ಹಾಗೆಯೇ ತುಮಕೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಹೊಸೂರು, ಕೋಲಾರ ಸೇರಿದಂತೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಲ್ಡ್ ಸ್ಟೋರೇಜ್‌ಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಆಹಾರ ಸೇವೆ ಪೂರೈಸುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಾವೇರಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಗದಗ, ವಿಜಯಪುರ, ಚಿಕ್ಕೋಡಿ, ಗೋಕಾಕ, ನರಗುಂದ ಸೇರಿದಂತೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಲ್ಡ್ ಸ್ಟೋರೇಜ್‌ಗಳು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಆಹಾರ ಸೇವಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿವೆ. ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ) ವಲಯವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಟೈಯರ್-2 (Tier-2) ಮತ್ತು ಟೈಯರ್-3 (Tier-3) ಶ್ರೇಣಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ ವಲಯಗಳು ಟೈಯರ್-2 (Tier-2) ಮತ್ತು ಟೈಯರ್-3 (Tier-3), ಶ್ರೇಣಿಯ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಅರೆ-ನಗರಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಅಂದಾಜುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ಅರೆ-ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 35.39 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳು ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಬಂಡಿಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಟ್ರಕ್‌ಗಳಿಂದ ಇಳಿಸುವ ಮತ್ತು ತುಂಬುವ/ಲೋಡ್ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳು ದಿನಗೂಲಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಸಣ್ಣ ಗಿರಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಗೋದಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವರಿಗೆ ಕೆಲಸಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಅವಲಂಬಿತ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಬೇಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜೊತೆ ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕ/ಬಂಡವಾಳ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅನುಪಾತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗೌರವದಿಂದ ದುಡಿಯುವ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಹ ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಬರುವ ದುಡಿಯುವ ಜನರನ್ನು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರು ಮನೆ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ, ಶಾಪಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಬಹು ಆಯಾಮದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ(ಜೈನ್ ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರಾ 2018).

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಉದ್ಯೋಗವು ವಲಯಗಳೆಂದರೆ, ಸೂಪರ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ಫಾಸ್ಟ್ ಫುಡ್ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಗಳು ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ರಿಯರ್ಡನ್ ಮತ್ತು ಮಿಂಚೆನ್ 2011; ನೂತಲಪತಿ ಮತ್ತು ಇತರರು 2018; ಸೂತ್ರಧರ್ ಮತ್ತು ಇತರರು 2019). ಭಾರತವು ಫಾಸ್ಟ್ ಫುಡ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ (ರಿಯರ್ಡನ್ ಮತ್ತು ಇತರರು 2012b). ಒಟ್ಟಾರೆ ಇದು ಆಹಾರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಭಾರತದ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 10 ರಿಂದ ಶೇಕಡ 20ರಷ್ಟು ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯಮಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅನೇಕ ವೇತನದಾರರನ್ನು ಮತ್ತು ದಿನಗೂ ನೌಕರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ಕಾರ್ಮಿಕ-ಬಂಡವಾಳ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾದ ಔಟ್‌ಪುಟ್ ಅನುಪಾತವು ಕಡಿಮೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿ ಟನ್ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳಿಗಿಂತ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯಮಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಕೊಳೆತುಹೋಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು: 2011-12ರ ಎನ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಒ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 21.5 ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಪ್ರಮಾಣವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 25 ರಷ್ಟು ಇದ್ದರೆ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 19.2ರಷ್ಟು ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಭಾರತದ ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 78.5ರಷ್ಟು ಧಾನ್ಯವಲ್ಲದೆ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಗ ಕೊಳೆತುಹೋಗುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ತರಕಾರಿಗಳು, ಹಾಲು, ಮೀನು, ಕೋಳಿ ಮಾಂಸ, ಮಾಂಸ, ಖಾದ್ಯ ತೈಲಗಳು ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ 80ರಷ್ಟು ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯು ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿ ಜೀವಕೋಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬೇಗ ಕೊಳೆತುಹೋಗುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಉತ್ಪಾದಕರು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬೇಗನೆ ಕೊಳೆತುಹೋಗುವ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ವ್ಯತ್ಯಯಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಬೆಲೆಯ ಹೆಚ್ಚಳವು ಬಳಕೆದಾರರು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬಡವರ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ-ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಗಳ(ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ) ಕ್ರೋಡೀಕರಣ: ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ ಜೊತೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ,

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪಟ್ಟಣಗಳು, ಟೈಯರ್-1 (Tier-1) ಮತ್ತು ಟೈಯರ್-2 (Tier-2) ಶ್ರೇಣಿ ನಗರಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗವು ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಶವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಾಲು ಹೊಂದಿ ಜನನಿಬಿಡವಾಗಿವೆ. ಇವು ಹತ್ತಿರದ ಅರೆ-ನಗರಗಳು ಹಾಗೂ ನಗರ ಪರಿಧಿಗಳ 'ಕಾರಿಡಾರ್ ವಲಯ'ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ದಾಟುವಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಸಂಪರ್ಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿವೆ (ಭಲ್ಲಾ 1997). ಭಾರತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಫಂಡ್ ಫಾರ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ (2019) ಅವರು ಉದ್ಯೋಗದ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿರುವ ಅಧ್ಯಯನವು, ಭಾರತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಪುರಾವೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅರೆ-ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ 'ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ನೆರಳು' ದಟ್ಟವಾಗಿರುವ ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ಶರ್ಮಾ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರ 2014 ಅಧ್ಯಯನವು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶವು ಪ್ರಮುಖ ಪಾಲನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. 2011 ಜನಗಣತಿಯು ಶೇಕಡ 37 ರಷ್ಟು ಹೊಸ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಿತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಮಹಾನಗರಗಳ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿವೆ (ಐಜಾಜ್ 2019).

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಸಂಘಟನೆಯು 2011-12ರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಶೇಕಡ 61ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ (ಆರ್‌ಎನ್‌ಎಫ್‌ಇ) ವನ್ನು ಬದುಕಿಗೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೆ, ಕೃಷಿಯನ್ನು ಶೇಕಡ 39ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಬದುಕಿನ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಪಾಲು ಶೇಕಡ 72 ರಿಂದ ಶೇಕಡ 39ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಮೇಲಿನ ಸಹ ಸಂಬಂಧವು ಶೇಕಡ 28 ರಿಂದ ಶೇಕಡ 61ಕ್ಕೆ ಏರಿತು (ಚಾಂದ್ ಮತ್ತು ಇತರರು 2017). ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ 88 ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬದುಕಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ (ಆರ್‌ಎನ್‌ಎಫ್‌ಇ) ಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ (ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಮತ್ತು ಮೆಹ್ರೋತ್ರಾ 2016).

ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ (ಆರ್‌ಎನ್‌ಎಫ್‌ಇ) ಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಅಗ್ರಿಫುಡ್ ಸಗಟು ವ್ಯವಹಾರ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಸಾರಿಗೆ, ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸೇವೆಗಳು ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಯ ಜೊತೆ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಅಥವಾ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ

(ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಯ ಜೊತೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಾರಿಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರ ಆಹಾರ ಸೇವೆಗಳು ಸಹ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ನಾವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬಹುದು. ಈ ಉಪ-ವಲಯಗಳು ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಯ ಜೊತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಷೇರಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿನ ಆಹಾರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ (ಆರ್‌ಎನ್‌ಎಫ್‌ಇ) ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಯ ಜೊತೆಗಿನ ಸಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇದನ್ನು ನಾವು 2009ರಲ್ಲಿ ಲಾಂಜೌವ್ ಮತ್ತು ಮುರ್ಗೈ ಅವರುಗಳು ನಡೆಸಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗವು (ಆರ್‌ಎನ್‌ಎಫ್‌ಇ) ಕೃಷಿ ಇಳುವರಿಯ ಜೊತೆ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದು ಬಹುತೇಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜಿನ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗದ (ಆರ್‌ಎನ್‌ಎಫ್‌ಇ) ದೊಡ್ಡ ಪಾಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ದುಡಿಯುವ ಜನರ ವಿನಿಮಯದ (ಜನರು ಹೋಗಿಬರುವ ಮೂಲಕ) ಮೂಲಕ ಬರುತ್ತದೆ (ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ 2011). ಕೋವಿಡ್-19 ತಡೆಗಟ್ಟಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಕ್ರಮಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳ ನಡುವಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಗೆ ತಡೆಬಡ್ಡಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಪಟ್ಟಣಗಳ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ) ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳ ಜೀವನೋಪಾಯ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ (ಡಿಸೋಜಾ ಮತ್ತು ಇತರರು 2020). ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆಯು ನೇರವಾಗಿ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ ಮೇಲೆ ಅಘಾತವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ರೈತರು ಕೃಷಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು (ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭೂರಹಿತ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು) ತಮ್ಮ ಜಮೀನಿನ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹತ್ತಿರದ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂರಹಿತ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಭಾಗಶಃ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. 2016-17ರಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್ ಮಾಡಿರುವ ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೇಕಡ 32 ರಷ್ಟು ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೋವಿಡ್-19ನ ಪರಿಣಾಮಗಳು: ಭಾರತದ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ ಕುರಿತು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಲಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ, ನಾವು ಕೋವಿಡ್-19 ಕೇವಲ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರದೆ, ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳು: ಕೋವಿಡ್-19 ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯ ಮೇಲೆ ಅಘಾತವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸುವ ಶೇಕಡ 92 ರಷ್ಟು ಆಹಾರವು ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ(ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಗಳಿಂದ ಖರೀದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜೀವನಾಧಾರವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಆಶ್ರಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ಹೊರಗಿದೆ. ಇದು ಹಲವು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉದ್ಧ-ಅಗಲದ ಒಳಗಿನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವೆಂದರೆ ಹಣದುಬ್ಬರ, ಆಹಾರದ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಳ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೋಭೆಗಳು, ಭರ, ಅತಿವೃಷ್ಟಿ, ಕಾಳಸಂತ್, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಗಳನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಧ್ಯಮ ಅವಧಿಯ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿವೆ. ಆಹಾರ ಬೆಲೆಗಳ ಹೆಚ್ಚಳವು ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಈ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿ ಇತರ ಅಂಶಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಒಂದು ವಿಷಚಕ್ರ/ವೃತ್ತವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಶಾಂತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ (ಬೆಲ್ಲೆಮರೆ 2015).

ಕೃಷಿಭೂಮಿಯ ನಂತರದ ಪರಿಣಾಮಗಳು: ಆಹಾರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಕೃಷಿಭೂಮಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ನಂತರ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಮಧ್ಯಹಂತದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರದಾರರು, ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು, ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸರಬರಾಜುದಾರರು, ತಳಹಂತದಲ್ಲಿನ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಾರರ ಮೇಲೆ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. (i) ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ ಶೇಕಡ 60 ರಷ್ಟು ಆಹಾರದ ಬೆಲೆಗಳು ನಿಗದಿಯಾಗುವುದು ಕೃಷಿಭೂಮಿಯ ನಂತರದ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ; (ii) ಕೃಷಿಭೂಮಿ ನಂತರದ ಬಹುತೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅರೆ-ಪಟ್ಟಣಗಳು, ಅರೆ ನಗರ-ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಇವು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ಶ್ರೇಣಿ (ಟೈಯರ್-2) ನಗರಗಳು. ಇಂತಹ ನಗರಗಳು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನ-ಸಾಂದ್ರತೆಯಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಷ್ಟು ಮಾನವ ಸಂಪರ್ಕ ಒತ್ತಡಗಳು ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವು ಹೆಚ್ಚು ವೇಗವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹರಡಲು ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತ್ತು. (iii) ಕೃಷಿಭೂಮಿ ನಂತರದ ಬಹುತೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು

ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳು ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೊಂದಿವೆ. ಇವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ದಟ್ಟವಾದ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಇವು ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿವೆ.

ತಳಹಂತದ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳ ಮೇಲೆ ಕೋವಿಡ್-19 ಪರಿಣಾಮಗಳು: ಕೋವಿಡ್-19 ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ) ಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಂಭೀರವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಳಗಿನ ಹಂತಗಳ ಆಹಾರ ಸೇವೆಗಳು (ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ತಳ್ಳುವ ಗಾಡಿಯ ಆಹಾರ ವ್ಯಾಪಾರ, ಹಣ್ಣು, ತರಕಾರಿ ವ್ಯಾಪಾರ, ಇತ್ಯಾದಿ). ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 92ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಹಾರ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಖರೀದಿ ಈ ವಲಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಶೇಕಡ 80 ರಿಂದ ಶೇಕಡ 90ರಷ್ಟು ಖರೀದಿಗಳು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ, ತಳಹಂತದ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳು ಸಣ್ಣ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಾಂದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಅವಕಾಶದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಪೂರೈಕೆದಾರರು ಅಥವಾ ಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರು ಮತ್ತು ನೌಕರರು ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುವ ಅಪಾಯವು ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಆದರೆ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಫಾಸ್ಟ್ ಫುಡ್ ಸರಪಳಿಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಅಗತ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ನಿರಂತರ ಪೂರೈಕೆದಾರರ ಮೇಲೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಶುಚಿತ್ವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸಾರ್ಮಫ್ತವು ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೃಹತ್ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೇರ ಮತ್ತು ಸಗಟು ಖರೀದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ (ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ), ನಿರಂತರ ಪೂರೈಕೆಯ ಭರವಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ವಿತರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು, ವಿಶೇಷ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರದಾರರು ಅಥವಾ ಏಜೆಂಟ್‌ಗಳ ಜೊತೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಶುಚಿತ್ವದ ಮಾನದಂಡಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳು ಮಂಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನೂಕುನುಗ್ಗಲು ನಡುವೆ ಸ್ಪಾಟ್/ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕೋವಿಡ್-19 ಸೇರಿದಂತೆ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದ ಅಘಾತಗಳ ನಂತರ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಕ್ರಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಯ ಬಲವರ್ಧನೆ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಈಜಿಪ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಏವಿಯನ್ ಪ್ಲೂ ಯು (ಡಿಕೆನ್ 2015) ಮತ್ತು ಬ್ರೆಜಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಡೈರಿ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆ (ಫರೀನಾ ಮತ್ತು ಇತರರು 2005). ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳು ಆರಂಭಿಕ ಆದಾಯದ ಅಘಾತಗಳಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೊರತಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಮರು-ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಬೇಡುವ, ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಕುರಿತ ಜೈವಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಭಾಗವಾಗಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ವ್ಯವಹಾರದ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೊಟೆಲ್‌ಗಳು ಆಹಾರ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸುವುದು ವೇಗವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ (ಮುಖರ್ಜಿ ಮತ್ತು ಮಾಲ್ವಿಯಾ 2020). ಇದರ ವೇಗವನ್ನು ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ನಿಯಮಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್‌ನ ವ್ಯವಹಾರವು ಹಲವು ಪಟ್ಟು ವಿಸ್ತರಣೆಗೊಂಡಿತು.

ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಮಾರಾಟವು 2010ರಲ್ಲಿ ಆಮೇರಿಕಾ ಡಾಲರ್‌ನಲ್ಲಿ (US\$) 572 ಬಿಲಿಯನ್‌ಯಿಂದ 2020 ರಲ್ಲಿ \$ 4.2 ಟ್ರಿಲಿಯನ್‌ಗೆ ಏರಿತು. ಇಂದು, ಎರಡು ಬಿಲಿಯನ್ ಜನರು 20 ಮಿಲಿಯನ್ ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳಿಂದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಫೋನ್ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಛ್ರಾಯಸ್ಥಿತಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದೆ. 'ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇಕಡ 55ರಷ್ಟು ಸಂಪರ್ಕಗಳು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 97 ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಮೈಸೂರಿನ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. 2026ರ ವೇಳೆಗೆ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಫೋನ್ ಬೇಸ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್‌ವು 1 ಬಿಲಿಯನ್ ತಲುಪುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಇದು 2030ರ ವೇಳೆಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಆಮೇರಿಕಾ ಡಾಲರ್‌ನಲ್ಲಿ (US\$) 1 ಟ್ರಿಲಿಯನ್ ತಲುಪುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿನ ತ್ವರಿತ ಏರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಫೋನ್ ಬಳಕೆಯ ಹೆಚ್ಚಳವು ಭಾರತದ ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನೆರವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ವಲಯವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವಿಧಾನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ-ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ (business-to-business [B2B]), ನೇರ-ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ

(direct-to-consumer [D2C]), ಗ್ರಾಹಕರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕನಿಗೆ (consumer-to-consumer [C2C]) ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ (consumer-to-business [C2B]) ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪದ ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರ ವಿಭಾಗಗಳು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿವೆ. D2C ಮತ್ತು B2B ಯಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ವಿಭಾಗಗಳು ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡಿವೆ. ಭಾರತದ D2C ವ್ಯವಹಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷ 2027ರ ವೇಳೆಗೆ ಆಮೇರಿಕಾ ಡಾಲರ್‌ನಲ್ಲಿ (US\$) 60 ಬಿಲಿಯನ್ ತಲುಪುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು 2030ರ ವೇಳೆಗೆ ಆಮೇರಿಕಾ ಡಾಲರ್‌ನಲ್ಲಿ (US\$) 350 ಬಿಲಿಯನ್ ತಲುಪುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಈ ವಲಯವು 2022ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 21.5ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಆಮೇರಿಕಾ ಡಾಲರ್‌ನಲ್ಲಿ (US\$) ಸುಮಾರು 74.8 ಬಿಲಿಯನ್ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಆನ್‌ಲೈನ್ ದಿನಸಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷ 2021 ರಲ್ಲಿ ಆಮೇರಿಕಾ ಡಾಲರ್‌ನಲ್ಲಿ (US\$) 3.95 ಬಿಲಿಯನ್‌ಯಿಂದ 2027ರ ವೇಳೆಗೆ ಆಮೇರಿಕಾ ಡಾಲರ್‌ನಲ್ಲಿ (US\$) 26.93 ಬಿಲಿಯನ್ ತಲುಪಬಹುದು ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ ಶೇಕಡ 33 ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಗ್ರಾಹಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು 2030ರ ವೇಳೆಗೆ ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದಲ್ಲಿ (ಸಿಎಜಿಆರ್) ಶೇಕಡ 33ರ ದರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಆಮೇರಿಕಾ ಡಾಲರ್‌ನಲ್ಲಿ (US\$) 1 ಟ್ರಿಲಿಯನ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಲಿದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು 2020ರಲ್ಲಿ ಆಮೇರಿಕಾ ಡಾಲರ್‌ನಲ್ಲಿ (US\$) 537.5 ಬಿಲಿಯನ್ ಆಗಿದೆ. ಈ ಸಾಧನೆಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಂಟ್ ಥಾರ್ನ್‌ಟನ್ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ 2025ರ ವೇಳೆಗೆ ಆಮೇರಿಕಾ ಡಾಲರ್‌ನಲ್ಲಿ (US\$) 188 ಬಿಲಿಯನ್ ಮೌಲ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. 2020ರಲ್ಲಿ 50 ಬಿಲಿಯನ್ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಭಾರತವು ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿದೆ. ಫ್ಲಾನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕೆನಡಾಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಿದೆ. 2021ನೇ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಚೀನಾ ಮತ್ತು ಯುಎಸ್ ನಂತರ, ಭಾರತವು 150 ಮಿಲಿಯನ್ ವ್ಯವಹಾರದ ಮೂಲಕ ಮೂರನೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಶಾಪರ್ ಬೇಸ್ ಅನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷ 2026 ರ ವೇಳೆಗೆ 350 ಮಿಲಿಯನ್ ಆಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆ (next-gen) ಮೊಬೈಲ್ ಬ್ರಾಡ್‌ಬ್ಯಾಂಡ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ರೋಲ್‌ಔಟ್‌ಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಭಾರತದ ಗ್ರಾಹಕರು 5G ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಫೋನ್‌ಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. 2021ರಲ್ಲಿ 5G ಬಳಸುವ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಫೋನ್ ಪೂರೈಕೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯು 169 ಮಿಲಿಯನ್ ತಲುಪಿದೆ. ಇದು 2021 ರಿಂದ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಶೇಕಡ 555 ರಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೋವಿಡ್-19ನ ನಡೆಗೆ ಜಾರಿಗೆತಂದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ

ಲಾಕ್ಡೌನ್ ನಂತರದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗ್ರಾಹಕರು ಬೇಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಫೋನ್ ಬಳಸುವುದು ವೇಗವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ (ಐಎಎಂಎಐ/IAMAI) ಇವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಬಳಕೆದಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯು 2020ರಲ್ಲಿ 622 ಮಿಲಿಯನ್ ನಿಂದ 2025ರ ವೇಳೆಗೆ 900 ಮಿಲಿಯನ್ ತಲುಪುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಇದು 2025ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇಕಡ 45 ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಬಹುತೇಕ ಗ್ರಾಹಕರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಖರೀದಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗದಿರುವುದು ಖಾತರಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ವ್ಯವಹಾರಗಳು, ಸೂಪರ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ವಿತರಣಾ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಇದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಡಾಬಾಗಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಶರವೇಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಗಳು: ಕೋವಿಡ್-19 ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರ, ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ(ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳ ಮೇಲೆ ಆಘಾತಕಾರಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದ್ದರೆ, ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರಿರುತ್ತದೆ.

ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಸರಕು ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಕುರಿತಂತೆ ಇರುವ ವಾದಗಳೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಮಂಡಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬಲವಾದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಲಾರಿಗಳು ಅಥವಾ ಟ್ರಕ್‌ಗಳ ಮಾಲೀಕರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದೆಲ್ಟಾಳಿಗಳು ಸರಕು ಸಾರಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ (ಬಿಸ್ನಾಸ್ 2020). ಈ ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಬಹುಶಃ ಟೈಯರ್-1 ಮತ್ತು ಟೈಯರ್-2 ನಗರದ ಮಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಠಿಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಬೃಹತ್ ಮಂಡಿಗಳಾದ ದೆಹಲಿಯ ಆಜಾದ್‌ಪುರ ಮಂಡಿ, ಮುಂಬೈನ ವಾಶಿ ಮಂಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಯಶವಂತಪುರ ಮಂಡಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ಟ್ರಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಹಾಗೂ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸರಬರಾಜು ಆಗುತ್ತವೆ. ಬಂದುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಲಾಕ್ಡೌನ್ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇಂತಹ ಮಂಡಿಗಳ ಪೂರ್ಣ ನಿಲುಗಡೆ ಅಪಾಯೋಗಿಕ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಚಲನೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ.

ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ) ಗಳು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಿರಣಿಗಳು, ಕಿರಾಣಿ ವ್ಯಾಪಾರದವರು ಮತ್ತು ಡಾಬಾಗಳು ಎದುರಿಸಿದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳು ದಟ್ಟವಾದ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಉದ್ಯಮಗಳ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಕೆಲವು ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳ ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾದಾಗ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳು, ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ, ಸ್ವಂತ ಸರಕು ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ದವಸ-ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಶೀತಲ ಗೋದಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉತ್ತಮವಾದ ಬೆಲೆ ಬಂದಾಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಆಹಾರವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಎಂದು ಗ್ರಾಹಕರು ಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಗಳು: ಕೋವಿಡ್-19 ಪರಿಣಾಮವು ನೇರವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಗಳಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ನಡೆಯುವ ಭೂಮಿಯು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದ ಹರಡುವಿಕೆಗೆ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ನಗರಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ, ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಲಿಸಿದರೆ, ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೋವಿಡ್-19 ನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅರೆ-ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನದಟ್ಟವಾದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿವೆ (ಪಿಂಗಲಿ ಮತ್ತು ಇತರರು 2019). ಆದ್ದರಿಂದ ಕೋವಿಡ್-19 ಹರಡುವಿಕೆಯೂ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಕೃಷಿಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕೋವಿಡ್-19ರ ಪರೋಕ್ಷ ಪರಿಣಾಮವು ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಗಣನೀಯವಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ-

ಮೊದಲನೆಯದು, ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಣಾಮವು ರೈತರ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಧ್ಯಮಹಂತದ ಮತ್ತು ಕೆಳಹಂತದ ಗ್ರಾಹಕರ ನೈಜ ಆದಾಯದಲ್ಲಿನ ಕುಸಿತವು ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ) ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವು ಬೇಗನೆ ಹಾಳಾಗುವ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹಾಲು, ಹಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳು, ಮೊಟ್ಟೆ, ಮೀನು ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಮಾಂಸ. ಇವುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ನಿರ್ವಹಣಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಆದಾಯ-ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ಥಾಪಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದು, ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಗಳಾದ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಬೀಜ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಗಂಭೀರವಾದ ತೊಂದರೆಗಳಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೆಯದು, ಕೋವಿಡ್-19 ರೈತರಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪೂರೈಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 70ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಶೇಕಡ 30 ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರು ಮಾತ್ರ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹರಿವು ಮತ್ತು ಚಲನೆ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ ತೊಡಕುಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಕಾರ್ಮಿಕರು ಚಲನಶೀಲತೆಯಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ನಿರ್ಬಂಧಿತವಾದವು. ಇದು ಒಂದು ಕಡೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿ ಹೆಚ್ಚಳದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ವೇಗವರ್ಧನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣದ ವೇಗವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು. ಇದು ಭೂರಹಿತರ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಕೋವಿಡ್-19 ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ನಗರ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ವೇಗವಾಗಿ ಹದಗೆಟ್ಟರೆ, ನಗರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಗ್ಗಿಸಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಭೂರಹಿತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕುಗ್ಗಿಸಿರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 39ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ (ಡಿಸೋಜಾ ಮತ್ತು ಇತರರು 2020).

ನಾಲ್ಕನೆಯದು, ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಭೂರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ (ಆರ್‌ಎನ್‌ಎಫ್‌ಇ) ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬಹುದು. 2011-12ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದಾದರೆ, ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 61ರಷ್ಟು ಆದಾಯವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ (ಆರ್‌ಎನ್‌ಎಫ್‌ಇ) ಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ (ಆರ್‌ಎನ್‌ಎಫ್‌ಇ)ವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ (ಆರ್‌ಎನ್‌ಎಫ್‌ಇ)ಗಳು ಆಹಾರ ಖರೀದಿಗೆ ಹಣ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಒಳಸುರಿಗಳ ಅಥವಾ ಇನ್‌ಪುಟ್‌ಗಳ ಖರೀದಿ ಮಹತ್ವದ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇದು ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಗಂಭೀರವಾದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಗಳು: ಕೋವಿಡ್-19 ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆಘಾತಕಾರಿ ಗಂಡಾಂತರಗಳನ್ನು

ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಔಪಚಾರಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಉದ್ಯೋಗವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ (ಆರ್‌ಎನ್‌ಎಫ್‌ಇ)ವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಪ್ರತಿದಿನ ಅಥವಾ ವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಲ, ಅಥವಾ 15 ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಊರುಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ತೋಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೋವಿಡ್-19 ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಜಾರಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಲಾದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಸಂಚಾರಿ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಜನರ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೋಡಗಿರುವ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್‌ಎಂಇಗಳು ಶೇಕಡ 80 ಆಹಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವು ಮಂಡಿಗಳು, ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಿರಣಿಗಳನ್ನು, ನಿರಂತರ ಚಲನೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಅಥವಾ ತಳ್ಳುವ ಗಾಡಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳನ್ನು, ಸಮಾರಂಭಗಳ ನಿರ್ವಾಹಕರನ್ನು, ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಡಾಬಾಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮಾಣಿಗಳನ್ನು, ಸಾವಿರಾರು ದಿನಗೂಲಿಗಳನ್ನು, ಹತ್ತಾರು ಮಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಡ್ ಮಾಡುವ ಸಾವಿರಾರು ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಟ್ರಕ್‌ಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ರೈತರ ಜೊತೆಗೆ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ನಾಯಕರು. ಆದರೆ ಅವರೇ ಕೈಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಎನ್ನುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಅಥವಾ ತಗ್ಗಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರ, ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಜನರ ಚಲನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ ಮಿತಿಗಳು ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ(ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಗಳ ಮೇಲೆ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಇದು ಈಗಾಗಲೇ ಇದ್ದ ಆರೋಗ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಅಪಾಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಆದಾಯ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಗಂಡಾಂತರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ(ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ) ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೋಡಗಿದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಅಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಆಘಾತಕಾರಿ ಕಡಿತ, ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಇಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ನಿರುದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋವಿಡ್-19 ಈ ವಲಯದ ಮೇಲೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಮಧ್ಯಮ ಅವಧಿ ಪರಿಣಾಮಗಳು, 2000 ದಶಕದಲ್ಲಿ ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಏವಿಯನ್ ಪ್ಲನ್ನಿನ ಪರಿಣಾಮಗಳ ರೀತಿ ಇರಬಹುದು. ತ್ವರಿತ ಚೇತರಿಕೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೂಪರ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಷೇರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಗಳು ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮೂರು ಸವಾಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಮತ್ಕಾರ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ: (i)

ಕೋವಿಡ್-19 ಅನ್ನು ಸಂಚಾರ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಂತಹ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ರಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡುವುದು; (ii) ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ರಮಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಉದ್ಯೋಗ ಚಲನೆಯ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು (iii) ಮೊದಲ ಎರಡು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲು, ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಏರುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಡಗಳು ಆಹಾರದ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ, ಉದ್ಯೋಗ ನಷ್ಟ ಮತ್ತು ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ವಿರಳವಾಗಿವೆ.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಮಿನಿ-ಮಿಸ್ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಲಾಕ್‌ಡೌನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತದೆ? ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವು ದ್ವಿಮುಖವಾಗಿ ಇರಬೇಕು: (i) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ ರೋಗದ ಹರಡುವಿಕೆ ನಿಧಾನಗೊಳಿಸುವುದು; ಮತ್ತು (ii) ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ನೀಡುವುದು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ನೇರವಾಗಿ ಶೇಕಡ 4ರಷ್ಟು ಅನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪಡಿತರದ ಮೂಲಕ ಆಹಾರ ಮಾರಾಟ ಅಥವಾ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸಿದರೂ ಅದು ಶೇಕಡ 8ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಆಗಬಹುದು. ಇದು ಆಹಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಿವರ್ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಕೋವಿಡ್-19 ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಸಂಭವನೀಯ ದರವು ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದ ಆಹಾರದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ತುರ್ತು ಆಹಾರ ಸರಬರಾಜು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ನೀಡುವುದಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸುವುದು ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ) ಸರಿಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ) ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪೂರಕ ನೀತಿ ಮಾರ್ಗಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿ (ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗೂ ತಳಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಜನರ/ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿಶಾಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಜಾಲಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. (i) ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ(ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳ ಬಾಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು,

ವಿದ್ಯುತ್, ನೀರು ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ' ಅಗತ್ಯತೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಿಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ತಕ್ಷಣದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುವುದು. (ii) ಅಗತ್ಯವಿರುವವರಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರವು ನೇರ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಬಹುದು. ಬಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಲು, ಆಹಾರ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್, ಗ್ಯಾಸ್ ಅನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಬೆಂಬಲ ನೀಡಬೇಕು. ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಹಲವು ವಲಯಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. (iii) ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ದುಡಿಮೆಗಾರರಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರವು ಕೆಲಸ-ನಗದು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಹ ರೂಪಿಸಬಹುದು. ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಆಹಾರ ಪಡಿತರವನ್ನು ವಿತರಿಸಬಹುದು. ಶುಚಿತ್ವ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗಬಹುದು.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಸರ್ಕಾರವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ವಲಯದ ಮೇಲೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮ (ಎಸ್‌ಎಂಇ)ಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಕೃಷಿ ಮಂಡಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ನಿವೇಶನ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕು.

ಆಕರಗಳು:

ಅಜೀಜ್, ಆರ್ (2019), ಇಂಡಿಯಾಸ್ ಪೆರಿ-ಅರ್ಬನ್ ರೀಜನ್ಸ್: ಫಾರ್ ಪಾಲಿಸಿ ಅಂಡ್, 'ದ ನೀಡ್ ಚಾಲೆಂಜರ್ಸ್ ಆಫ್ ಗವರ್ನೆನ್ಸ್', ಒಆರ್‌ಎಫ್ / ORF ಇತ್ಯೂ ಬ್ರೀಫ್ ನಂಬರ್-285, ಮಾರ್ಚ್ 2019, ಅಬ್ಸರ್ವರ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಫೌಂಡೇಶನ್.

ಇಂಡಿಯಾ- ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸ್ಯಾಂಪಲ್ ಸರ್ವೆ 2011-2012 (68th ರೌಂಡ್)- ಶೆಡ್ಯೂಲ್ 1.0(ಟೈಪ್ 1) - ಕನ್ಸೂಮರ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪೆಂಡಿಚರ್.

ಐಎಫ್‌ಎಡಿ/IFAD (2019), ಕ್ರಿಯೇಟಿಂಗ್ ಆಪರ್ಚುನಿಟಿ ಫಾರ್ ರೂರಲ್ ಯೂತ್, ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ರಿಪೋರ್ಟ್, ರೋಮ್: ಐಎಫ್‌ಎಡಿ/ IFAD.

ಒಂಡಾ, ಕೆ, ಪಿ ಸಿನ್ಹಾ, ಎ ಇ ಗೌಫನ್, ಎಫ್ ಆರ್ ಫ್ಲೀವನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಎನ್ ಕಾಜಾ (2019): 'ಮಿಸ್ಸಿಂಗ್ ಮಿಲಿಯನ್ಸ್: ಅಂಡರ್‌ಕೌಂಟಿಂಗ್ ಅರ್ಬನ್‌ಸೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ', ಪಾಪುಲೇಷನ್ ಅಂಡ್ ಎನ್ವಿರಾನ್‌ಮೆಂಟ್, ವಾಲ್ಯೂಮ್ 41.

ಕುಮಾರ್, ಎಸ್, ಎಲ್ ಲಿಮ್-ಕಾಮಾಚೊ, ಜೆ ಆರ್ ಬೊಗಾರ್ಡ್, ಆರ್ ಪದ್ಮಜಾ, ಬಿ ಜಿ ರಿಡ್ಡೆಟ್, ಇ ಖಾನ್, ಎಸ್ ಪ್ರಮಾಣಿಕ್ ಅಂಡ್ ಎಸ್ ನೆಡುಮಾರನ್ (2019), 'ಮ್ಯಾಪಿಂಗ್ ರೂರಲ್ ಫುಡ್ ಎನ್ವಿರಾನ್ಮೆಂಟ್

ಅಂಡ್ ಇವ್ಯಾಲ್ಯುವೇಟಿಂಗ್ ನ್ಯೂಟ್ರಿಷನ್ ಓರಿಯೆಂಟೆಡ್ ವ್ಯಾಲ್ಯೂ ಚೈನ್ ಇಂಟರ್‌ನ್‌ಶನ್', ಪೇಪರ್ ಪ್ರೆಸೆಂಟೇಶನ್ ಅಟ್ ದಿ 27th ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ (ಎಇಆರ್‌ಎ/AERA), ಲುಧಿಯಾನ, 17-19 ಡಿಸೆಂಬರ್.

ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಮಿನಿಸ್ಟ್ರಿ ಆಫ್ ಸ್ಟಾಟಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ ಇಂಫಿಮೆಂಟೇಶನ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸ್ಯಾಂಪಲ್ ಸರ್ವೆ ಆಫೀಸ್ (2013), 'ಕೀ ಇಂಡಿಕೇಟರ್ ಆಫ್ ಹೌಸ್‌ಹೋಲ್ಡ್ ಕನ್ಸೂಮರ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪೆಂಡಿಚರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ', ಎನ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎ/NSSO, 68th ರೌಂಡ್, 2011-12, ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ, ಇಂಡಿಯಾ.

ಚಂದ್ರಶೇಖರ್, ಎಸ್ (2011), 'ವರ್ಕರ್ಸ್ ಕಂಪ್ಯೂಟಿಂಗ್ ಬಿಟ್ಟೇನ್ ರೂರಲ್ ಅಂಡ್ ಅರ್ಬನ್: ಎಸ್ಪಿಮೇಟ್ ಫೈಮ್ ಎನ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎ ಡೇಟಾ, ಎಕನಾಮಿಕ್ & ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ವಾಲ್ಯೂಮ್-46, ನಂಬರ್-46.

ಚಂದ್ರಶೇಖರ್, ಎಸ್ ಅಂಡ್ ಎನ್ ಮೆಹ್ಲೂಟಾ (2016), 'ಡಬ್ಲಿಂಗ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಇನ್ಸುಮ್ ಬೈ 2022', ಎಕನಾಮಿಕ್ & ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ವಾಲ್ಯೂಮ್-51, ನಂಬರ್-18.

ಚಾಂದ್, ಆರ್, ಎಸ್ ಕೆ ಶ್ರೀವಾಸ್ತವ ಅಂಡ್ ಜೆ ಸಿಂಗ್ (2017), 'ಚೇಂಜಸ್ ಇನ್ ರೂರಲ್ ಎಕನಾಮಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, 1971 ರಿಂದ 2012: ಲೆಸ್‌ನ್ಸ್ ಫಾರ್ ಜಾಬ್-ಲೆಡ್ ಗ್ರೋಥ್', ಎಕನಾಮಿಕ್ & ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ವಾಲ್ಯೂಮ್-52, ನಂಬರ್-52.

ಜೈನ್, ಎಸ್ ಅಂಡ್ ಯು ಎಸ್ ಮಿಶ್ರಾ (2018), ಡಿಮಾಂಡ್ ಫಾರ್ ಡೊಮೆಸ್ಟಿಕ್ ವರ್ಕರ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ: ಇಟ್ಸ್ ಕ್ಯಾರೆಕ್ಟರಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಕೋ-ರಿಲೇಟ್', ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಲೇಬರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ವಾಲ್ಯೂಮ್-61.

ಡಿಕನ್ಸ್, ಎಂ ಡಬ್ಲ್ಯೂ (2015), 'ಬಯೋಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ ಅಂಡ್ ಮಲ್ಟಿಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಆಫ್ ಕ್ರೈಸಿಸ್ ಇನ್ ದಿ ಈಜಿಪ್ಷಿಯನ್ ಅಗ್ರೋ ಫುಡ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿ', ಜಿಯೋಫೋರಮ್, ವಾಲ್ಯೂಮ್-61.

ಡಿಸೋಜಾ, ಎ, ಮಿಶ್ರಾ ಎ ಕೆ ಮತ್ತು ಹಿರ್ಷ್ ಎಸ್ (2020), 'ಎನ್‌ಹ್ಯಾನ್ಸಿಂಗ್ ಫುಡ್ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ ಥ್ರೂ ಡಯಟ್ ಕ್ವಾಲಿಟಿ: ದಿ ರೋಲ್ ಆಫ್ ನಾನ್-ಫಾರ್ಮ್ ವರ್ಕ್ ಇನ್ ರೂರಲ್ ಇಂಡಿಯಾ', ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ವಾಲ್ಯೂಮ್-51, ನಂಬರ್-1.

ತಿವಾರಿ ಆರ್, (2020): "ಇಂಡಿಯಾ ಕ್ಲಾಕ್ಸ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ ಫುಡ್‌ಗ್ರೇನ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಇನ್ 2018-19," ಎಕನಾಮಿಕ್ ಟೈಮ್ಸ್, <https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/agriculture/final-production-estimate2018-19-india-clocks-record-foodgrainproduction/articleshow/74102786.cms>.

ತ್ರಿಪಾಠಿ ಎಸ್, (2013): "ಡು ಲಾರ್ಜ್ ಅಗ್ಲೊಮರೇಷನ್ಸ್ ಲೀಡ್ ಟು ಎಕನಾಮಿಕ್ ಗ್ರೋಥ್? ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಫ್ರಂ ಅರ್ಬನ್ ಇಂಡಿಯಾ," ರಿವ್ಯೂ ಆಫ್ ಅರ್ಬನ್ ಅಂಡ್ ರೀಜನಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ವ್ಯಾಲ್ಯೂಂ 25, ನಂ 2.

ದಾಸ್‌ಗುಪ್ತಾ, ಎಸ್. ಟಿ ರಿಯರ್ಡನ್, ಬಿ ಮಿಂಟೆನ್ ಅಂಡ್ ಎಸ್ ಸಿಂಗ್ (2010): 'ದಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಪೊಟೆಂಟೋ ವ್ಯಾಲ್ಯೂ ಚೈನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ: ಪೊಟೆಂಟೋ ಪಾತ್‌ವೇಯ್ಸ್ ಫುಮ್ ಎ ಕಮರ್ಷಿಯಲ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಜೋನ್ (ಆಗ್ರಾ) ಟು ಡೆಲ್ಲಿ', ಐಎಫ್‌ಪಿಆರ್‌ಐ-ಎಡಿಬಿ, ರಿಪೋರ್ಟ್.

ನಬಾರ್ಡ್ (2018), ಎನ್‌ಎಎಫ್‌ಐಎಸ್/NAFIS: ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ರೂರಲ್ ಫೈನಾನ್ಸಿಯಲ್ ಇನ್‌ಕ್ಯೂಷನ್ ಸರ್ವೆ 2016-17, ಮುಂಬೈ; ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಫಾರ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಅಂಡ್ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್.

ನೂತಲಪತಿ, ಸಿ ಎಸ್ ಆರ್, ಆರ್ ಸೂತ್ರಧರ್ ಅಂಡ್ ಟಿ ರಿಯರ್ಡನ್ (2018), 'ಇನ್‌ಕ್ಯೂಸಿವ್‌ನೆಸ್, ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಫಿಟೆಬಿಲಿಟಿ ಇನ್ ಸೂಪರ್‌ಮಾರ್ಕೆಟ್: SUR ಮಾಡೆಲ್ ರಿಸಲ್ಟ್ ಫುಮ್ ಸೆಮಿ-ಎರಿಡ್ ರೀಜನ್', ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ವಾಲ್ಯೂಮ್ 43, ನಂಬರ್ 3, ಜುಲೈ-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್.

ಪಿಂಗಲಿ, ಪಿ, ಎ ಅಯ್ಯರ್, ಎಂ ಅಬ್ರಹಾಂ ಅಂಡ್ ಎ ರೆಹಮಾನ್ (2019), ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಫುಡ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ ರೈಸಿಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ ಪಾಲ್‌ಗ್ರೇವ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ಇನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಾಲಿಸಿ, ಪಾಲ್‌ಗ್ರೇವ್: ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್.

ಫರೀನಾ, ಎಲಿಜಬೆತ್ ಎಮ್ ಎಮ್ ಕ್ಯೂ, ಜಿ ಇ ಗುಟ್ಟನ್, ಪಿ ಜೆ ಲಾವರೆಲ್ಲೊ, ಆರ್ ನ್ಯೂನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಟಿ ರಿಯರ್ಡನ್ (2005), 'ಪ್ರೈವೇಟ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಮಿಲ್ಕ್ ಸ್ಟಾಂಡರ್ಡ್ ಇನ್ ಅರ್ಜೆಂಟೈನಾ ಅಂಡ್ ಬ್ರೆಜಿಲ್', ಫುಡ್ ಪಾಲಿಸಿ, ವಾಲ್ಯೂಮ್-30, ನಂಬರ್-3, ಜೂನ್.

ಬಿಸ್ನಾಸ್, ಎಸ್ (2020), 'ಎಲ್ ಕೊರೊನಾ ವೈರಸ್ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಕಾಸ್ ಫುಡ್ ಶಾರ್ಟೇಜ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ', ಬಿಬಿಸಿ ನ್ಯೂಸ್, 7 ಏಪ್ರಿಲ್, <https://www.bbc.com/news/worldasia-india-52176564>.

ಬೆಲ್ಲೆಮರೆ, ಎಂ ಎಫ್ (2015), 'ರಿಸ್ಕಿಂಗ್ ಫುಡ್ ಪ್ರೈಸಸ್, ಫುಡ್ ಪ್ರೈಸ್ ವಲಾಟೈಲಿಟಿ ಅಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಅನ್‌ರೆಸ್ಪ್', ಅಮೇರಿಕನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ವಾಲ್ಯೂಮ್-97, ನಂಬರ್-1, ಜನವರಿ.

ಭಲ್ಲಾ, ಎಸ್. (1997), 'ದಿ ರೈಸ್ ಅಂಡ್ ಫಾಲ್ ಆಫ್ ವರ್ಕ್‌ಫೋರ್ಸ್ ಡೈವರ್ಸಿಫಿಕೇಶನ್ ಪ್ರೊಸೆಸ್ ಇನ್ ರೂರಲ್ ಇಂಡಿಯಾ: ಎ ರೀಜಿನಲ್ ಅಂಡ್ ಸೆಕ್ಟೋರಿಯಲ್ ಅನಾಲಿಸಿಸ್', ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ಅಂಡ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್, ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ: ಡಿಎಸ್‌ಎ/DSA ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್, ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ.

ಮಾನ್ ಜಿ., (2018), 'ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್ ಫಾರ್ ಗ್ರಾಂಟ್ಸ್ 2018-19 ಅನಾಲಿಸಿಸ್: ಫುಡ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಷನ್', ಪಿಆರ್‌ಎಸ್/PRS ಲೆಜಿಸ್ಲೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್, ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್ ಪಾಲಿಸಿ ರಿಸರ್ಚ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ. ಮಿಂಟೆನ್, ಬಿ, ಟಿ ರಿಯರ್ಡನ್, ಕೆ ಎಂ ಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಆರ್ ಸೂತ್ರಧರ್ (2014), 'ದಿ ನ್ಯೂ ಅಂಡ್ ಚೇಂಜಿಂಗ್ ರೋಲ್ಸ್ ಆಫ್ ಕೋಲ್ಡ್ ಸ್ಟೋರೇಜ್ ಇನ್ ದ ಪೊಟೆಂಟೋ ಸಲ್ವೆ ಚೈನ್ ಇನ್ ಬಿಹಾರ್', ಎಕನಾಮಿಕ್ & ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ವಾಲ್ಯೂಮ್-49, ನಂಬರ್-52.

ಮುಖರ್ಜಿ, ಡಬ್ಲ್ಯು ಅಂಡ್ ಎಸ್ ಮಾಲ್ಟಿಯಾ (2020), 'ಕಂಪನೀಸ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಟು ಡೆಲಿವರ್ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಕನ್ಸೂಮರ್ ಡೋರ್ಸ್', ಎಕನಾಮಿಕ್ ಟೈಮ್ಸ್, 14 ಏಪ್ರಿಲ್.

ರಿಯರ್ಡನ್, ಟಿ ಅಂಡ್ ಬಿ ಮಿಂಟೆನ್ (2011), 'ಸರ್‌ಪ್ರೈಸ್ ಬೈ ಸೂಪರ್‌ಮಾರ್ಕೆಟ್: ಡಿಪ್ಲೊಮಾಟ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಪುಡ್ ರಿಟೇಲ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ', ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಬಿಸಿನೆಸ್ ಇನ್ ಡೆವಲಪಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಎಮರ್ಜಿಂಗ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ವಾಲ್ಯೂಮ್-1, ನಂಬರ್-2, ಅಕ್ಟೋಬರ್.

ರಿಯರ್ಡನ್, ಟಿ, ಕೆ ರ್ಲುಡ್ ಚೆನ್, ಬಿ ಮಿಂಟೆನ್ ಮತ್ತು ಎಲ್ ಅಡ್ರಿಯಾನೊ (2012 ಎ), ದಿ ಕ್ವೆಸ್ಟ್ ರೆವಲ್ಯೂಷನ್ ಇನ್ ಸ್ಟೇಪಲ್ ಪುಡ್ ವ್ಯಾಲ್ಯೂ ಚೈನ್ ಇನ್ ಏಷ್ಯಾ: ಎಂಟರ್ ದಿ ಡ್ರಾಗನ್, ದಿ ಎಲಿಫೆಂಟ್ ಅಂಡ್ ದಿ ಟೈಗರ್, ಏಷ್ಯನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಂಡ್ ಐಎಫ್‌ಪಿಆರ್‌ಐ/IFPRI, ಡಿಸೆಂಬರ್.

ರಿಯರ್ಡನ್, ಟಿ, ಸಿ ಪಿ ಟೆಮ್ಲರ್ ಅಂಡ್ ಬಿ ಮಿಂಟೆನ್ (2012), 'ದ ಸೂಪರ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ರೆವಲ್ಯೂಷನ್ ಇನ್ ಏಷ್ಯಾ ಅಂಡ್ ಎಮರ್ಜಿಂಗ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟಾಟಿಜಿಕ್ ಟು ಇನ್‌ಕ್ಯೂಡ್ ಸ್ಮಾಲ್ ಅಂಡ್ ಮಾರ್ಜಿನಲ್ ಫಾರ್ಮ್ಸ್', PNAS: ಪ್ರೊಸೀಡಿಂಗ್ಸ್ ಆಫ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಯುಎಸ್‌ಎ, ವಾಲ್ಯೂಮ್ 109, ನಂಬರ್ 31, ಜುಲೈ.

ಲಾಂಚೆವ್, ಪಿ ಅಂಡ್ ಆರ್ ಮುರ್ಗೈ (2009), 'ಪಾವರ್ಟಿ ಡಿಕ್ಲೈನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ವೇಜಸ್ ಅಂಡ್ ನಾನ್ ಫಾರ್ಮ್ ಎಂಪ್ಲಾಯ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ 1983-2004,' ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ವಾಲ್ಯೂಮ್-40.

ಸೂತ್ರಂಧರ್, ಆರ್, ಸಿ ಎಸ್ ಆರ್ ಸೂತಲಪತಿ ಅಂಡ್ ಎಂ ಎಫ್ ಬೆಲ್ಲಾಮರೆ (2019), 'ವಿದರ್ ದ ಪಿನ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ? ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಫುಡ್ ಸಪ್ಲೈ ಚೈನ್ ಅಂಡ್ ಸ್ಟೇಶನೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ', ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ವಾಲ್ಯೂಮ್ 50, ನಂ 4.

ಶರ್ಮಾ, ಎ ಅಂಡ್ ಎಸ್ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ (2014), 'ಗ್ರೋಥ್ ಆಫ್ ದಿ ಅರ್ಬನ್ ಶಾಡೋ ಸ್ಟೇಶಿಯಲ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಷನ್ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಆಕ್ಟಿವಿಟೀಸ್ ಅಂಡ್ ಕಮ್ಯೂಟಿಂಗ್ ಬೈ ವರ್ಕ್‌ಸ್ ಇನ್ ರೂರಲ್ ಅಂಡ್ ಅರ್ಬನ್ ಇಂಡಿಯಾ', ವರ್ಲ್ಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ವಾಲ್ಯೂಮ್-61. <https://catalog.ihnsn.org/index.php/catalog/3281>

<https://www.census2011.co.in>

<https://tradingeconomics.com/india/urban-population-percent-of-total-wb-data.html>

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನವು ನೊವೆಲ್ ಕೊರೋನಾ ವೈರಾಣು, ಕೊರೋನಾ ಮತ್ತು ಕೋವಿಡ್-19 ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಘಟನೆಯು(ಡಬ್ಲ್ಯು.ಎಚ್.ಟಿ) ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಕೋವಿಡ್-19 ಎನ್ನುವ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೋವಿಡ್-19 ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯು ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಬಳಕೆಗೆ ಆಹಾರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಹಾದುಹೋಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಆಹಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ದೂರದವರೆಗೆ, ಅಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಸಾಗಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಹಾರ ಸರಪಳಿಯು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಗ್ರಾಹಕರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸರಪಳಿಯು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ದಕ್ಷತೆ, ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಸಮಯೋಚಿತತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ವಿತರಣೆ, ಹಂಚಿಕೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕ ಸೇವೆಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು.

ನಮ್ಮ ಸರಕಾರ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಪಡೆ'ಯ ಮೊದಲ ಸಭೆ ಸೇರುವ ಮೊದಲೇ, ಮಾರ್ಚ್ 24, 2020ರ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಜಾರಿಯಾಯಿತು (No.40-3/2020-DM-I(A) Government of India Ministry of Home Affairs, North Block, New Delhi-01, Dated 24th March, 2020).

೪. ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳ ಸಂಪಾದನಾಸಂಧಾನ

* ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ

ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳು ಹಾಗೂ ಅವನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಪಂಥ, ಮತ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶನ, ಏಕರೂಪೀಕರಣ , ಅನುವಾದ ಹೀಗೆ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಶಿಸ್ತು ಹಾಗೂ ಮನೋಧರ್ಮಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಮನ ವಚನ ಹಾಗೂ ಆತನ ಜೀವನ ಕಥನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಬಾಲಲೀಲಾ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ಇರುವೊಂದು ಕನ್ನಡಿಯ ನೂರಾರು ಜನರು ಪಿಡಿಯೆ ಅವರವರ ರೂಪನು ಅವರವರು ಕಾಂಬಂತೆ'. 1200 ರಿಂದ 1900ರ ವರೆಗೆ, ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಅನೇಕರು ಅವರವರ ಭಾವಗನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಸುದೀರ್ಘ ಅನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಅಲ್ಲಮ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳು ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆದಿವೆ. ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಕಲನ, ಸಂಪಾದನೆ, ಟೀಕು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಪುರಾಣ, ಪ್ರವಚನ, ನಾಟಕ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಸ್ಥಲಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೊಕ್ಕು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ರೀತಿಯ ವಿನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಚಲನೆಗಳೂ ನಡೆದು ಹೋಗಿವೆ. 'ಹರಿವ ನದಿಗೆ ಮೈಯಲ್ಲ ಕಾಲು, ಉರಿವ ಬೆಂಕಿಗೆ ಮೈಯಲ್ಲ ನಾಲಿಗೆ' ಎನ್ನುವ ಅಲ್ಲಮನ ಮಾತೇ ಅವನ ಅನೇಕತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಲ್ಲಮನ ಲಭ್ಯ ವಚನಗಳನ್ನು ಮೂರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1) ವಚನಗಳು 2) ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು 3) ಗೀತೆಗಳು ಅಥವಾ ಹಾಡುಗಳು (ಸ್ತರವಚನಗಳು). ಇವುಗಳು ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. 1) ಷಟ್ಪದಿ ಲಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದು ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ವಚನಗಳು 2) ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಕಹೂಯ್ದ ವಚನಗಳು 3) ಹಲವು ಶರಣರ ವಚನಕಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳು 4) ಶರಣರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆತ್ಮಕ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳು.¹ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಆಧುನಿಕಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

* ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ-583276

1) ಆಧುನಿಕ ಪೂರ್ವ:

ಅ) ಕಥನರೂಪಿ ಅಲ್ಲಮ: ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯಲು ಪ್ರಭುವಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಅಮಲಬಸವಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ರಾಘವಾಂಕನ ಸಿದ್ಧರಾಮಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನ ಗುರುರಾಜಚರಿತ್ರೆ, ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಕವಿಯ ಶರಣಲೀಲಾಮೃತ ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಇತರ ಶರಣರ ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಮನ ಕಥನವೂ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಕವಿಗಳು ಅಲ್ಲಮನನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಥಿಸಿದರೆ,² ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಇತರ ಶರಣ ಜೀವನ ಕಥನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಕಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.³ ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳನ್ನು ರಗಳೆ, ಷಟ್ಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

‘ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅಲ್ಲಮ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅವನ ಕುರಿತ ಎಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡೆಂಬ ಅವಳಿ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ್ದ ಅಲ್ಲಮನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆ ಎಂಬ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದ್ದು ವಿರೋಧಾಭಾಸ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುವಿನಂತಹ ವಚನಕಾರರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ನಿಲುವಿಗೂ, ನಂತರದ ಅನುಸಂಧಾನಕಾರರು ಹೊಂದಿದ್ದ ನಿಲುವಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದನ್ನು ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಕಥನಗಳಿಂದ ಅರಿಯಬಹುದು.

ಹಲವು ಮಂದಿ ಟೀಕು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು, ಕವಿಗಳು, ಆಧುನಿಕ ಚಿಂತಕರು, ಜನಪದ ಕವಿ, ಲೇಖಕರು ಅಲ್ಲಮನ ವೈಕಿತ್ಯವನ್ನು ಅವನ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಭುದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರದ ವಚನಗಳು ಇಂತಹ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಅನುವಾದಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಅಲ್ಲಮನ ಕಥನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗಿದೆ.⁴

ಆ) ಸಂಪಾದನಾ ಮಾರ್ಗ: ವಚನ ಕಾಲದ ನಂತರ ದೊಡ್ಡಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಕಲನ, ಸಂಪಾದನೆ ನಡೆದಿದೆ. ‘13ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತತ್ರಯರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ಶಿವಲಿಂಗ ಮಂಚಣ್ಣ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಇವರು ಬಸವಾದಿ ಶರಣ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಷಟ್ಪದಿ ಮತ್ತು ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ, ವಚನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ತತ್ತ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲಿಗನಾಗಿದ್ದಾನೆ.’⁵

ವಚನಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಈ ಆಸಕ್ತಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ 14ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ 15ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1419-1447) ಆಶ್ರಯಿತರಾಗಿದ್ದ ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯ, ಲಕ್ಕಣ ದಂಡೇಶರು ಅನೇಕ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳಿಗೆ, ಪಂಡಿತರಿಗೆ, ಅನುಭಾವಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿ ವಚನಗಳ

ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಕಲನ, ಸಂಪಾದನೆ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಪಾದನೆ ಮಠಗಳು, ಓಲೆ ಮಠಗಳು, ಟೀಕಿನ ಮಠಗಳೆಂದು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಈ ಕೆಲಸ ಭರದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಂಯೋಜಿಸಿ ವೀರಶೈವ ತತ್ತ್ವಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಅಥವಾ ಅನುಭಾವದ ಆಳವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಸಂಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಗಳು ವಚನಕಾರರನ್ನು ಮರು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಮುಖ್ಯ ಆಕರಗಳು, ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಅಮಲಬಸವಚಾರಿತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿರುವಂತೆ ಪ್ರಭುಸಂಪಾದನೆ (2-16ಗ. 2-40ಗ) ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾರ್ಗಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕೊಂದು ಸಮಗ್ರ ರೂಪವನ್ನು ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿ ಮಹಾದೇವಯ್ಯ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.⁶ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗಳು ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಚಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ಷಟ್ಪಲಗಳಿಗೆ, ನೂರೊಂದುಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ, ಅಷ್ಟವರ್ಗಗಳಿಗೆ, ಪಂಚಾಚಾರಗಳಿಗೆ, ಆಚಾರದೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವು ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಲಕಟ್ಟು ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಾಲಿಂಗನ ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲ, ಸಿದ್ಧಲಿಂಗನ ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲ, ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನ ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಚನಗಳಿಗೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಲಮಠದ ಪ್ರಭುದೇವನ ಲಿಂಗಲೀಲಾವಿಲಾಸ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ವಚನದ ಟೀಕೆ ಬೆಡಗಿನ ವಚನ ಟೀಕು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ತೋತ್ರದ ರೂಪದ ಸಂಪಾದನೆಗಳು,⁷ ಸಕಲ ಪುರಾತನರ ಸಂಪಾದನೆಗಳು, ಈ ಯಾವ ವಿಂಗಡಣೆಗೂ ಸೇರದ ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟಗಳು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

2) ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭ

ಅ) ಕವಿಚರಿತೆ ಸಂಪುಟ-1 (1907), ಸಟೀಕಾ ಗಣಭಾಷಿತ ರತ್ನಮಾಲೆ (1909): ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಗುಹೇಶ್ವರಗುಟ್ಟು', 'ಗುಹೇಶ್ವರ ವಚನ' ಎಂದು ವಚನಾಂಕಿತದಿಂದ ವಚನಕಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕ್ರಮ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕವಿಚರಿತೆ ಸಂಪುಟ ಒಂದರಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಭುದೇವನ ವಚನ', 'ಪ್ರಭುದೇವರ ಮಂತ್ರಗೋಪ್ಯದ ಟೀಕು' (ಕಲ್ಪರದ ಪ್ರಭುದೇವ 15ನೇ ಶತಮಾನ) 'ಪ್ರಭುದೇವರ ಟೀಕಿನ ವಚನ'ಗಳ (ಕುಮಾರ ಬಂಕನಾಥ) ಪ್ರಸ್ತಾವ ಬಂದಿದೆ.

ಆ) ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳು : 1931ರಲ್ಲಿ ಫ.ಗು.ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಭುದೇವನ 693 ವಚನಗಳನ್ನು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಒಡಲಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ 'ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳು' ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಮುಂದೆ ಈ ಕೃತಿ ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇ) ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಶಾಂಭವಿ ಜ್ಞಾನದೀಕ್ಷಾ ಟೀಕೆ (1933-34): ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರ 46 ವಚನಗಳಿವೆ. ಈ ಕೃತಿ ಮೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು, ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಿನ 37 ವಚನಗಳಿವೆ. ಎರಡನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 40 ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ. ಮೂರನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಿನ 9 ವಚನಗಳಿವೆ. ಮೊದಲ ಭಾಗದ 37 ವಚನಗಳನ್ನು ಶೂನ್ಯನಿರಾಲಂಬಸ್ಥಲ, ನಿರಾಲಸ್ಥಲಗಳೆಂದೂ, ನಂತರ ಇದೀಗ ನಿರಾಳಸೃಷ್ಟಿ, ಇದು ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯ ನಿರ್ಮಲಸೃಷ್ಟಿ, ಇದು ಸೃಷ್ಟಿ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಣಯ, ಅದ್ವೈತ ವೇದಾಂತ ನಿರ್ಣಯ, ಭಕ್ತ ಲಕ್ಷಣ, ಪರವಸ್ತು ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ ಎಂಬ ಉಪಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 9 ವಚನಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಸೂತ್ರದ ವಚನಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಸದರಿ ಕೃತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಓಲೆಪ್ರತಿ ಬಳಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ವಚನಗಳು ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೃತಿ ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಆರ್ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎನ್ನುವ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಆದರೆ ಖಚಿತ ಮಾಹಿತಿ ನನಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಈ) ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಚಂದ್ರಿಕೆ 1960 ಮತ್ತು 1986: ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರ ಸಂಪಾದನೆಯ ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಚಂದ್ರಿಕೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿ. 694 ವಚನಗಳನ್ನು ಪಿಂಡಸ್ಥಲ (1-4) ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲ (5-11) ಮಾಯಾವಿಲಾಸ ವಿಡಂಬನಸ್ಥಲ (12-45) ಸಂಸಾರಹೇಯಸ್ಥಲ (46-50) ಗುರುಕರುಣಸ್ಥಲ (51-63) ಭಕ್ತಸ್ಥಲ (64-112) ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ (113-156) ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ (157-173) ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ (174-310) ಶರಣಸ್ಥಲ (311-605) ಐಕ್ಯಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ (606-694) ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಧಿಕ ವಚನಗಳು (695-1294) ಸ್ವರವಚನಗಳು (1295-1321) ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು 1294 ವಚನಗಳು, 27 ಸ್ವರವಚನಗಳು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

‘ವಚನಕಾರರಿದ್ದ ಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರಭುವಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಹಾಲಿಂಗನ ‘ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳ’ ಮೂಲರೂಪವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಖಚಿತಗೊಳಿಸುವ’ ಕೆಲಸವನ್ನು ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಓಲೆ ಮತ್ತು ಕಾಗದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ 27 ಆಕರಗಳನ್ನು, ಅಧಿಕ ವಚನಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ 20 ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಪೂರ್ವಪಠ್ಯಗಳಾದ ಮಹಾಲಿಂಗರಂಗನ ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲಾದಿಯಾಗಿ ಗಣಭಾಷಿತ ರತ್ನಮಾಲೆ, ಬಸವ ಬಿರುದಾವಳಿ, ಮಿಶ್ರಸೂತ್ರದ ವಚನಗಳು, ಲಿಂಗಲೀಲಾವಿಲಾಸ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ, ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ವಚನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರದು.

ಪಾಠಭೇದಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಅನುಪೂರ್ವ ವೃತ್ತಾಸದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣಗಾತ್ರದ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಗಳನ್ನು ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಭ್ಯಾಸಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಕೋಶ, ಅವುಗಳ ವಿವರಣೆ, ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮ, ಸ್ಥಳನಾಮ ಸೂಚಿ, ಬೆಡಗಿನ ಪದಕೋಶ, ಅರ್ಥಕೋಶ, ಸಂಕೇತ ಮುಂತಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಬಹು ಆಕರಮುಖಿ ಸಂಪಾದನ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. 1986ರಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿ ಎರಡನೇ ಆವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಜಗದ್ಗುರು ಮೂರುಸಾವಿರ ಮಠದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ 242ನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪಾಠಾಂತರದ ಗೋಜು ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಮೂರನೇ ಮುದ್ರಣ 2001ರಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನದಿಂದ ನಡೆದಿದೆ. ಹೊಸ ಪರಿಷ್ಕರಣವೇನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ) ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳು: ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ 1969, 1977, 1990 ಹಾಗೂ 1995ರಲ್ಲಿ 304 ಷಟ್ಸ್ಥಲ ವಚನಗಳು 'ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಇದೊಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ಆವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಪಿಂಡಸ್ಥಲ (1-2) ಪಿಂಡಜ್ಞಾಸ್ಥಲ (3-6) ಮಾಯಾವಿಲಾಸ ವಿಡಂಬನಸ್ಥಲ (7-27) ಸಂಸಾರಹೇಯಸ್ಥಲ (28-31) ಗುರುಕರುಣಸ್ಥಲ (32-42) ಭಕ್ತಸ್ಥಲ (43-73) ಮಾಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ (74-92) ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ (93-157) ಶರಣಸ್ಥಲ (158-298) ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ (299-325), ನಂತರ ಅಲ್ಲಮನ ಅಧಿಕ ವಚನಗಳೆಂದು ಮೂರುಸಾವಿರ ವಚನಗಳಕಟ್ಟು (326-327) ಮಹಲಿಂಗನ ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲ (328-332) ಗಣಭಾಷಿತ ರತ್ನಮಾಲೆ (333-344) ಲಿಂಗಲೀಲಾವಿಲಾಸ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ (345-369) ವಚನಸಾರ (370-414) ಬಸವಸ್ತೋತ್ರದ ವಚನಗಳು (415-416) ಆಚರಣೆಯ ವಚನಗಳು (417-419) ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ (420-461) ಕೆ499 (462-492) ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ (493-499) ಗಣಭಾಷಿತ ರತ್ನಮಾಲೆ (500-503) ಲಿಂಗಸೂತ್ರ (504) ಇತ್ಯಾದಿ ಆಕರಗಳ ವಿವರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಲೇಖನ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಅರ್ಥಕೋಶ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರು 'ಪ್ರಭುದೇವರ ಷಟ್ಸ್ಥಲದ ವಚನಗಳು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ 2005ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1960ರಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಚಂದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಲ ಆಕರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಗಳಿಗೆ ವಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ ಬಸವರಾಜು ಅವರ ಅಪಾರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹಾಗೂ ವಿದ್ವತ್ತು ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಡುಗಟ್ಟಿದೆ.

ಉ) ಅಲ್ಲಮನ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಚನಗಳು (1975): ಎಸ್ ಉಮಾಪತಿಯವರು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಪ್ರತಿಕೆಯಲ್ಲಿ 1975ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಏಳು ವಚನಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮಗೆ ದೊರೆತ ಎರಡು ಆಕರಗಳಿಂದ ಪಾಠಾಂತರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಸಂಖ್ಯೆ ಐದು ಮತ್ತು ಆರನ್ನು ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ ಹಾಗೂ ದಾವಣಗೆರೆ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಓಲೆ ಪ್ರತಿಯಿಂದ, ಇತರ ವಚನಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮುರುಘಾಮಠದ ತಾಡೋಲೆ ಪ್ರತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಉ) ಮ್ಯೋಮಮೂರುತಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳು (1976): ಡಾ. ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ, ಡಾ. ಎಂ. ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ 1976ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವದ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತದೆ. ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಒಟ್ಟು 49 ಮೂಲ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ (51) ಅವುಗಳನ್ನು 9 ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1) ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಗ್ರಂಥಗಳು-7, 2) ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ-6, 3) ಸರ್ವ ಪುರಾತನರ ವಚನಗಳು-4, 4) ಸಂಪಾದನೆಯ ವಚನಗಳು (I ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಗಳು-4, II ಇತರ ಸಂಪಾದನೆಗಳು-3), 5) ಆಚರಣೆ ಸಂಬಂಧದ ವಚನಗಳು-3, 6) ಸ್ತೋತ್ರದ ವಚನಗಳು-11, 7) ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ವಚನಗಳು-2 (ಚಾಮರಸ/ಸಿಂಗಿರಾಜ), 8) ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನಗಳು-5, 9) ಮುದ್ರಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು-6, 10) ಒಂದು ಓಲೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಕಾಗದ ಪ್ರತಿ.

ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಕೊಟ್ಟವರ ಹೆಸರು, ಕೃತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಂಪಿನ ಮಾತೃಕೆಗಳಲ್ಲಿನ ಗ್ರಂಥ, ಅವುಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಕರ, ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಚನ ಸಂಖ್ಯೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ವಚನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಆಕರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ವಚನಗಳನ್ನು 3 ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಂಡ 1 ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಸಂಕಲನಕಾರರು ಜೋಡಿಸಿ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿದ 694 ವಚನಗಳನ್ನು, ಕಾಂಡ 2 ರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಆಕರಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ 715 ವಚನಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವರು. ಎರಡೂ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿನ 1409 ವಚನಗಳನ್ನು ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಹಾಗೂ ಷಡ್ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪದ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪಾಠಾಂತರ ಸಮೇತ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಂಡ 3ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನ ಕೃತಿಗಳಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಚನ, ಪರಮಯೋಗ ಮಂತ್ರಗೋಪ್ಯ, ಅನುಭಾವ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ರಾಗ ಹಾಗೂ ಆಕರ ನಿರ್ದೇಶನದೊಂದಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೊರೆತ ಪ್ರಭುದೇವರ 3 ವಚನಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಸೂಚಿ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಸೂಚಿ, ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮ ಸೂಚಿ, ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಸೂಚಿ, ಸ್ಥಳನಾಮ ಸೂಚಿ, ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಕೋಶ, ಬೆಡಗಿನ ಪದಗಳ ಕೋಶ, ಕೆಲವು ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳ ಭಾವಾನುವಾದ, ಪ್ರಭುದೇವರ ಪರಮಯೋಗ ಮಂತ್ರಗೋಪ್ಯ, ಅನುಭಾವಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಬರೆದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ವಚನಗಳ ಮತ್ತು ಪದಗಳ ವರ್ಣಾನುಕ್ರಮ, ಒಪ್ಪೋಲೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ರೀತಿ ಪ್ರಭುದೇವರ ಕುರಿತ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಆಕರಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಾಠಾಂತರಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅರ್ಥದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಾಠಾಂತರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಪಿಕಾರನ ಬರವಣಿಗೆ ದೋಷಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ವಚನವನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಘಟಕವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪಿಂಡಸ್ಥಲದ 'ಶಿಲೆವೊಳಗಿನ ಪಾವಕದಂತೆ' (1) ಕಲ್ಲೊಳಗಿನ ಕಿಚ್ಚು ಉರಿಯ ಬಲ್ಲದೆ (2) ಜಲದೊಳಗಿರ್ದ ಕಿಚ್ಚು ಜಲವ ಸುಡದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಕರಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿ

ವಚನದ ಪಾಠ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಹು ಆಕರಗಳ ಬಳಕೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. 'ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರನಿಗೂ ರಸಿಕ ಓದುಗರಿಗೂ ಅಪಚಾರವಾಗದಂತೆ ಈ ಕೃತಿ ಹೊರತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ' ಎನ್ನುವುದು ಸಂಪಾದಕರ ಅಭಿಮತ.

೪) ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಟೀಕಿನ ವಚನಗಳು (1986): ಇಮ್ಮಡಿ ಶಿವಬಸವಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಜಗದ್ಗುರು ಶಿವರಾತ್ರೀಶ್ವರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಟೀಕಿನ ವಚನಗಳು ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಮೂಲ ಕರ್ತೃ ಮಹಾಲಿಂಗ ದೇವರು. ಮೂರು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ (1931) ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು (1960) ಅವರ ಪರಿಷ್ಕರಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಪಾಠಶುದ್ಧೀಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 694 ವಚನಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಲಿತಗೊಂಡಿವೆ. 695ರಿಂದ ಕಲ್ಪುಮಠ ಪ್ರಭುದೇವರ ಟೀಕಿನ ವಚನಗಳನ್ನು, ಸಿಂಗಳದ ಸಿದ್ಧಬಸವರಾಜ ದೇವರು, ಚೆನ್ನವೀರಾಚಾರ್ಯರ ಟೀಕಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಕಟರೇಫೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ವೇದ, ಆಗಮ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ಬಹುಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪೀಠಿಕೆ (ಗದ್ಯ) ಪಿಂಡಸ್ಥಲ (1-4) ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲ (5-11) ಮಾಯಾವಿಲಾಸ ವಿಡಂಬನಸ್ಥಲ (12-45) ಸಂಸಾರಹೇಯಸ್ಥಲ (46-51) ಗುರುಕರುಣಸ್ಥಲ (51-63) ಭಕ್ತಸ್ಥಲ (64-112) ಮಾಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ (113-156) ಪ್ರಸಾದಸ್ಥಲ (157-173) ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸ್ಥಲ (174-310) ಶರಣಸ್ಥಲ (311-605) ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ (606-797) ಹೆಚ್ಚಿನ ವಚನಗಳು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು 797 ವಚನಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರತಿ ವಚನಗಳಿಗೆ ಟೀಕು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಚೌಕ ಕಂಸಿನಲ್ಲಿ (ಸ್ಥಾಪನವ ಮಾಡಿ) ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ವಚನಗಳನ್ನು ವರ್ಣನಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಪ್ಪೋಲೆ ಇದೆ.

೫) ಪ್ರಭುದೇವರ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಜಂಗಮಸ್ಥಲ ನಿರ್ದೇಶನ (1989): ಸ್ಥಲಸಹಿತವಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ವಚನ ಸಂಕಲನ. ಸಂಕಲನಕಾರನ ಹೆಸರು ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿದೆ. ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರು ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ತೋಟದಾರ್ಯಮಠ ಸಂಸ್ಥಾನ ಗದಗ ಇವರು 1989ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಪಾದಕರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಭುದೇವರು ಸಾಧಿಸಿದ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಅವರದೇ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿಗೆ 'ಪ್ರಭುದೇವರ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಜಂಗಮಸ್ಥಲ ನಿರ್ದೇಶನ' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾದಿ ಐಕ್ಯಾಂತ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಿದ್ದು ಒಟ್ಟು 180 ವಚನಗಳು ಪ್ರತಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ 28ರಂತೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿವೆ. ಭಕ್ತಸ್ಥಲ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 5 ವಚನಗಳನ್ನು ಕೃತಿಯ ಪೀಠಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾರೋಪದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ತಾಳೆಹಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಿತ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳು ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

180 ವಚನಗಳಲ್ಲಿ 164 ವಚನಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದ್ದು 16 ವಚನಗಳು ಈ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ. ಇವು ಮೂಲ ವಚನಕಾರನವೋ ಅಥವಾ ಸಂಕಲನಕಾರನು ಸೇರಿಸಿರಬಹುದೇ ಎನ್ನುವ ಸಂಶಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರು ಅವರದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ವಚನಗಳು ಪದ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ. ಪಾಠಾಂತರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ 16 ವಚನಗಳನ್ನು 1990ರಲ್ಲಿ ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರು ಅವರು ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪತ್ರಿಕೆ (ಸಂಪುಟ 25 ಸಂಚಿಕೆ 1 ಪು. 20-28 ಆಗಸ್ಟ್ 1990)ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು.

ಎ) ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಸಂಪುಟ: ಡಾ. ಬಿ. ವಿ. ಮಲ್ಲಾಪುರ: ಅಲ್ಲಮನ 1645 ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಾಂಡಗಳಿವೆ. ಕಾಂಡ-1ರಲ್ಲಿ ಷಟಸ್ಥಲ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿದ ಪ್ರಭುದೇವರ 694 ವಚನಗಳು, ಕಾಂಡ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಷಟಸ್ಥಲ ಕಟ್ಟು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ ದೊರೆತ ಇತರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಚನಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 951 ವಚನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾದ ಪ್ರಭುದೇವರ 1645 ವಚನಗಳು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಅಕಾರಾದಿ, ಕಠಿಣಪದಕೋಶ, ಆಕರಗ್ರಂಥ, ಒಪ್ಪೋಲೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನ ಜೀವನ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಬಳಸಿದ ಆಕರಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1425ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳನ್ನು ಷಟ್ಪಲ್ಲಾನುಸಾರಿಯಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದು ಅವು ಸುಲಭ ಗಮ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಕೀರ್ತಿ ಮಹಾಲಿಂಗನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.⁹ ನಂತರ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೂ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಳಿದು ಹೋಗಬಹುದಾದ ಅಲ್ಲಮ ಹಾಗೂ ಆತನ ವಚನಗಳನ್ನು ಹಲವು ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಂಶೋಧಿಸಿ, ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ನಮಗೆ ದಕ್ಕಿಸಿರುವ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರ ಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ವಿದ್ವತ್ತು ಸ್ಮರಣೀಯವಾದದ್ದು ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದದ್ದು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಹೊಸರೀತಿಯ ಅನುಸಂಧಾನಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಬಹು ಆಕರ, ಬಹು ಶಾಸ್ತ್ರ, ಬಹು ಪ್ರತಿ, ಬಹು ನಾಯಕ ಹಾಗೂ ಬಹು ಸಾಮುದಾಯಿಕ, ಬಹು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಪಾದನೆ ಪರಿಷ್ಕರಣಗಳ ಜೀವಧಾತು ಆಗಿದ್ದರೂ ಇವುಗಳ ಮಿತಿ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಅಲ್ಲಮ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದು.

ಅಲ್ಲಮನಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಚನಕಾರರೂ ಅಧಿಕಾರ, ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧರ್ಮಕೇಂದ್ರಿತ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು, ಅಕ್ಷರದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಶುಷ್ಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದವರು. ಸಂಪಾದಕರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನಾಗಲೀ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಮೂಲ ಮಾತೃಕೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ದೈವ ದೊಡ್ಡದ್ದು ಎನ್ನುವ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವರು. ವಚನಕಾರರು ಹಾಗೂ ನಂತರದ ಹರಿಹರನಲ್ಲಿ ಈ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

14-16ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೈವ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಮತ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಾಧನಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದ ಧರ್ಮವಾಗುವ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಮಹಲಿಂಗ, ಚಾಮರಸ, ಜಕ್ಕಣ, ಕಲ್ಲುಮಠದ ಪ್ರಭುದೇವ, ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನರು, ಎಲ್. ಬಸವರಾಜ, ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಇವರೆಲ್ಲರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳು ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಗೆ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಪೀಠಿಕೆ, ಪಿಂಡಸ್ಥಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದವರೆಗೆ ಪ್ರಭುವಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ಎರಕ ಹೊಯ್ದು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವಿಚಿತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರಭುತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಸೇನಸುವ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ವಚನಗಳು, ವಚನೋತ್ತರ ಕಾಲದ ಅನುಸಂಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಮಾರ್ಗ ಬದಲಿಸುವುದನ್ನು ಈ ಸಂಪಾದನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಕಾಲ, ನೂರೊಂದು ವಿರಕರು, ಸಂಪಾದನೆ ಮಠಗಳು, ಓಲೆಮಠಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, “ವೀರಶೈವ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಗಳ ರಚನೆ, ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ, ವಚನಗಳ ಮಠೀಕರಣ, ಸ್ಥಳೀಕರಣ, ಟೀಕು, ಸ್ಥಲಕಟ್ಟು, ಧರ್ಮಬದ್ಧ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಹಾಗೂ ಸಂಕಲನಾನುಸಂಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಪುರಾಣೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.”¹⁰ ವಚನಕಾರರ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ವಿಚಾರಗಳು 15-16ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಧರ್ಮ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಆಚಾರಗಳಾಗಿ ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳು ರಗಳೆ, ಷಟ್ಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ, ಟೀಕು, ನಾಟಕ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಬಹುಪಠ್ಯೀಕರಣದ ಈ ನೆಲೆ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅಗಾಧತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೂ ಈ ಪಠ್ಯದೊಳಗಿನ ತತ್ವಗಳು ಏಕರೂಪೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿವೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸಾಧಕನಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ವಚನೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು. ‘ಪದವನರ್ಪಿಸಬಹುದಲ್ಲದೆ ಪದಾರ್ಥವನರ್ಪಿಸಲಾಗದು’ ಎನ್ನುವ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಭಿನ್ನ ಧ್ವನಿ ಹಾಗೂ ಭಿನ್ನ ಅರ್ಥಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಬದ್ಧ ಏಕರೂಪೀಕೃತ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

‘ರಾಗವಾವುದು ರಚನೆಯಾವುದು’, ‘ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಾಗಣಂಗಳು ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣ ಪುರದೊಳು ವಿರಚಿಸಿದ ಹರಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಮಮೂ ಸ್ಥಲವಿಟ್ಟು ನುಡಿದ ವಚನಗಳು... ನೂತನ ಗಣಂಗಳರಿಯಲೊರೆದು...’¹¹ ಇಂಥಲ್ಲಿ ನಿಯಮಬದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಹಾಗೂ ಹಾಡಿಗಿರುವ ನಿಯಮರೂಪಿತವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ‘ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವ’ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಬಂಧನಗಳನ್ನು, ಅಧಿಕಾರದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗುವ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಬಂಧನದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಹಂಬಲಿಸಿದ ಅಲ್ಲಮ ಅಥವಾ ಬಸವಾದಿ ಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತೀಕರಿಸುವ, ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿದ ವಚನಗಳನ್ನು ಅಧಿಕ ವಚನಗಳು, ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನಗಳು, ಹೆಚ್ಚಿನ ವಚನಗಳೆಂದು ಎಲ್ಲ ಸಂಪಾದಕರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವರ ವಚನಗಳೆಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ

ರಾಗ ತಾಳ ನಿರ್ದೇಶನಗಳಿದ್ದರು ಅದನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸದೆ ಶುದ್ಧ ಅಶುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ನೆಲೆಗೆ ಸೀಮಿತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ವೇದವೆಂಬುದು ಓದಿನ ಮಾತು, ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬುದು ಸಂತೆಯ ಸುದ್ದಿ, ಪುರಾಣವೆಂಬುದು ಪುಂಡರಗೋಷ್ಠಿ, ತರ್ಕವೆಂಬುದು ತಗರ ಹೋರಾಟ, ಅಲ್ಲಮನ ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಎಲ್ಲ ಸಂಕಲನಕಾರರು ಹಾಗೂ ಸಂಪಾದಕರಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ, ಅನುಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಲ್ಲಮನೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಈ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಭಿನ್ನ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂಶೋಧಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

(ದಿನಾಂಕ. 18, 19 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2022 ರಂದು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ 19ನೇ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧ)

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಡಾ. ಎಲ್ ಬಸವರಾಜು, ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಚಂದ್ರಿಕೆ, ಪೀಠಿಕೆ 29; 2001 (ಪ್ರಮು) ನೋಡಿ.
2. ಹರಿಹರನ ಪ್ರಭುದೇವರ ರಗಳೆ, ಚಾಮರಸನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ, ಎಳಂದೂರು ಹರೀಶ್ವರನ ಪ್ರಭುದೇವರ ಪುರಾಣ, ಮಗ್ಗೇಯ ಮಾಯಿದೇವನ ಮಹದೈಪುರೀಶ್ವರ ಶತಕ, ಮುರಿಗೆ ಶಾಂತವೀರನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಕಂದ, ಮರಿರಾಜ ಭಟ್ಟದೇವನ ಪ್ರಭುವಚನ ತಾರಾವಳಿ, ರುದ್ರಕವಿಯ ಪ್ರಭುವಚನ ತಾರಾವಳಿ, ಪರ್ವತೇಶ ಕವಿಯ ಪ್ರಭುದೇವರ ಸಾಂಗತ್ಯ, ಕೊಡೇಕಲ್ಲ ರಾಜಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಾಯಾಸಾಂಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುಚರಿತೆ.
3. ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಅಮಲಬಸವಚಾರಿತ್ರ್ಯ; ರಾಘವಾಂಕನ ಸಿದ್ಧರಾಮಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಗುಬ್ಬಿ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯನ ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಪುರಾಣ, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ಬಸವಪುರಾಣ, ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣ, ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನ ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಮಹದೇವ ಯೋಗಿಯ ವೀರಶೈವ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಉತ್ತರ ದೇಶದ ಬಸವಲಿಂಗನ ಬಸವೇಶ್ವರ ಪುರಾಣ, ಕತಾಸಾಗರ, ಚೆನ್ನಪ್ಪಕವಿಯ ಶರಣಲೀಲಾಮೃತ.
4. ಮೊಗ್ಗೇಯ ಮಾಯಿದೇವನ ಪ್ರಭುವಚನ (ಸಂಸ್ಕೃತ), ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಕವಿಯ ಪ್ರಭುದೇವ ವಾಕ್ಯಮು (ತೆಲುಗು) ಪಿ.ಸಿ. ಬ್ರೌನ್ ಅವರ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅನುವಾದ (1840) ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಮತ್ತು ಬಸವಪುರಾಣ. ಚಾಮರಸನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯು ಕುಮಾರಶಾಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ, ತುರೈಯಾರ್ ಶಿವಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ತಮಿಳಿಗೆ, ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಬಸವ ಮತ್ತು ಸೋಮನಾರಾಧ್ಯರಿಂದ ತೆಲುಗಿಗೆ, ಬ್ರಹ್ಮದಾಸನಿಂದ ವಿಶ್ವಂಭರಾ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮರಾಠಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿದೆ.
5. ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಡಾ. ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಹಾಗೂ ಡಾ ಎಂ. ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ ಅವರ ಪೋಷಮಮೂರುತಿ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳು, ಪುಟ, ಮುನ್ನುಡಿ ೨ ; 1936 ನೋಡಿ.
6. ಡಾ. ಎಲ್ ಬಸವರಾಜು, ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿ ಮಹಾದೇವಯ್ಯನ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ, ಪೀಠಿಕೆ, ಪುಟ, 40; 1969

7. ಬೋಳಬಸವದೇವರ ಬಸವಸ್ತೋತ್ರದ ವಚನಗಳು, ಸಂಪಾದನೆಯ ಬನ್ನಂಜೆದೇವರ ಮಿಶ್ರಸ್ತೋತ್ರದ ವಚನಗಳು, ಎಳಮಲೆಯ ಗುರುಶಾಂತದೇವರ ಶರಣಸ್ತೋತ್ರದ ವಚನಗಳು, ಸಂಪಾದನೆಯ ಸಿದ್ಧವೀರಣ್ಣ ದೇವರ ಲಿಂಗಸ್ತೋತ್ರದ ವಚನಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ.
8. ಗುಬ್ಬಿ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯನ ಗಣಭಾಷಿತ ರತ್ನಮಾಲೆ, ಕಂಬಾಳ ಶಾಂತಮಲ್ಲೇಶನ ಗಣವಚನ ರತ್ನಾವಳಿ, ಸಿಂಗಳ ಸಿದ್ಧಬಸವನ ಸಕಲ ಪುರಾತನರ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು, ಕಂತೂರು ಮಹಂತದೇವನ ಎಲ್ಲ ಪುರಾತನರ ವಚನ, ಮೂರುಸಾವಿರ ವಚನಗಳ ಕಟ್ಟು, ವಚನಸಾರ ಇತ್ಯಾದಿ.
9. ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು, ಅಲ್ಲಮನ ವಚನ ಚಂದ್ರಿಕೆ, ಪೀಠಿಕೆ, ಪುಟ 19; 1960
10. ಡಾ. ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಟಿ ಬೇಗೂರು, ಆಧುನಿಕ ಪೂರ್ವ : ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಕುರಿತ ಅನುಸಂಧಾನಗಳು, ಪುಟ, 121; 2010 (ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ವಚನಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ : ಸಂ ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ)
11. ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯ, ಗಣಭಾಷಿತ ರತ್ನಮಾಲೆ ಪುಟ, 70; 1400

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು (ಸಂ) ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಚಂದ್ರಿಕೆ, 1960 (ಮೊ.ಮು) ನಳಿನಿಶಂಕರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 1986 (ದ್ವಿ.ಮು) ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಗಂಗಾಧರ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕ ಮಂಡಳಿ, ಮೂರು ಸಾವಿರಮಠ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, 2001 (ತೃ.ಮು) ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ
2. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು (ಸಂ) ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳು, ಗೀತಾ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, 1995 (ನಾ.ಮು)
3. ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ, ಎಂ ಎಸ್ ಸುಂಕಾಪುರ (ಸಂ) ವೈಯಾಮಮೂರುತಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳು, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, 1976
4. ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರು (ಸಂ) ಪ್ರಭುದೇವರ ಷಟ್ಕಲ ಜಂಗಮಸ್ಥಲ ನಿರ್ದೇಶನ, ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಜಗದ್ಗುರು ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಮಠ, ಗದಗ, 1989
5. ಕಾವ್ಯಪ್ರೇಮಿ (ಸಂ) ಅಲ್ಲಮನ ವಚನ ಸುಧೆ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, 1989
6. ಶ್ರೀಮನ್ನಿಪ್ಪ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಅನ್ನದಾನೀಶ್ವರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಜಂಗಮ ಪುಂಗವ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುದೇವರ ನೂರೆಂಟು ವಚನಗಳು (ಭಾವ ನಿರೂಪಣೆ) ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಅನ್ನದಾನೀಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠ, ಮುಂಡರಗಿ, 1991
7. ಬಿ. ವೈ. ಮಲ್ಲಾಪುರ, ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನ ಸಂಪುಟ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2001 (ದ್ವಿ.ಮು)
8. ಎಸ್. ಕೆ. ಕೊಪ್ಪ (ಸಂ) ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಚಿಂತನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2004
9. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ (ಸಂ) ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ವಚನಗಳು : ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, 2010

೫. ಉಜಿರೆ ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ದನ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ- ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

* ಶ್ರೀಧರ ಎನ್. ಭಟ್ಟ

ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಊರಿನ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯರು ಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾದಾಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಆ ಊರಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ, ಊರಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮೂಲಹೇತುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಪರತತ್ವವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ತಿಳಿಯುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಏರಲಾರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ಸಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮನ (ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ದೇವರ) ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದೇವಾಲಯಗಳು ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಊರಿನ ಏಳಿಗೆ ಎನ್ನುವುದು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಏಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇಡೀ ಊರಿನ ಹೃದಯಸ್ಥಾನ ದೇವಾಲಯ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುವಿಖ್ಯಾತ ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರ ಉಜಿರೆ. ಉಜಿರೆ ಪೇಟೆಯಿಂದ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಡೀ ಉಜಿರೆಯ ಹೃದಯದಂತಿರುವ ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ದನ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಸುಮಾರು ಎಂಟುನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು 12ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಈ ದೇವಾಲಯದ ಗಜಪೃಷ್ಠ ವಾಸ್ತು ಶೈಲಿಯೇ ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಗಜಪೃಷ್ಠಾಕಾರದ ಶೈಲಿಯು ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂತು. ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು 8-9 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಶೈಲಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಈ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಈ ದೇವಾಲಯವು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ದೇವಾಲಯವು ಖಚಿತವಾಗಿ ಯಾವ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ, ಯಾರಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಈ ವರೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ನಮಗೆ ಈವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾದ ದೀರ್ಘ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ. ಈ

* ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಭಾಗ, ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು (ಸ್ವಾಯತ್ತ) ಉಜಿರೆ-574240, sbujire@sdmcejire.in, 9448335652

ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಸುಮಾರು 2 ½ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ದನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಯು ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಇತರ ವೈಷ್ಣವಮೂರ್ತಿಗಳ ಪೈಕಿ ಇದು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲಾ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವರನ್ನು ಉಜಿರೆಯ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ದೇವಾಲಯದ ಚಿತ್ರಣ

ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊರಾಂಗಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಎದುರಿಗಿದುರಾಗುತ್ತದೆ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ, ನಂತರ ಚಂದ್ರಶಾಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಒಳಗಿನ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾನೈಟ್ ಹಾಸಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ತೀರ್ಥ ಮಂಟಪದಿಂದ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಜನಾರ್ದನ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಜನಾರ್ದನ ದೇವರ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಂಜುಳೇಶನ ವಿಗ್ರಹವೂ (ಪ್ರಶ್ನಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಕುರುಹು ಸಿಕ್ಕಿದುದರಿಂದ ಮಂಜುಳೇಶ ಎಂಬ ಹೆಸರಿರುವ ಶಿವನಿಗೆ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ನೀಡಲಾಗಿದೆ) ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ದಕ್ಷಿಣಕೋಣದಲ್ಲಿ ಗಣೇಶನ ವಿಗ್ರಹವೂ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದರೆ 'ಅಮ್ಮನವರಗುಡಿ' ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ತೀರ್ಥಬಾವಿ ಇದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊರ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮಂಟಪ, (ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ "ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದ ಸ್ಥಳದ ಕುರುಹಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಧ್ಯಮೂರ್ತಿ), ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ವಸಂತ ಮಂಟಪ, ಸುತ್ತಲೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಚೌಕಿ ಇದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎದುರಿಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ ರಥಬೀದಿಯಿದ್ದು ಆ ರಥಬೀದಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥ ಕಟ್ಟಿ ಇದೆ. (ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಸಂಚಾರ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಇರುತ್ತದೆ) ದೇವಾಲಯದ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 100 ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಕಟ್ಟಿ ಇದೆ. ಅಲ್ಲೇ ಮೇಲೆ ಬದಿಮೇಲು ಗುಡ್ಡೆ ಇದೆ. ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೇಮ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಅವಭೃತ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಕಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವನ್ನು ದಾಟಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳಪೊಳೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಕಾಣುವುದು ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ದನಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿ. ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ಮಂಟಪವಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಗಜಪೃಷ್ಠಾಕಾರದ ಗೋಪುರದ ಮುಚ್ಚಳಿಕೆಯು ತಾಮ್ರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರದ ಗೋಡೆಗಳು ಕಲ್ಲಿನ ಕೆತ್ತನೆಯಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಮೊದಲು ಜನಾರ್ದನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಗುಡಿ ಮತ್ತು ಅಮ್ಮನವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟಮಂಗಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವ ಮತ್ತು ಗಣಪತಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತೋರಿಬಂದುದರಿಂದ ಈಗ ಗರ್ಭಗೃಹದ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾವಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರಮುಗುಳಿ ದೈವಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ದನ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ವಿವರಗಳು

ಆಡಳಿತ ಮೊಕ್ತೇಸರರಾದ ವಿಜಯರಾಘವ ಪಡ್ವೆಟ್ಟಾಯ ಇವರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಂದರ್ಶನದ ವಿವರಗಳು.

1. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಿರಾ?

ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಸುಮಾರು 800 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಂಡು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ.

2. ಯಾರು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು?

ಉಜಿರೆಯ ಪಡುವೆಟ್ಟು ಮನೆತನದ ಪಡುವೆಟ್ಟಾಯರು ಇದನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. (ಅರೆಮನೆತ್ತಾಯ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಈ ದೇವಾಲಯದ ಆಡಳಿತವಿದೆ)

3. ಈ ಹಿಂದೆ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಂತಹ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವಗಳು ಯಾವುವು? ಈಗ ಯಾವೆಲ್ಲಾ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವಗಳಿವೆ?

ಹಿಂದೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಜನಾರ್ದನ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವರು. ನಂತರ ಧರ್ಮ ದೈವಗಳಾದ ಉಳ್ಳಾಳ್ವಿ, ಪುಸಳ್ಳಾಯಿ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಇವು ಪಡುವೆಟ್ಟಾಯರ ಕುಟುಂಬ ದೈವಗಳು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೊಡಮಣಿತ್ತಾಯ, ನೆತ್ತರ್ಮುಗುಳಿ ಮೊದಲಾದ ದೈವಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ನಂತರ ಬಲಮುರಿ ಮಹಾಗಣಪತಿ, ಮಂಜುಲೇಶ (ಈಶ್ವರ) ಮತ್ತು ಮನೆಶಾಸ್ವಾರಗುಡಿ (ಅಯ್ಯಪ್ಪನ ಸಾಂದಿಧ್ಯ) ಮೊದಲಾದ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾರಿಗುಡಿಯು ಇದೆ.

4. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬ್ರಹ್ಮಕಲಶೋತ್ಸವವು ಯಾವಾಗ ನಡೆಯಿತು?

ಫೆಬ್ರವರಿ 28 ರಿಂದ ಮಾರ್ಚ್ 7, 2001 ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಕಲಶೋತ್ಸವವು ನಡೆಯಿತು. ಕುಂಭ ಮಾಸದ 20ನೇಯ ದಿನವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ದಿನವೆಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪುನಃ 2013 ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಕಲಶಾಭಿಷೇಕವಾಗಿದೆ.

5. ದೈನಂದಿನ ಪೂಜಾ ವಿವರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವಿರಾ?

ಕೇರಳದ ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿನ ದೈನಂದಿನ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇರಳದ ನೀಲೇಶ್ವರ ತಂತ್ರಿಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

7. ದೇವಸ್ಥಾನದ ವಿಗ್ರಹ ಉದ್ಭವ ಮೂರ್ತಿಯೇ?

ಇದು ಉದ್ಭವಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕೇರಳದಿಂದ ತಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ದೇವರ ಎತ್ತರ 2½ ಅಡಿ ಇದೆ.

7. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೈವಗಳ ವಿಶೇಷತೆ ಏನು?

ಇಲ್ಲಿ ದೈವಗಳಿಗೆ ದೇವರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ದೈವಗಳಿಗೂ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಮೊದಲು ದೈವಗಳಿಗೆ ನಡಾವಳಿ ನಡೆದು ನಂತರ ದೇವರಿಗೆ ಉತ್ತವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಬದಿಮೇಲು ಎಂಬ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈ ನಡಾವಳಿ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ದೈವಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧನು ಸಂಕ್ರಮಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೋಣ ನಡಾವಳಿಯನ್ನು ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆ ಎರಡು ಸಲ ನಡಾವಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

8. ಆಡಳಿತ ಮೊಕ್ತೇಸರರ ಪರಂಪರೆಯು ಎಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.?

ಇಲ್ಲಿನ ಮೊಕ್ತೇಸರರ ಆಡಳಿತ ಪರಂಪರೆಯು 800 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇತ್ತೀಚಿನ 150 ವರ್ಷಗಳ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಅಣ್ಣ ಪಡುವೆಟ್ಟಾಯ, ನಾರಾಯಣ ಪಡುವೆಟ್ಟಾಯ, ಕೃಷ್ಣ ಪಡುವೆಟ್ಟಾಯ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪಡುವೆಟ್ಟಾಯ, ಇವರು ಈ ಹಿಂದಿನ ಆಡಳಿತ ಮೊಕ್ತೇಸರರಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರಸಕ್ತದಲ್ಲಿ ವಿಜಯರಾಘವ ಪಡುವೆಟ್ಟಾಯರು ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

9. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖ ಇದೆಯೇ?

ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವವಿಜಯದ ಪ್ರಕಾರ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಉಜಿರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಜೊತೆಗೆ ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಖಂಡಾರ್ಥನಿರ್ಣಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದರು. ಇದನ್ನು ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಜಿರೆಯನ್ನು ಉಚ್ಚಭೂತಿ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದರು. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಕುಳಿತ ಕಲ್ಲನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ದೇವಾಲಯದ ಮಧ್ಯಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

10. ಧ್ವಜಸ್ತಂಭದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಏನು?

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮಕಲಶದ ನಂತರ ತಾಮ್ರದ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

11. ನಿಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಜಿರೆ ಪಟ್ಟಣವು ಹೇಗಿತ್ತು? ಮತ್ತು ಈಗ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದೆ?

1930ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದು, ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪೇಟೆ ಇರದೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹಳೆಪೇಟೆ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. 1929 ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಪಡುವೆಟ್ಟಾಯರು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಜನಾರ್ದನ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. 1947ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.

12. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹರಕೆ ಹೇಳುವ ಕ್ರಮ, ಇದೆಯೇ?

ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಸ್ತುರೂಪದಲ್ಲಿ ಹರಕೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಕ್ರಮ ಇದೆ.

13. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಯಾವ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದೆ ?

ಈ ದೇವಾಲಯವು ಕೇರಳೀಯ ಶೈಲಿಯಂತೆ ಗಜಪೃಷ್ಠಾಕಾರದಲ್ಲಿದೆ.

14. ವಾರ್ಷಿಕ ಜಾತ್ರೆ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ?

ವರ್ಷಾವಧಿ ಜಾತ್ರೆಯು 9 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ದಿನ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ, ದೈವಗಳಿಗೆ ನೇಮವು, 2ನೇ ದಿನ ದೈವಗಳಿಗೆ ನೇಮ, ಮೂರನೇ ದಿನ ದೈವಗಳಿಗೆ ನೇಮ ಹಾಗೂ ದೇವರಿಗೆ ಉತ್ಸವ, ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನ ಉತ್ಸವ- ಕಟ್ಟಿಪೂಜೆ, ಐದನೇ ದಿನ ಉತ್ಸವ- ಅಶ್ವತ್ಥ ಕಟ್ಟಿ ಪೂಜೆ, ಆರನೇ ದಿನ ಉತ್ಸವ- ಕೆರೆಕಟ್ಟಿ ಉತ್ಸವ, ಏಳನೇ ದಿನ ಉತ್ಸವ- ಚಂದ್ರಮಂಡಲ ರಥೋತ್ಸವ, ಎಂಟನೇ ದಿನ ದರ್ಶನ ಬಲಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ, ರಾತ್ರಿ ಮಹಾರಥೋತ್ಸವ ನಡೆದು ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಭೂತಬಲಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಒಂಬತ್ತನೇಯ ದಿನ ಕವಾಟೋದ್ಘಾಟನೆ ಕೊಡಮಣಿತ್ತಾಯರಿಗೆ ನೇಮ ಮತ್ತು ಅವಭೃತೋತ್ಸವ ನಡೆದು ನಿಡ್ಗಲ್ ನದಿಯ ತನಕ ದೇವರನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಧ್ವಜ ಅವರೋಹಣ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹತ್ತನೇ ದಿನ ಕಲಶಾಭಿಷೇಕ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

15. ಇಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಆಭರಣಗಳು, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷ ವಸ್ತುಗಳಿವೆಯೇ?

ಬೆಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಬಂಗಾರದ ಕಿರೀಟ, ಎದೆಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಕನ್ನಡಿ ಇದೆ. ಚಂದ್ರಮಂಡಲ ರಥ ಮತ್ತು ದೇವರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯು ಇದೆ.

16. ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ದಾನ, ಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಗಳೇನು?

ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ದಾನ, ಧರ್ಮ ಅಂತ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪಡುವೆಟ್ಟಾಯ ಮನೆತನವು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಹವರಿಗೆಲ್ಲ ಅನ್ನದಾನ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜನರಿಗೆ ಪಡಿಯಕ್ಕಿ ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತು. ಈಗ ವರ್ಷಾವಧಿ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ರಥೋತ್ಸವ ದಿನದಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಪಡುವೆಟ್ಟಾಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಚಾವಡಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಂದು ಹೇಳಿ, ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ನಾವು ಇದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೇವೆ.

(ಈ ಲೇಖನ ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಘವ ಪಡ್ವೆಟ್ಟಾಯರು ದೈವಾಧೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸುಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಶರತ್‌ಕೃಷ್ಣ ಪಡ್ವೆಟ್ಟಾಯರು ಮೊಕ್ತೇಸರಿಕೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ)

ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ದನ ಸ್ವಾಮೀ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಉಜಿರೆ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ತಾಲೂಕು, ದ.ಕ
ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಪರ್ವಗಳು

ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುದ್ಧಪಾಡ್ಯ : ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾದಿ (ವಿಶೇಷ ಸೇವೆ
ಸೀಯಾಳ ಅಭಿಷೇಕ)

ಮೇಷ ಮಾಸದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ : ಬದಿಮೇಲೆ ತಂಬಿಲ

ಮೇಷ ಮಾಸದ ಪ್ರಥಮ ದಿನ : ವಿಶು (ವಿಶೇಷ ಸೇವೆ ಸೀಯಾಳ ಅಭಿಷೇಕ)

ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುದ್ಧ ನವಮಿ : ಶ್ರೀ ರಾಮ ನವಮಿ, ರಾತ್ರಿ ರಂಗಪೂಜೆ

ವೈಶಾಖ ಮಾಸದ ಶುದ್ಧ ತದಿಗೆ : ಅಕ್ಷಯ ತದಿಗೆ

ವೃಷಭ ಮಾಸದ ಹತ್ತನೆಯ ದಿನ : ಪತ್ತನಾಜೆ, ರಾತ್ರಿ ರಂಗಪೂಜೆ

ಆಷಾಢ ಮಾಸದ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿ : ತಪ್ಪಮುದ್ರಾಧಾರಣೆ

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿ : ನಾಗರಪಂಚಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬನಗಳಲ್ಲಿ
'ತನು' ಎರೆಯುವುದು.

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣ ಅಷ್ಟಮಿ : ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ - ರಾತ್ರಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನ

ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದ ಚೌತಿ : ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿ-108 ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ
ಗಣಹೋಮ

ಅಶ್ವಯುಜ ಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ : ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ

ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸ ಹುಣ್ಣಿಮೆ : ಕಾರ್ತಿಕ ಹುಣ್ಣಿಮೆ - ಲಕ್ಷದೀಪೋತ್ಸವ-
ರಂಗಪೂಜೆ

ಧನುಮಾಸದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ

ಎರಡನೇ ದಿನದವರೆಗೆ : ಸೋಣ ನಡಾವಳಿ ಬದಿಮೇಲೆ ಧರ್ಮದೈವಗಳಿಗೆ
ನೇಮೋತ್ಸವ

ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಮಕರ ಮಾಸದ ಎಂಟನೆಯ ದಿನದವರೆಗೆ :

ವಾರ್ಷಿಕ ಜಾತ್ರೆ, ಮಕರ ಮಾಸದ 6ರಂದು ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲ, ಏಳರಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ
ದರ್ಶನ ಬಲಿ, ರಾತ್ರಿ ಮಹಾರಥೋತ್ಸವ, ಎಂಟರಂದು ಅವಭೃತ, 9 ರಂದು ಕಲಶ
ಅಭಿಷೇಕ ಮತ್ತು ಸಂಪೋಕ್ಷಣೆ

ಶಿವರಾತ್ರಿ : ಶತರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ, ರಾತ್ರಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಭಜನೆ

ಕುಂಭ ಮಾಸ ಇಪ್ಪತ್ತು : ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮಹೋತ್ಸವ, 108 ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ
ಗಣಹೋಮ ರಾತ್ರಿ ರಂಗಪೂಜೆ ಉತ್ಸವ

ಪ್ರತಿ ಶುದ್ಧ ಚೌತಿಗೆ ಹೋಮ, ಸಂಕಷ್ಟಹರ ಚತುರ್ಥಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ
ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಬದಿ ಮೇಲೆ ತಂಬಿಲ ಆಚರಿಸಲಾಗುವುದು. ಧನುಮಾಸದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ
ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿವರೆಗೆ ಉಷಃಕಾಲದ ವಿಶೇಷ ಧನು ಪೂಜೆ.

ಉಜಿರೆಯ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಕೆತ್ತನೆಯ ಶಾಸನವಿದೆ. ಅದರ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ.

1. ಶ್ರೀ ಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ನಮಸ್ತುಂಗ
ಶಿರಃ ಚುಂಬಿ ಚಂದ್ರ ಚಾಮರ
2. ಚಾರವೆ ತ್ರಯಿ ಲೋಕೈ ನಗರಾರಂಭ ಮೂಲ
ಸ್ತಂಭಾಯ ಶಂಭವೆ ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀ ಜಯಾ
3. ಭೃದಯ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕವರುಸ
1391ನೆಯ ವರ್ತಮಾನ ವಿರೋಧಿಸ
4. ಎವತ್ತರದ ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ 2 ಮಂ ಲೂ
ಶ್ರೀಮತು ಉಜಿರಿಯದ ದೇವರು ಶ್ರೀಮ
5. ಹಾವಿಷ್ಟವಿನ ಸಂನಿಧಿಯಲೂ ಕಾಮಿರಾಯ
ಅರಸರು ದೇವಂಣ [ಕೊಠರಿ]ಯ
6. ರೂ ಉಜಿರಿಯದ ಗ್ರಾಮದವರಿಗೆ ಬರಸಿ
ಕೊಟ್ಟ ಶಿಲಾಶಾಸನದ ಕ್ರಮವೆಂತೆಂ
7. ದರೆ ವಿಶ್ವವೊಡೆಯರು ನಂಮ
ಕೊಡೆಯಾಲದ ಅರಮನೆಯಮಾ ನೀರು ಮಾರ್ಗದ
8. ಗ್ರಾಮವನೂ ಸುಟ್ಟು ಕೆಡ್ನಿದಲ್ಲಿ ನಿಂಮ
ಗ್ರಾಮವನೂ ನಮಗೆ ಪರಿಹಾರದ [ಲಿ] ಉಂ
9. ಬಳಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಬಂಧ ಆ ಉಂಬಳಿಗೆ ನೀಲು
ವೊಡಂಬಟ್ಟು ನಂಮ ಬಂಧು ಕಂ
10. ತ ನಾಡುತ್ತಂ [ನ] ಉ ಆ ಉಂಬಳಿಯ
ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಉಭಯವಾಗಿ ನಿಮಗೆ
11. ಬರಸಿ ಕೊಟ್ಟ [ಶಿ] ಲಾಶಾಸನದ ವಿವರಪೂರ್ವ
ಮರ್ಯಾದೆಯಲಿ ನಿ(ನೀ)ಲು ಅರಸುಗಳಿಗೆ
12. ಹಸರ್ನಿ ಕೊಟ ಬಹಕಂದಾಯವನೂ ನಂಮ
ಎರಡು ಬಗೆಯ ಗ್ರಾಮದ ಆ (ಅ)
13. ಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಪೂರ್ವ ಮರ್ಯಾದೆಯಲಿ
ಕಂದಾಯದ (ಮಾ)ಟ [ವ]ನೂ ಕೊಡ್ನಿ ಕಂ
14. ದಾಯದ ಹಸರಣಿಯ ಮಾಡಿಸುವರು
ಆ ಹಸರಣಿ ಪ್ರಮಾ[ಣಿನೆ] ಹೊಂನನೂ [ನಂ]

15. ಮ್ಮ ಯೆರಡು ಬ[ಗೆ]ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ
ನಿ(ನೀ)ವು ಸಲಿಸ ನೆನೆವು ಸಾಧನವನೂ ಯಿಸಿ
16. ಕೊಂಬಿರಿ ನಿಮ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಒಬರು
ಸತು ಮಾತ್ತಿದರೆ ಪೂರ್ವ ಮರ್ಯಾದೆಯಲಿ
17. ಗ್ರಾಮದ ಮುತ್ತ ಗ್ರಾಮದವರೆ ಬಾಳುವಿರಿ
ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗದೊಳಗೆ ನಮಂ ಯೆರಡು [ಬ]
18. ಗೆಯ ಉ(ಊ)ರೊಳಗೆ ಉಳಂಥಾವರೂ
ಹೊಂನ ಕೊಟ್ಟು ಆರುವಾರದ ಬರಸಿ (ಭಾಗ)
19. [ದ]ವರುಗಳ ಪಾತ್ರಾರ್ಥದ ಹೊಂನ
ಕೊಟ್ಟು ಆತರ ಸದವಿಸಿ ಬಾಳುವರು ಆ ಆರುವಾ
20. ರಿಗಳ ಬಾಳಿಸುವರು (ರೂ) ವಿವೆತ್ತರ
ರಲ್ಲದೆ ಆ ಆರುವಾರಿಗಳ ಕ(ಯ)ಯ್ಯಲಿನಾಉಯೆ
21. ರಡು ಬಗೆಯ ಕರ್ತರೂ ಪತ್ರ ವನಿಸಿ ಕೊಂ
ಡು ನಿಮ ಮೇಲೆ (ಬ)ತ್ತ ಲಡುಯಾಗ್ರಾ
22. ಮದೊಳಖಿಗೆ ಅರಸಿಗೆ ಹರುವರಿಸಲ್ಲದು
ಬಲ್ಲಾಳಗೆ ಭಾಗ ಸಲ್ಲ
23. ದು ಬಂಟಿಗೆ ಜೊಳಸಲ್ಲದು ಯಿ ಗ್ರಾಮ
ದಿಂದ ಆರೊಬ್ಬರು
24. ತಪ್ಪವೊಪ್ಪ ಮಾಡಿದುದುಂಟಾದರೆ ನಂಮ
ಎರಡು ಬಗೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
25. ಗ್ರಾಮ ... ವೊಂದಾಗಿ [ಮಾ] ಡಿ ನೀ (ರ್ದಿನ್ಯ) ಯಾ
ದದಲಿ ... ಉಳಂದೊವನು ಮುಗಿ
26. ದು ನಿವು ಕೊಟ್ಟಂಥಾದ ನೂಯಿಸಿಕೊಳುಹ
ವಲ್ಲದೆ ಗ್ರೆಮದ ವೊಳಗೆ ಕೊಳು
27. (ಕೊ) ವಿಹರ್ಪಿಣಳು[ಪ] ಟಳಣಳ ಮಾಡಸಲ್ಲದು
ನಮಗೆ ಅರಸುಗಳು ಉಂಬಳಿ
28. ಯ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ [ಪ] ಯಂತರ ನಿವ(ಮ)ಗೆ
ಉಳಂಥಾ ತೆಜಮಾಂನ್ಯದ ನಡಸಿಕೊಲು ನಿಂ
29. ಮ ಕೈಯಲಿ ಸ್ಯ (ಸಿ)ಧಾಯವನು
ಅರಸುಗಳು ಯೀಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು ಆ ಮರ್ಯಾದೆಯಲಿ

30. ನಿಂಮ ತೇಜಮಾಂನ್ಯವ ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟು
ನಿಮಾಯ್ಯಲಿ ಸಿಧಾಯವ ಯೀಸಿಕೊ[ಂ]
31. ಡು ಬಹರೆ ತಪ್ಪಲು ಯೀ ಗ್ರಾಮದ ಪೊಳಗೈನಲು
ಯೆರಡು ಬಗೆಲೂ ನಡದು [ಹೊಂ] ನಿ [ಪು] ದಸ
32. ಲ್ಲದು ಕಾಮಿರಾಯ ಅರಸರೂ ದೇವಣ
ಕೊತಾರಿಯರಿಗೆ ಬರಸಿಕೊಟ್ಟ [ಶಿ] ಲಾಶಾಸನದ ವಖಿ
33. ಣೆಯ ವಿವರ ಉದಿ[ಜಿ]ರೆಯದ ಟಂಟೂರ
ಗ್ರಾಮದ ಸಿಧಾಯದ ಹೊಂಮ ಕಾಶಾಳುಪರಿ
34. ಗ್ರ[ಹ]ದಳಿ ಬಹನಿಧಾಯದ ಹೊಂನ್ನು
ಅರಳಿಯ ಸಿಧಾಯದ ಹೊಂಮ ನಿಡುಗಲ್ಲ ಸು
35. ಂಕದ ಹೊಂನ್ನು ಮುಂತಾಗಿ ಯೆಲ್ಲವನು
ಲೆಕ್ಕವ ಮಾಡಿ ನಮಗೆ ನೂರು ಹೊಂನ್ನು
36. ನೂ ಗ್ರಾಮದ ಹೊಂನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಮೇಲಾದ ಹೊಂನ ಯಿತ್ತಂಡು ಸರಿಯಾಗಿ [ಮಾ]
37. ಡಿ ಕೊಂಬ್ಯ(ಚಿ) ನಂಮ ಕೊ... ದ
ಉಂಬಳಿಯ ಸಾವ್ಯದ ಮಾಡಿಕೊಂಬರ
ನಾವು ನಿಲು ಪೊಂದಾ

ಶಾಸನದ ಸಾರಾಂಶ :

ಈ ಶಾಸನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕವರುಷ 1391ನೆಯ ವಿರೋಧಿನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಈ ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ತದಿಗೆ ಮಂಗಳವಾರದಂದು [ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1469ನೇ ಇಸವಿ ಜುಲಾಯಿ 11ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು] ಮಂಗಳೂರು ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾಗಿದ್ದ ವಿಠ್ಠರಸ ಒಡೆಯ (ಕ್ರಿ.ಶ 1465 - 1478) ನು ಬಂಗಾಡಿ ಯ ಬಂಗ ಅರಸರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಕೊಡಿಯಾಲ (ಮಂಗಳೂರು)ದ ಅರಮನೆಯನ್ನು, ನೀರುಮಾಗದ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಳು ಮಾಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿ ವಿಠ್ಠರಸ ಒಡೆಯನು, ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಉಜಿರೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಂಗ ಅರಸ ಕಾಮಿರಾಯನಿಗೆ ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಇದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಮಿರಾಯ ಬಂಗ ಅರಸನೂ, ಆತನ ಅಧಿಕಾರಿ ದೇವಣ ಕೊತಾರಿಯೂ ಉಜಿರೆ ಗ್ರಾಮದವರಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು, ಅವರು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಕಂದಾಯ ಕಾಣಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಶಿಲಾಶಾಸನವನ್ನು ಈ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಸಿ ಹಾಕಿದ್ದರು.

ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಒಕ್ಕಣೆಯ ಅನುಸಾರ ಉಜಿರೆ ಗ್ರಾಮದವರು ಆ ವರೆಗೆ ಪೂರ್ವ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಅನುಸಾರ ಅರಸರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಂಗಾಡಿ ಅರಸರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಪಾವತಿ

ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬಂಗಾಡಿಯ ಸರಕಾರವು ನೇಮಿಸಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ನೆನಪು ಸಾಧನ (ರಶೀದಿಯಂತಹ ದಾಖಲೆ)ಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ವಿಧೇಯತನದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ, ಉಜಿರೆ ಗ್ರಾಮದವರು ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಿರಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದರೆ, ಆಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆರುವಾರ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಆ ವಿವರವನ್ನು ಭೂಮಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವನು, ಬಂಗಾಡಿಯ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಕಂದಾಯ ಪಾವತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಬಲ್ಲಾಳರಿಗೆ ಆ ಕಂದಾಯದ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನಾಗಲೀ ಬಂಟರಿಗೆ ಜೋಳವನ್ನಾಗಲೀ ಕೊಡಬಾರದು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಅಂಥವರ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾಡಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವರು. ಉಜಿರೆ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಯವೆಂಬ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಅರಸರೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಉಜಿರೆ ಗ್ರಾಮದವರೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದರ ಅನುಸಾರ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಾಯದ ತೊನ್ನು, ಅರಳಿಯ ಸಿದ್ಧಾಯದ ಹೊನ್ನು ಮತ್ತು ನಿಡುಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಸುಂಕದ ಹೊನ್ನು - ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಒಂದು ನೂರು ಹೊನ್ನುನ್ನು ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಎರಡು ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಬಂಗಾಡಿಯ ರಾಜ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದ್ದರು. ಈ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ತಪ್ಪಿದರೆ, ಉಜಿರೆಯ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯದ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ತಪ್ಪಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ ದೋಷಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಕಪಿಲದನಗಳನ್ನು ಕೊಂದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಿದೆ. ವಿಶ್ವಾಸ ದ್ರೋಹಕ್ಕೂ, ಬರೆದ ಶಿಲಾಶಾಸನಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿದವರು ಆಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಒಮ್ಮೆ ಉಜಿರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ದುರಹಂಕಾರಿಗಳಾದ ಪಂಡಿತರು ಅನೇಕರಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ 'ಕೂಪ ಮಂಡೂಕ'ಗಳಂತೆ ತಮಗೆ ತಾವೇ ಪಂಡಿತರೆಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ವಾದಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಪಂಥಾಹ್ವಾನವನ್ನಿತ್ತರು. ಆಗ ಆ ಪಂಡಿತರುಗಳು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಸೋಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಇವರು ಬಾಲಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಗೃಹಸ್ಥರು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವಿರಲಾರದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ "ಛಂದಸಾಂ ವೈ ಷಷ್ಠೇನಾಹ್ವಾಪ್ತಾನಾಂ ರಸೋಖಿ ತೃಸೀದತ್" ಎಂಬ ಐತರೇಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಖಂಡ (6-5-6)ದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಆ ಮಿಮಾಂಸಾ ಪಂಡಿತರು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಖಂಡದ "ಮಹಾನಾಮ್ನೀನಾಂ ಉಪಸರ್ಗಾನುಪಸೃಜತಿ" ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಅತಿ ಶಕ್ತರಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತರಿ ಛಂದಸಿನ ಕೆಲವು ಋಗ್ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಮಹಾನಾಮ್ನೀ ಮಂತ್ರದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ

ಮಹಾವ್ರತಯಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವ ಆ ಖಂಡವನ್ನು ಕುರಿತ 'ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಕರ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ಶ್ರೀ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತರ ಮಗ ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದರ 16ನೇಯ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ 41 ಹಾಗೂ 42 ನೇಯ

ಸ ಗ್ರಾಮಂ ಪರಮಭಿಯಾತ ಉಚ್ಚಭೂತಿಂ*
 ವಿದ್ವಾಂಸಃ ಕ್ಷ ಕುಹರಕೂಪದುರ್ದುರಾಭಾಃ॥
 ಇತ್ಯೂಚೇ ಮದಮತಿಮಾನಿನೋ ಖಿಲಜ್ಞಂ
 ಅನ್ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಪಯಿತುಮೇವ ತಜ್ಜನಸ್ಯ ॥
 ಸರ್ವಜ್ಞೋ ಪ್ಯಯಮಧಿಕಂ ನ ಯಜ್ಞಭಂಗೀಂ
 ಸಂವಿತ್ತೇ ಯತಿರಿತಿ ಬದ್ಧನಿಶ್ಚಯೋಽಖ ಸೌ|
 ಅಭಾಂತಂ ಪರಿಷದಿ ಮತ್ಸರಾದಪೃಚ್ಛ(ದ್)ತ್
 ಕರ್ಮಾರ್ಥಶ್ರುತಿಗಹನಾರ್ಥಖಂಡಭಾವಮ್ ॥

ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

* ಉಚ್ಚಭೂತಿ ಎಂಬುದರ ಅಪಭ್ರಂಶರೂಪ ಉಚೇರ್ಯ, ಎಂಬುದು ಕ್ರಮೇಣ ಉಚಿರೆಯೆಂದಾಯಿತು.

ಉಚ್ಚಸ್ಯ ಉಚೇರ್ಯ ಇತ್ಯಪಭ್ರಂಶಭಾಷಾ - ಭಾವ ಪ್ರಕಾಶಿಕಾ
 - ಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
 ತೌಲವಭಾಷಯಾ ಉಚೇರ್ಯ ಇತಿ ವಾಚಕಮ್
 - ವಿಶ್ವಪತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಸುಮಧ್ವವಿಜಯ-ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥ.
2. ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯ ಅಥವಾ ಖಂಡಾರ್ಥನಿರ್ಣಯ
3. ಭಾವ ಪ್ರಕಾಶಿಕಾ - ಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
4. ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯ-ವಿಶ್ವಪತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
5. ವಿಜಯರಾಘವ ಪಡ್ವೆಟ್ಟಾಯರ ಮೌಖಿಕ ಮಾಹಿತಿ.
6. ಎಸ್. ಡಿ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಬರೆದ ಉಚಿರೆ ಶಾಸನ ವಿವರಣೆ.
7. ಉಪನಿಷದ್ಭಾವಧಾರೆ - ಸ್ವಾಮಿ ಸೋಮನಾಥಾನಂದ

೬. ಭಾರತೀಸುತರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು: ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸತ್ಯ ದರ್ಶನ

* ಆನಂದ ಎಂ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನುಭವಗಳ (Social Experience) ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಶಯಗಳಿರುವ ಕಾದಂಬರಿಗಳಂತೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ರಚನೆಯು ಸರಳ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವ ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವ-ಅನುಭವಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೆ ಆಕರಗಳಾದರೆ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೆ ಇತಿಹಾಸದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಬಗೆಗಿನ ನಂಬಿಕೆ ಅಗತ್ಯ. ಅಲ್ಲಿ ಅನುಭವವು ಕಥಾ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಪಕ್ವತೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕುರಿತು ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ ಅವರು “ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಮೂಲತಃ ಕಾದಂಬರಿ. ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯ ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳು. ಇತಿಹಾಸ ಜಗತ್ತಿನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ವಾಸ್ತವತೆಯಿಂದ ಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಅಂತಹ ಬದ್ಧತೆ ಏನಿಲ್ಲ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ನೂರು ಮರ ನೂರು ಸ್ವರ; 1998, ಪು. 108). ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನವೋದಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂಗಾಲಿ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಅನುವಾದಗೊಂಡವು.¹

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಗಳಗನಾಥರದ್ದು ಮೊದಲ ಹೆಸರು. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸಂರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸದ ಘಟನೆಗಳ ಆಧಾರ ಸಹಿತವಾದ ಪುರಾವೆಗಳು ಆತನಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿರಬೇಕು. ಪರಂಪರೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಪ್ರಭುಗಳ-ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧಗಳು, ನೆರೆಹೊರೆಯ ರಾಜ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸ್ನೇಹ, ಕೂಟ-ಕಾದಾಟಗಳು, ದಂಡಾಳುಗಳ ಬಲಿದಾನ, ಮಹಿಳೆಯರ-ಮಕ್ಕಳ ಮಾನ ಪ್ರಾಣಗಳು, ಆಡಳಿತ ಚಾತುರ್ಯ, ಪ್ರಜೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜರ ದಕ್ಷತೆ, ಪೌರುಷ, ತ್ಯಾಗ, ಬಲಿದಾನ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬದುಕು, ಜೀವನ ರೀತಿ, ಆಡಂಬರ, ಔದಾರ್ಯ, ಧರ್ಮದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಅನ್ಯಧರ್ಮದ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನ

* ಸಂಶೋಧನ ವಿವ್ಯಾಧಿ, ಹಾಮಾನಾ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ, ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ

ಅಥವಾ ದುರಾಭಿಮಾನ...., ಒಟ್ಟಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯಂತರಗಳ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ತಿಳಿಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕುರಿತು ಯು. ಆರ್ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಇವರು “ಭಾರತೀಯ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ತಾತ್ವಿಕರು, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂದಿದ್ದಾನೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಿಗೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾದ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು.....ನಮ್ಮ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತಕರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೋದ, ಹೊಸ ಅರಿವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯೊಂದರ ಮುಖಾಂತರ ನಮ್ಮ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ಈ ಕೃತಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತವೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ದಶವಾರ್ಷಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ, 1986, ಪು. 86).

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮಾತು ನಿಜ. ಕಾವ್ಯಶ್ರೀ ಜಿ ಇವರು “.....ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಲೇಖಕನೊಬ್ಬ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಅನೇಕ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಪರಿಕರಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾದಂಬರಿಗಾಯ್ದುಕೊಂಡ ವಸ್ತುವಿನ ಕಾಲದ ಶಾಸನ, ತಾಮ್ರಪಟಗಳು, ವಿದೇಶಿ ಬರಹಗಾರರು ಬರೆದಿಟ್ಟ ಲಿಖಿತ ನಿರೂಪಣೆ ಕಡತಗಳು, ಮೇಲಾಗಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು; ಲಾವಣಿಗಳು, ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಉಳಿದು ಕೊಂಡು ಬಂದ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಾಗ ನಿರೂಪಿತವಾಗುವ ಇತಿಹಾಸವಾದರೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸತ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂಬುವುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಸಂಶೋಧಕನಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ತರಳಬಾಳು; 2020, ಪು. 26). ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರಹಗಾರ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಬ್ಬರ ಕುರಿತಾಗಿ ಜಿ. ಎಸ್ ಅವಧಾನಿ ಅವರು “.....ಚರಿತ್ರೆಯ ಬಿಂದುವಿನೊಡನೆ ತನ್ನ ಕಾಲಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿಗೆ ಚರಿತ್ರೆ ಅಭ್ಯಾಸದ ಗಹನತೆಯ ಅರಿವು ಹೇಗಿರಬೇಕೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವಂತ ದಾಖಲೆಯಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಬೇಕು” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ಪರಸ್ಪರ; 1990, ಪು. 64).

ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅ.ನ.ಕೃ. ನಂತರ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಮುಖ ಬರಹಗಾರರೆಂದರೆ ತೆ.ರಾ.ಸು, ನಿರಂಜನ, ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ, ಅರ್ಚಕ ವೆಂಕಟೇಶ, ನಾಡಿಗೇರೆ ಕೃಷ್ಣರಾವ್, ಕುಮಾರ ವೆಂಕಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರು. ಈ ಬರಹಗಾರರ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ಗಾಂಧಿ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ‘ಭಾರತೀಸುತ’ ಕಾವ್ಯನಾಮದ ಶಾನುಭಾಗ ರಾಮಯ್ಯ ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಇವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತನ್ನ ಹನ್ನೆರಡನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ‘ಪ್ರದ್ವಿರಾಜ’ ಹಾಗೂ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಬರೆದು ಪೂರ್ತಿಯಾಗದ ‘ಅಪೂರ್ಣ’ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತಾಲ್ಪ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅನುವಾದಕರಾಗಿಯೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ‘ಹುಲಿಯ ಹಾಲಿನ ಮೇವು’, ‘ಗಿರಿ ಕನ್ನಿಕೆ’, ‘ಎಡಕಲ್ಲು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ’, ‘ಬಯಲು ದಾರಿ’ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಚಲನಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಿನಿಮಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಜನಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಸುತರು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಒಟ್ಟು ಆರು. 'ವೈದ್ಯನ ಮಗಳು'(1962), 'ಹುಲಿಯ ಹಾಲಿನ ಮೇವು'(1970), 'ಜ್ಞಾನಯಾತ್ರಿಕ'(1974), 'ಬಂಗಾರ ಕುಲುಮೆ'(1972), 'ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆ'(1974) 'ಶತದ್ರು ದಂಡೆಗೆ'(1977). ಈ ಆರು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು - 'ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ನಿರೂಪಣೆ' ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು- 'ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಸಮಕಾಲೀನ ವಾಸ್ತವ ಘಟನೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆ' ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಒಟ್ಟು ಮೂರು. 'ವೈದ್ಯನ ಮಗಳು', 'ಹುಲಿಯ ಹಾಲಿನ ಮೇವು', 'ಜ್ಞಾನ ಯಾತ್ರಿಕ'. ಮೊದಲ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಶಯಗಳನ್ನೂ 'ಜ್ಞಾನ ಯಾತ್ರಿಕ' ಕಾದಂಬರಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. 'ಬಂಗಾರ ಕುಲುಮೆ' ಸಾವಿರದ ಒಂಬತ್ತನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಾಂತಿ ನಿರೂಪಣೆ ಇದೆ. 'ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆ' ಕಾದಂಬರಿ ಬಾಂಗ್ಲಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಂದರ್ಭ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಗೆರಿಲ್ಲಾ ವೀರರ ದುಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ವಂಗನಾಡಿಗೆ ಶಾಂತಿ ತಂದ ಬಗೆಯ ವಿವರವಾಗಿದೆ. 'ಶತದ್ರು ದಂಡೆಗೆ' ಕಾದಂಬರಿ ಸಾವಿರದ ಒಂಬತ್ತನೂರ ನಲತ್ತರ ನಂತರ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಲಹ, ಭಾರತ- ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ವಿಭಜನೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ವಲಸೆ, ಜನನಾಯಕರ ಅಧಿಕಾರ ದಾಹ...ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ರಾಜ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು - ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ನಿರೂಪಣೆ

ಭಾರತೀಸುತರಿಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಎನ್ನುವುದು ಯುದ್ಧದ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲ, ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವಲ್ಲ, ರಾಜ-ಪ್ರಜೆಗಳೆಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಮೇಲಾಟವಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಮಾನವ ಪ್ರೀತಿಯ ಮೂರ್ತ ರೂಪದ ಆಶಾವಾದ. ಅವರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ 'ಯುದ್ಧ' ಕೇವಲ ಕಣಿವೆವಾಗಿ ಮುಗಿಯುವ ವಿಚಾರವಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾನವ ಪ್ರೀತಿ ಅತ್ಯಂತ ದೀರ್ಘವಾದುದು. ಇತಿಹಾಸದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡ ಭಾರತೀಸುತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನರ ಪ್ರೀತಿಯ ಹೃದಯದ ಮಿಡಿತವಿದೆ. ಎಂ. ಎಚ್ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಅವರು "..... ಇತಿಹಾಸ ಏನನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಉದ್ದೇಶ. ಅದೆಂದರೆ ಜನ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಜನ ಜೀವನ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಜೀವನ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪಾತ್ರಗಳು ಅಂದಿನ ಬದುಕನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ಭಾರತೀಸುತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭ; 2010, ಪು. 11).

'ವೈದ್ಯನ ಮಗಳು' ಕಾದಂಬರಿ ಹೊಯ್ಸಳ ವಂಶದ ಇಮ್ಮಡಿ ವೀರ ಬಲ್ಲಾಳನ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1173-1220) ಕಾಲದ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಇಮ್ಮಡಿ ವೀರ ಬಲ್ಲಾಳನ ರೋಗಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಿದ ವೀರ

ವನಿತೆಯಾದ 'ಚಿಂಗಲಿ'ಯ ವೈದ್ಯ ವೃತ್ತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ ಭಲ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ದಿಟ್ಟತನಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಸುತರು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತದ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಚರ್ಚೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಸುತರು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಕ್ತಾಂಗ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ತೆರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಾಗವ್ವ ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಕೂಲಂಕುಷ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮದ ಸಮಸ್ಯೆ, ವಾದ-ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. (ವೈದ್ಯನ ಮಗಳು; ಪು. 149). ಮಾದರಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1687 ರಿಂದ 1736ರ ತನಕ ಕೊಡಗನ್ನು ಆಳಿದವ ಸಿರಿಬಾಯಿ ದೊಡ್ಡವೀರಪ್ಪ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಲಿಂಗಾಯಿತ ರಾಜ. ಈತ ಉದಾರಿ, ದೂರದರ್ಶಿ, ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ, ದಕ್ಷ, ಸಕಲ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈತನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಚಾರ 'ಹುಲಿಯ ಹಾಲಿನ ಮೇವು' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕೆ. ಭೈರವಮೂರ್ತಿ ಇವರು "ದೊಡ್ಡವೀರ ಪ್ರಭು, ಮೈಸೂರಿನ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಯಂಗಡಿ ದೊರೆ ವೀರವರ್ಮನೊಡನೆ ನಡೆಸಿದ ಕಾಳಗಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಈ ಕೃತಿಗೆ ರೂಪ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಈ ಕೃತಿ ಕೇವಲ ಕದನಗಳ ಕಥಾನಕವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಈ ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ಸ್ವೋಪಜ್ಞತೆ; 1999, ಪು. 105). ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜರೊಳಗಿನ ಯುದ್ಧ ಹಾಗೂ ರಾಜ ಪ್ರಜೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರಿಸಿದ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿವರವಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರ ಚಿಂಗುಮಣಿಯನ್ನು ರಾಜ ದೊಡ್ಡ ವೀರಪ್ಪ ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿ ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ "ಚಿಂಗು ನೋಡು ಇಂದಿನಿಂದ ನೀನು ನನ್ನ ಉಪ್ಪನ್ನು ಉಣವವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ.... ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮ ಸೇವೆಮಾಡಲು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆತನ ಬಾಯಿಗೆ ಹೊನ್ನಿಗಿಂಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಲನ್ನು ಎರೆಯುತ್ತಾನೆ. (ಹುಲಿಯ ಹಾಲಿನ ಮೇವು; ಪು. 13, 14). ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಂಗುಮಣಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಪೂವಿ ಹಾಗೂ ತಂಗವ್ವರ ಗುಪ್ತಪ್ರಣಯದ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಬೇಟೆ, ಆಟ-ಕೂಟಗಳ ವಿವರಗಳು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಭಾರತೀಸುತರ 'ಜ್ಞಾನಯಾತ್ರಿಕ' ಕಾದಂಬರಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 630 ರಿಂದ 644ವರೆಗೆ ಭಾರತದ ಬೌದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಚೀನಿ ಯಾತ್ರಿಕ ಹೂಯಾನ್‌ತ್ಸಾಂಗನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಕುರಿತಾದ ಜ್ಞಾನದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಯಾತ್ರಾ ದಿನಚರಿಯಾಗಿದೆ. ಹೂಯಾನ್‌ತ್ಸಾಂಗನು ಬೌದ್ಧಭಿಕ್ಷುವಾಗಿ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ, ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಕಠಿಣಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಸತ್ಯದರ್ಶನವಾಗದೆ ಸಂದೇಹ ಪಟ್ಟು ಶೋಧದ ಜ್ಞಾನ ಪಿಪಾಸುವಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಭಾರತೀಸುತ ಅವರು "ಭಾರತದಿಂದ ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷುಗಳು ಬುದ್ಧ ದೇವನ ಧರ್ಮ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯಾ, ಚೀನಾ, ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾ, ಮಂಗೋಲಿಯ,

ಮತ್ತು ಮಂಚೂರಿಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ನಿರತರಾದರು” ಎಂದು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಜ್ಞಾನಯಾತ್ರಿಕ; 2009, ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ). ಲೇಖಕರು ಹೂಯಾನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್ ಅಂತಹ ದೇಶದಿಂದ ಧರ್ಮದ ಕೌತುಕವನ್ನರಿಯಲು ಬುದ್ಧನ ಜನ್ಮಭೂಮಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ ಅವರು “ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ ಇಂಡಿಯಾದೇಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೌದ್ಧಮತದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಾಗೂ ಹೆಸರಾಂತ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಾಯಿತು” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ಪ್ರವಾಸಿ ಕಂಡ ಇಂಡಿಯಾ; 1964, ಪು. 190). ಭಾರತೀಸುತರು ಹೂಯಾನ್‌ತ್ಸಾಂಗನ ಯಾತ್ರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಕನಸೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಕಾರಣಿಕತ್ವವನ್ನು ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಥಾ ನಿರೂಪಣೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಆ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮದ ಸಾರ್ಥಕತೆ, ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷುಶೈಲದ ಮಹಿಮೆ (ಜ್ಞಾನ ಯಾತ್ರಿಕ; ಪು. 32), ತಥಾಗತನ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ (ಅದೇ; ಪು. 124), ಬೋಧಿ ಸತ್ವನಿಗೆ ಕುಸುಮ ಸಮರ್ಪಣೆ (ಅದೇ; ಪು. 33), ಸೂಪ ನಿರ್ಮಾಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಜಾಣ್ಮೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಹೂಯಾನ್‌ತ್ಸಾಂಗನ ಯಾತ್ರೆಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯೇ ಆದರೂ ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯೂ ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಜೀವನ, ಬಾಲ್ಯ ಸಂಸಾರ ನಿಯೋಗ-ವಿಯೋಗ- ವೈರಾಗ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪರಿನಿರ್ವಾಣಗಳಂತಹ ಕಥೆಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು- ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಸಮಕಾಲೀನ ವಾಸ್ತವ ಘಟನೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆ

ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಸಮಕಾಲೀನ ರಾಜಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಸಂವೇದನೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯು ಬರಹಗಾರನ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಾಮಿಪ್ಯವಿದ್ದರೂ ಘಟನೋತ್ತರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತಿಯು ತನ್ನ ಪರಿಸರದ ರಾಜಕೀಯ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ನಿಲುಕಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದಿದೆ. ಭಾವ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಇಂತಹ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತಾಂಶಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವು ಬರಹಗಾರನ ವರ್ತಮಾನದ ಘಟನೆಗಳ ದಾಖಲೆಯಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಿ. ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಅವರು “ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕಾರಣವಿದೆ. ಮತ್ತು ಎರಡು ಘಟನೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಾವು ‘Historical determinism’ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈ ವಿಧದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಸಾಹಿತಿಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಪುರುಷರು-ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಒತ್ತು ಬೀಳುವುದು ಆ ಕಾಲದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಮೇಲೆ-ಅವರ

ಅಶೋತ್ತರಗಳ ಮೇಲೆ; ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜ ರಚನೆಯ ಮೇಲೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ಶಿಲ್ಪವಿನ್ಯಾಸ; 1986, ಪು. 33). ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ತಲ್ಲಣಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಸುತ ಇವರು ‘ಬಂಗಾರ ಕುಲುಮೆ’, ‘ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆ’, ‘ಶತದ್ರು ದಂಡೆಗೆ’ ಈ ಮೂರು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಸಾವಿರದ ಒಂಬೈನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಾಂಗ್ಲಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಭೀಕರ ಧಂಗೆಯ ಕುರಿತ ಚಿತ್ರಣ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ ರಾಜಕೀಯ ಷಡ್ಧಂತರ, ಪಿತೂರಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಸ್ತು. ಭಾರತದಿಂದ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡು ಪೂರ್ವ ಬಾಂಗ್ಲಾವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಂಗ್ಲಾದ ಮುಸ್ಲಿಂರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದವರಂತೆ ಕರ್ಮರತರಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಇತ್ತ ಬಾಂಗ್ಲಾದ ಜನರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಂಘಟಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಸರಕಾರ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕುರಿತಾಗಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಾದ ಬ. ನ ಸುಂದರ್ ರಾವ್ ಅವರು “ಪೂರ್ವಭಾಗವಾದ ಬಾಂಗ್ಲಾ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಘೋಷಿಸಿತು; ಕಡೆಗೆ ಅದು ಹಿಂಸಾರೂಪ ತಾಳಿತು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಹಿಂಸಾಚಾರವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಬಾಂಗ್ಲಾ ನಿವಾಸಿಗಳು ನಿರಾಶ್ರಿತರಾಗಿ ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಭಾರತದ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಒಂದು ಕೋಟಿ ಜನರು ನಿರಾಶ್ರಿತರಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು” ಎಂದು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಸಮರ ಇತಿಹಾಸ; 1985, ಪು. ಅರಿಕೆ). ನಾಗರಿಕರ ಮೇಲೆ ಧಂಗೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಾಗ ಸಾಹಿತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಕೃತಿ ಇದು. ಅಲ್ಲಿನ ದಾರುಣ ಘಟನೆಗಳು, ಮನುಷ್ಯ ವಿಕಾರಗಳು, ಆಕ್ರಂದನ, ಕ್ರೌರ್ಯಗಳು ಕಾದಂಬರಿ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರು ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ “ಬಾಂಗ್ಲಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಪ್ಲವವಾಗಿ ತೋರದೆ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಮಾನವತೆ, ರಕ್ತಸತನ ಮತ್ತು ಬರ್ಬರತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ತೋರಿ, ಬಾಂಗ್ಲಾದ ಉಳಿವು ಮಾನವತೆಯ ಉಳಿವು ಎಂದೆನಿಸಿತು” ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಬಂಗಾರ ಕುಲುಮೆ; 1972). ‘ಬಂಗಾರ ಕುಲುಮೆ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಥಾ ಸನ್ನಿವೇಶ ‘ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆ’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಸಾವಿರದ ಒಂಬೈನೂರು ಎಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಲಷ್ಕರಿ ಶಾಸನದ ಸೈನಿಕರು ಶಾಂತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಅನಾಚಾರ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಕೊಲೆ-ಧಂಗೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿದೆ. ‘ಮಳೆ ನಿಂತರು ಮರದ ಹನಿ ನಿಂತಿಲ್ಲ’ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಂತೆ ಸೋನಾರ್ ಬಾಂಗ್ಲಾ ವಿಪ್ಲವ ಕುರಿತಾದ ಭಾರತೀಸುತ ಇವರ ಭಾವ ತೀವ್ರತೆ ‘ಬಂಗಾರ ಕುಲುಮೆ’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಲಾಗದೇ ಉಳಿದಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ‘ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆ’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಂಗ್ಲಾ ವಿಪ್ಲವದ ಸಂದರ್ಭ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಸೈನಿಕರ ಕ್ರೂರತನಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಆಶ್ರಯಕೋಸ್ಕರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಭಾರತೀಸುತ ಇವರು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆ; ಪು. 174). ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಸೈನಿಕರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡುವರು ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಹುಲ್ಲಿನ ಬಣವೆಯೊಳಗೆ ಬಚ್ಚಿಡುವ ಪ್ರಸಂಗ (ಅದೇ; ಪು. 175), ಸೈನಿಕರಿಂದ ಅತ್ಯಾಚಾರಗೊಂಡ ಸಲೀಮಳ ಮಾನಸಿಕ ತೊಳಲಾಟ (ಅದೇ; ಪು. 205) ಇವೇ ವಿಚಾರಗಳು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಅನಂತ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಗೋಚರ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ವಾಚಕರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಭಾವನೆಗಳ ತೀವ್ರತೆಯ ಪ್ರತಿಫಲನದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತೀಸುತರು ತನ್ನ 'ಬಂಗಾರದ ಕುಲುಮೆ' ಹಾಗೂ 'ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯ ನೈಜ ಮುಖವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಕಂಜರ್ಪಣೆಯವರು "ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆದಾಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದಿತ್ತಷ್ಟೇ ಎಂಬುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದು ಸೃಜನಶೀಲ ವರದಿ ಅಥವಾ ರನ್ಸಿಂಗ್ ಕಾಮೆಂಟರಿಯೆಂಬ ಟೀಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದಾದ ಕೃತಿ. ಆದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯೆಂಬ ವಿನ್ಯಾಸದ ಬರೆಹಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಸುತರು ಅಗಲೇ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಇದೊಂದು ಭಾವಪ್ರಭಾವ ನಾಟಕೀಯ ರಮ್ಯ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿ ಓದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ಭಾರತೀಸುತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭ; ಪು. 30).

ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಸುತರು ಬಾಂಗ್ಲಾದ ವಿಜಯವನ್ನು ಗೆರಿಲ್ಲ ವೀರರ ವಿಜಯವನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಂಗ್ಲಾದ ರಾಮಗುಂಜ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಾರ್ಯಚರಣೆ ಗೆರಿಲ್ಲ ವೀರರ ಸಾಹಸ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಯುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗುತ್ತದೆ. ಕಮರುದ್ದೀನ ನಡೆಸಿದ ಮುಸಾದಿಕನ ಹತ್ಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಾಂಗ್ಲಾ ಬಂಧ ವಿಮೋಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

'ಶತದ್ರು ದಂಡೆಗೆ' ಕಾದಂಬರಿ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿದೆ. ಬ. ನ ಸುಂದರ ರಾವ್ ಅವರು "1947ರ ಅಗಸ್ಟ್ 15 ನಮಗೆ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ದಿನ. ಆ ಪವಿತ್ರ ದಿನವನ್ನು ನಾವು 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದ ದಿನ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿಯರು ಆ ದಿನವನ್ನು 'ವಿಭಜನೆಯ ದಿನ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಜನ್ಮತಳೆದುದೇ ವಿಭಜನೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅಮೃತ ಮಂಥನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಕೋಟಕ ವಿಷ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಭಜನೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದರ ಫಲವೇ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಸಮರ ಇತಿಹಾಸ; ಪು.1). ಈ ಘಟನೆಯ ಸಂದರ್ಭದ ದುರಂತವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಸುತ ಇವರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯನೋರ್ವನ ಬದುಕಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೆಣೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಾದಂಬರಿಯ ರಚನೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಲುಧಿಯಾನದ ಅಂಚೆಮನೆಯ ಆಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷ 'ಅಮರಚಂದ'ನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ ಆರೋಪದಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರ್

ರಾಮಲಾಲರು ಅಪರಾಧ ಸಾಬೀತಾಗದೇ ಬಂಧ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಡಾಕ್ಟರ್ ರಾಮಲಾಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಮರಚಂದನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತ ಸ್ವರೂಪರಾಣಿ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಕಾರಾಗೃಹ ವಾಸದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಚ್. ವಿ. ಶ್ರೀರಂಗರಾಜು ಅವರು “ಕಾದಂಬರಿಯ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳಿಗೂ ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಮರಚಂದ. ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಸೂರನ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುವ ಗ್ರಹಗಳಂತೆ ಅವನ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತವೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು, ಎಲ್ಲ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವನು ಅವನು.....” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. (ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ; ಪು. 158). ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತರುಣರು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅಮರಚಂದನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧ್ಯವಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಸುತ ಇವರ ಸಮಕಾಲೀನ ವಾಸ್ತವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸೀ-ಪುರುಷರ ನಂಟುತನದಿಂದಲೇ ಆರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಥಾವಸ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಿರಲಿ, ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಿರಲಿ ಅದರ ತೊಡಗುವಿಕೆ ಸೀ ಅಥವಾ ಪುರುಷ ಪಾತ್ರಗಳದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ‘ಬಂಗಾರ ಕುಲುಮೆ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಆರಂಭ ಖುರ್ಷಿದಾಳದ್ದಾಗಿದ್ದರೆ; ‘ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆಯ’ ಆರಂಭ ಕಮರುದ್ದೀನ್‌ನದ್ದಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ‘ಶತದ್ರು ದಂಡೆಗೆ’ ಕಾದಂಬರಿ ಆರಂಭ ಸ್ವರೂಪರಾಣಿಯದಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಒಟ್ಟು ರಚನೆಗೆ ಮೆರುಗನ್ನು ನೀಡುವುದು ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯದಂತಹ ಗಂಭೀರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಡತನವೇ ಇರಲಿ ಅಥವಾ ದರೋಡೆಕೋರನೇ ಆಗಿರಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಜ್ಞಾನವಂತರನ್ನಾಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಭಾರತೀಸುತರದ್ದಾಗಿತ್ತು.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ

- *1. ಮೊದಲ ಭಾರತೀಯ ಕಾದಂಬರಿ ಬಂಗಾಲ ಲೇಖಕ ತೇಕಚಂದ ರಾಕೂರ ಅವರ ‘ಅಲಾಲೇರ ಫರೇರ್ ದುಲಾಲ’ ಪ್ರಕಟವಾದುದು 1856ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ಮರಾಠಿ ಕಾದಂಬರಿ ‘ಯಮುನಾ ಪರ್ಯಟನ್’ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದು 1857ರಲ್ಲಿ. ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅನುವಾದದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಗುಲ್ವಾಡಿ ವೆಂಕಟ ರಾಯರ ‘ಇಂದಿರ ಬಾಯಿ’ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದು 1899ರಲ್ಲಿ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥ

ಅ) ಪ್ರಧಾನ ಆಕರಗಳು

1. ಭಾರತೀಸುತ, 1972, ಬಂಗಾರ ಕುಲುಮೆ, ಶ್ರೀ ಕಾವೇರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಡಿಕೇರಿ, ಕೊಡಗು.

2. ಭಾರತೀಸುತ, 1974, ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆ, ಶ್ರೀ ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು-560053
3. ಭಾರತೀಸುತ, 2009, ಶತದ್ರು ದಂಡೆಗೆ, ಧೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಜಿ3, ಹಯಗ್ರೀವ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್, ನಂ. 1&2, 5ನೇ ಅಡ್ಡ ರಸ್ತೆ, ಎನ್.ಆರ್ ಕಾಲೋನಿ, ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ಭಾರತೀಸುತ, 2008, ಹುಲಿಯ ಹಾಲಿನ ಮೇವು, ರವೀಂದ್ರ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಸಾಗರ-577401.
5. ಭಾರತೀಸುತ, 1962, ವೈದ್ಯನ ಮಗಳು, ಕಾವ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಪುರಂ, ಮೈಸೂರು.
6. ಭಾರತೀಸುತ, 2009, ಜ್ಞಾನ ಯಾತ್ರಿಕ, ಸೌಮ್ಯ ಎಂ, ನಂ.7/1, ವೈದೇಹಿ. ಎಂ ಎನ್ ಕೃಷ್ಣ ರಾವ್ ಪಾರ್ಕ್, ದಿವಾನ್ ಮಾಧವ ರಾವ್ ರಸ್ತೆ, ಬಸವನಗುಡಿ. ಬೆಂಗಳೂರು-560004

ಆ) ಪೂರಕ ಆಕರಗಳು

1. ಅವಧಾನಿ. ಜಿ. ಎಸ್. 1990, ಪರಸ್ಪರ, ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಂಬರಕೂಡ್ಲು, ಅಂಕೋಲ.
2. ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ. 1998, ನೂರು ಮರ ನೂರು ಸ್ವರ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
3. ನಾಗೇಗೌಡ ಎಚ್. ಎಲ್, 1964, ಪ್ರವಾಸಿ ಕಂಡ ಇಂಡಿಯಾ (ಸಂಪುಟ-1), ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು.
4. ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್. (ಸಂ), 1986 ದಶವಾರ್ಷಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕನ್ನಡ ಭವನ, ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-560002.
5. ಭೈರವ ಮೂರ್ತಿ. ಕೆ. 1999, ಸ್ವೋಪಜ್ಞತೆ, ಪವನ್ ನವೀನ್ ಉದ್ಯಮ ಕೇಂದ್ರ, 22/1, ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಹಿಂಭಾಗ, ಕುವೆಂಪುನಗರ, ಮೈಸೂರು.
6. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಸಿ. ಎನ್, 1986, ಶಿಲ್ಪ ವಿದ್ಯಾಸ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಸೈಂಟ್ ಫಿಲೋಮೆನ್ ಕಾಲೇಜು ದರ್ಬೆ, ಪುತ್ತೂರು-574202.
7. ಲೋಕೇಶ್ ಒಡೆಯರ್.ನಾ (ಸಂ) 2020, ತರಳ ಬಾಳು, ಶ್ರೀ ತರಳ ಬಾಳು ಜಗದ್ಗುರು ಬೃಹನ್ನರ, ಸಿರಿಗೆರೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.
8. ಶ್ರೀಧರ ಎಚ್. ಜಿ. 2010, ಭಾರತೀಸುತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ ಸಿ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು 560002.
9. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಯ್ಯ. ಕೆ. (ಸಂ). 1977, ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ, ಶ್ರೀ ಕಾವೇರಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಡಿಕೇರಿ, ಕೊಡಗು.
10. ಸುಂದರ ರಾವ್. ಬಿ. ನ. 1985, ಭಾರತ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಸಮರ ಇತಿಹಾಸ, ಎಸ್.ಬಿ ನಾಯಕ, ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

7. COVID-19 and Elderly in India: A Study from Gerontological Perspective

* Gangadhar B. Sonar

Abstract

The paper is an attempt to examine the vulnerability of Indian elderly to the disasters like Pandemic COVID-19 in the top seven affected states. The data obtained from the updates of Government of India till third week of April 2020. The primary data was also collected from 237 elderly adopting snow-ball sampling from six states of Southern India. A Semi-structured interview schedule was used adopting telephonic interviewing technique. It was analysed adopting descriptive and inferential statistical techniques. The findings of the study reveal that Kerala and Delhi states performed better when compared to other states in combating the pandemic. More than 40 per cent of the elderly have developed anxiety due to threat of pandemic.

Keywords: COVID-19, Elderly, Performance of States, Pandemic, Disaster Management.

Introduction:

COVID-19 otherwise called Novel Corona virus is one of the major disasters of the 21st century begin to occur in the month of December 2019 and it may likely to last for several months (Riley and others, 2020). It was declared as pandemic as affected

* Professor, Department of Social Work, Karnataka State Akkamahadevi Women's University Vijayapura E-mail: gbsonar@kswu.ac.in
Cell No. 9480267502

the normal life of the world and resulted into huge number of infections, sufferings and loss of lives (WHO, 2020). As there is no preventive or curative medicine available, the only way to combat is social distancing. As a result, on 24th March, 2020 Government of India has declared lock down adopting social distance strategy to break the chain of infections. This action resulted in myriad of consequences viz., social, economic, psychological, physical and health, educational, transport, agriculture and allied, tourism, and left no areas of the society.

The most vulnerable sections to this pandemic are people dependent on their livelihood in unorganized sector such as, construction workers, domestic workers, those whose livelihood is public transportation, farmers, etc. A good chunk of the families living below poverty line, marginalized, nomadic tribes, and migrant workers are badly affected. It is to be noted that the frontline workers who dealt with this pandemic like Police personnel, Doctors and Paramedical professionals, and corporation workers are also affected. The primary victims of this disaster are the elderly population, children, and individuals with pre-morbidity conditions. Hence, it is worthwhile to examine the impact of this pandemic on the elderly population in India. It is also essential to understand the performance of worst hit states in dealing with pandemic. In this context the present study is conducted with following objectives;

1. To study the performance of top seven affected states of India in dealing with the Pandemic COVID-19;
2. To explore the profile, awareness and vulnerability of elderly to the pandemic in India; and
3. To examine the impact of COVID-19 on elderly by exploring association of select variables with stress experienced by the elderly.

Research Methodology:

In order to satisfy objectives, it was adopted descriptive research design. The universe of the study constitutes all the elderly impacted by the disaster like pandemics COVID-19. Adopting snow ball sampling method 237 elderly aged 60 years and above studied. The elderly belonging to the states viz., Karnataka, Maharashtra, Andhra Pradesh, Telangana, Kerala, Tamil Nadu covered in the study. The primary data were collected using interview schedule

adopting telephonic interview technique. The secondary data were collected from the Ministry of Health, United Nations Development Programme, and Census of India. The primary data collected were processed and keyed to computer. The descriptive and inferential analysis and was made using Statistical Package for Social Sciences. The hypothesis formed as the variables viz., gender, caste category, religion, education, type of family, marital status, and aware about COVID-19 have no significant association with anxiety among elderly. The preset study attempts to address the following questions;

1. What is the impact of COVID-19 on different States of India?
2. How worst affected states managed with the pandemic?
3. Whether the pandemic COVID-19 made the elderly population to develop stress?

Data Analysis and Discussion:

An attempt is made to analyse the data pertaining to impact of COVID-19 on different states of India. Data pertaining COVID-19 was procured from Government of India website of all the major states affected as on 22nd April 2020. Further, the per cent of elderly population was compared with geographical regions, Human Development Index, regions and Population density of the states and analysed in comparison to the incidences of Novel Corona Virus infections, cases cured/discharged/migrated and death.

Table-1: Indian States COVID-19 status and select parameters

Sl. No	States	*Total Confirmed COVID-19	*Cured/ Discharged /Migrated	*Death	*** percent Elderly 60+	* HDI	*** Popula- tion Density	*Region
1.	Maharashtra	5,221	722	251	9.3	0.696	365	Western
2.	Gujarat	2,272	144	95	8.3	0.672	308	Western
3.	Delhi	2,156	611	47	5.9	0.746	11,297	Northern
4.	Rajasthan	1,801	230	25	7.2	0.629	201	Western
5.	Tamil Nadu	1,596	635	18	10.5	0.708	555	Southern
6.	Madhya Pradesh	1,592	148	80	7.1	0.606	236	Northern

7.	Uttar Pradesh	1,412	165	21	6.8	0.596	828	Northern
8.	Telangana	945	194	23	12.6	0.669	312	Southern
9.	Andhra Pradesh	813	120	24	8.8	0.650	308	Southern
10.	Kerala	427	323	03	12.6	0.779	859	Southern
11.	Karnataka	425	129	17	8.4	0.682	319	Southern
12.	West Bengal	423	73	15	8.2	0.641	1,029	Eastern
13.	Jammu & Kashmir	380	81	05	8.4	0.688	124	Northern
14.	Haryana	254	127	03	7.1	0.708	573	Northern
15.	Punjab	251	49	16	9.5	0.723	550	Northern
16.	Bihar	126	46	02	7.0	0.576	1,102	Eastern
17.	Odisha	82	30	01	9.3	0.606	269	Eastern
18.	Uttarakhand	46	19	00	7.0	0.684	189	Northern
19.	Jharkhand	45	00	03	6.7	0.599	414	Eastern
20.	Himachal Pradesh	39	16	01	10.4	0.725	123	Northern
21.	Chhattisgarh	36	26	00	7.2	0.613	189	Eastern
22.	Assam	35	19	01	6.1	0.614	397	Northeastern
23.	Chandigarh	27	14	00	--	0.775	9,252	Northern
24.	Ladakh	18	14	00	--	0.616	274	Northern
25.	Andaman Nicobar	17	11	00	--	0.739	46	Eastern
26.	Meghalaya	12	00	01	--	0.656	132	Northeastern
27.	Goa	07	07	00	--	0.761	394	Western
28.	Puducherry	07	03	00	--	0.738	2,598	Southern
29.	Manipur	02	02	00	--	0.696	122	Northeastern
30.	Tripura	02	01	00	--	0.658	350	Northeastern
31.	Arunachal Pradesh	01	01	00	--	0.660	17	Northeastern
32.	Mizoram	01	00	00	--	0.705	52	Northeastern
	Total	20,471	3,960	652	8.0	0.647	382	

Source: *[https://www.mygov.in/corona-data/covid19 statewise-status/](https://www.mygov.in/corona-data/covid19%20statewise-status/) (22.04.2020)

<https://globaldatalab.org/shdi/shdi/> * Census of India, 2011.

Out of 20,471 confirmed COVID-19 cases across 32 states, a majority of them more than one-fourth (25.50 per cent) are from the state of Maharashtra. A significant proportion more than one-tenth each confirmed cases are found in Gujarat (11.10 per cent) and Delhi (10.53 per cent) respectively. Slightly less proportion confirmed cases are found in the states of Rajasthan (8.80 per cent); Tami Nadu (7.80 per cent); Madhya Pradesh (7.78 per cent); and Uttar Pradesh (6.90 per cent) respectively. It is clear that seven states are witnessed more number of confirmed cases out of thirty two states. With reference to the regions, Western region got worst affected as it comprises more than half of the confirmed cases. Northern region comprises more than one-fourth of the confirmed cases. There are various factors influenced on the incidence of the pandemic.

Among 32 states, Kerala being tenth in number of confirmed cases, only three deaths occurred besides having highest per cent of elderly population (12.6 per cent) and sixth in terms of population density (859) in the country. Hence, it can be stated that the performance of this state in managing the pandemic is better than other states. Delhi also performed better in dealing with disaster. Hence, other states should follow the measures taken up by these states in terms of prevention, mitigation, social distancing, quarantine, treatment, and awareness building. It is also a matter of fact that positive and active participation of people in dealing with any disaster is a must for success. Since, Kerala is number one (0.779); and Delhi is fourth (0.746) in terms of Human Development Index, both these states could get cooperation from people.

Table-2: COVID-19 World Fatality rate by Age cohorts

Age categories	Death Rate all cases
Upper age cohort 80+ years	14.8 percent
Middle age cohort 70-79 years	8.0 percent
Lower age cohort 60-69 years	3.6 percent

Source: <https://www.worldometers.info/coronavirus/coronavirus-age-sex-demographics/>

The percent of deaths occurred across different age cohorts of the elderly signifies the vulnerability of elderly to COVID-19 (see table-2). The fatality rates of the world reveal that more than one-tenth of the elderly died belonging to upper age cohort; about one-tenth of the elderly died belonging to middle age cohort; and small per cent 3.6 elderly died belonging to lower age cohort. It is clear from the above table that elderly population vulnerable to the pandemic Novel Corona virus irrespective of regions. Hence, it calls for the preventive and preparative initiatives to confront disasters in general and the pandemics COVID-19 in particular.

Table-3: COVID-19 Fatality Rate by Co-morbidity

Pre-Existing Condition	Death Rate Confirmed Cases
Cardiovascular disease	13.2 percent
Diabetes	9.2 percent
Hypertension	8.4 percent
Chronic respiratory disease	8.0 percent
Cancer	7.6 percent
No pre-existing conditions	--

Source: <https://www.worldometers.info/coronavirus/coronavirus-age-sex-demographics/>

Vulnerability of the elderly population to the pandemic COVID-19 is also associated with the pre-morbidities which are perhaps age related. The data at the global level reveal that majority more than one-tenth died had Cardiovascular Diseases; less than one-tenth died had Diabetes; slightly less proportion too died had Hypertension; slightly less died had Chronic Respiratory Diseases; and a small per cent 7.6 died had Cancer. It is to be noted that, all the age related chronic illness have something to do with the vulnerability of the elderly like pandemic (see table-3).

Table-4: Profile of the Elderly studied

N=237

Sl. No.	Variable	Description	Frequency	Percent
1	Gender	Male	119	50.2
		Female	118	49.8
2	Religion	Hindu	229	96.6
		Muslim	08	3.4
3	Age cohorts	Lower (60-70)	166	70.2
		Middle (70-80)	55	23.2
		Upper (80 + and above)	16	6.8
4	Type of Family	Joint	112	47.3
		Nuclear	125	52.7
5	Education	Illiterate	39	16.5
		Literate	88	37.1
		Formal Education	110	46.4
6	Marital Status	Married	174	73.4
		Never married	08	3.4
		Widow/widower	55	23.2
7	Caste Category	SC	24	10.1
		OBC	149	62.9
		Other	64	27.0

Source : Survey data

The profile of the respondents reveals that, out of 237 a majority of them more than half are males; more than nine-tenth practice the religion of Hindu; more than seven-tenth belonging to lower age cohort, aged between 60 to 70 years; more than half belonging to nuclear families; less than half had formal education varies from primary to post graduation; less than three-fourth are married; and more than three-fifth belonging to other backward class castes (see table-4).

Table-5: Awareness about COVID-19 among Elderly

N=237

Sl. No.	Variable	Description	Frequency	Percent
1	Aware about COVID-19	Aware	191	80.6
		Unaware	46	19.4
2	Wash hands frequently	Wash	229	96.6
		Do not wash	08	3.4
3	Aware about Quarantine	Aware	109	46.9
		Unaware	128	54.0
4	Anxious about COVID-19	Anxious	96	40.5
		Comfortable	141	59.5

Source : Survey data

An attempt is made to explore the awareness among the elderly population about the pandemic COVID-19. More than four-fifth are aware about the pandemic COVID-19. It may be true because good chunk of the respondents are educated and had formal education. A significant proportion about one-fifth are unaware about the pandemic. Hence, they are vulnerable in this regard. A majority of them more than nine-tenth are aware that frequent washing hands using soap is one of the way to prevent the pandemic. All of them are using protective mask. It is to be noted that a small per cent 3.4 are unaware that frequent washing hands can prevent from the pandemic. They are vulnerable too to pandemic. Less than half are aware about the procedure of Quarantine. It is to be noted that more than half of them are unaware about Quarantine. It is to be noted that this section of the elderly have misconceptions about this procedure. More than two-fifth of them are anxious about the incidences of COVID-19 in the country. They are anxious because elderly population is affected more with this pandemic and many of them could not survive (see table-5).

Table-6: Association of select Variables with Anxiety among elderly about COVID-19

N=237

Sl. No.	Variable	Chi-square value	DF	Significant Level	Result
1	Gender	18.386	1	0.00	Significant
2	Caste Category	3.434	2	0.18	Non-Significant
3	Religion	12.160	1	0.00	Significant
4	Education	38.148	7	0.00	Significant
5	Type of Family	49.827	1	0.00	Significant
6	Marital Status	23.881	2	0.00	Significant
7	Aware about COVID-19	12.655	1	0.00	Significant

Source : Survey data

An attempt is made to explore the association of the select variables viz., gender, caste category, religion, education, type of family, marital status, and aware about COVID-19 with development of anxiety among elderly. A Chi-square test has been applied to see the association. It is found the variables gender, religion, education, type of family, marital status, and aware about COVID-19 found to have significant association with the variable development of stress. Hence, reject the null hypothesis. A variable caste category found to have no significant association with the variable development of anxiety. Thus calls for the acceptance of null hypothesis.

Conclusion:

The paper was an attempt to examine the performance of top affected states of India in dealing with the pandemic COVID-19. It also explored the impact of this pandemic on elderly population by studying 237 elderly representing six states of South India. The affluent and developed countries in the world are struggling to combat pandemic. Hence, it is a challenge in a developing country like India having second largest population in the world. Elderly population is most vulnerable to this pandemic as per cent of

infected and deaths among them are more. There is a need to tackle COVID-19 strategically and protect Indian population in general and elderly in particular. The worst hit states struggling with pandemic should learn from the initiatives taken up by comparatively better performed states viz., Kerala and Delhi. Media should play a key role in creating awareness and reducing fear created by some social media. Elderly should be cared. Those who are suffering from chronic illness should be careful.

References:

Government of India. (2011), Census of India, Office of the Registrar General & Census Commissioner, Ministry of Home Affairs, New Delhi.

Government of India. (2020), Covid-19 State wise status, Accessed on April 22. <https://www.mygov.in/corona-data/covid19-statewise-status/>

Human Development Index. (2018), Sub-national Human Development Index, Accessed on April 22. <https://globaldatalab.org/shdi/shdi/>

Riley, Taylor. Elizabeth Sully, Zara Ahmed and Ann Biddlecom. (2020), Estimates of the Potential Impact of the COVID-19 Pandemic on Sexual and Reproductive Health In Low- and Middle-Income Countries, International Perspectives on Sexual and Reproductive Health, Vol. 46, pp. 73-76.

WHO. (2020), Novel Coronavirus (2019-nCoV) Situation Report – 1 India.

8. Relevance of Meditation in Current Scenario

* Mayank Bhardwaj ** Rajendra Kashinath Nikumbha

MEDITATION is the most searched word on Google today, as the human race struggles to protect itself amid stress, anxiety, fear, illness, vulnerability, depression, and death. Meditation, an ancient practice valued by generations, is prominent in Yogic Sciences and explained by Sage Patanjali in his Yoga Sutras. Millions face the reality that they are still powerless and have a long way to go. The ancestors left us with a rich heritage of knowledge, but as human race moved, the luster faded. This led to a tug of war between development and enlightenment. The resurrection of yogic practices, including asanas, pranayama, and dharana and dhayana, has led to a debate about meditation. The author presents a dialogue between the Purusha and Prakriti, where the Prakriti seeks to learn about meditation from its Pure Consciousness, the Purusha. The conversation is divided into chapters, each dealing with a topic in its entirety. New research reveals meditation's rainbow origins, spanning past to future, shining through dark clouds of today's darkness.

Keywords:- Yoga, Concentration, Mentally peace, Pranayama, Inner health.

Meditation

Meditation can be seen as a tool, skill, discipline, art, or science, essential for Integral Life Mastery. As one evolves, it evolves into a way of being in the world, engaging the mind to go beyond it.

* Yoga-Research Scholar, Shri Khushal Das University, Hanumangarh (Rajasthan)

** Research Supervisor, {(Associate Professor, Department of Yoga Science- Shri Khushal Das University, Hanumangarh (Rajasthan)}.

Prakriti: Engaging the mind to go beyond the mind. How does that happen?

Purusha: Meditation involves concentration, silent contemplation, and deep physical relaxation for self-awareness, insight, and transformation.

Prakriti: Where does meditation come from?

Purusha: Meditation practiced for 5000 years, evolved from cultures, origins prehistory. As a natural function of the human body-mind, as seen in the experience of sitting before a sacred flame.

Prakriti: How do the Yoga Sutras define Meditation?

Purusha: Patanjali's Yoga Sutra defines Samadhi as a state of pure unbounded awareness, without thoughts or objects, defining meditation in depth. Samadhi, the last limb of ashtanga yoga, is not achieved in isolation; Dharana and Dhyana are related to meditation, with few systems understanding Dhyana.

Let's go into this a bit. Dharana, or concentration, involves mentally repeating a mantra or object of meditation, like individual drops of water. It is a surface state of mind, difficult to transition to Samadhi. In Dhyana, we know we are meditating, while in Samadhi, we are absorbed, disappearing the ego or sense of 'I'. Dhyana is a continuous flow, like oil on glass, requiring less focus and effort. While Dharana is like individual drops of water.

Patanjali discusses supernatural powers or siddhis achieved through performing Samyama (Dharana, Dhyana and Samadhi) on various objects, such as the navel center or the moon. However, these siddhis can be distractions on the path of yoga. The practice of Samadhi Samyama in Yoga involves overcoming obstacles and focusing on the three combined steps of Pratyahara, Dharana, and focusing on the essential ingredient of focusing attention. This practice is crucial for achieving Samadhi and enhancing overall yoga practice. Sage Patanjali suggests various meditation objects, but Ishvara or God is considered the best object, as it aligns with seekers' affinity and temperament.

Five States of Mind:-Samadhi is a crucial characteristic of Chitta, affecting all five states of mind simultaneously.

The 5 states of mind in which Samadhi lies are:

1. Kshipta Chaotic or most fickle state of mind(Monkeymind)
2. Mudha - Dull or Lazy state of mind(Donkey mind)
3. Vikshipta - Partially focused mind(Butterfly mind)
4. Ekagra - One-pointed mind
5. Niruddha - Fully absorbed mind

In the first 3 states of mind, Samadhi lies for a tiny fraction because the mind changes frequently. Yoga is actually when Samadhi lies in the last two states of mind (Ekagrata and Niruddha).

How to Handle Monkey Mind: Yoga promotes self-awareness, allowing observation of thoughts without identification, focusing on healthy, constructive patterns and letting go of undesired ones. For example, Yoga helps identify and eliminate unhealthy habits, such as lateness, unhealthy eating, and negative self-talk, while inculcating desired life patterns. This directs the mind to focus on current needs, promoting greater attention and ease.

How to Handle Donkey Mind: Adapting to a new life situation can lead to a loss of identity. To cope, practice yoga and meditation to reconnect with your inner world and find your ultimate true self. This connection helps navigate life's changing situations with ease.

How to Handle Butterfly Mind: Focus on meditation to maintain calmness, improve clarity, and handle life with equanimity by avoiding distractions and fostering a sense of calmness.

Mind in Ekagra State: The mind in this state is the beginning of a yogic journey, providing a single-pointed focus, enabling filtering through experiences, dissolving egos, awakening intuitiveness, and controlling thoughts and actions. Consistency in yoga practice is crucial for maintaining this state.

Mind in Niruddha State: Though Niruddha state of mind is the ultimate goal of yoga(Yoga Chitta VrittiNirodha), You need to Maintain yoga practice, analyze mental state, and find new ways to grow consciousness.

To sum it up, in our day to day life, most of us can be seen in the first three states of mind. These 3 states of mind are responsible for abiding us with the external world.

Obstacles of Meditation

Prakriti: What are the obstacles that one can encounter on the path of meditation?

Purusha: Meditation can be challenging depending on one's resistance to being present in oneself. Lack of self-comfort can hinder entry into the world of body training and mind training. To start, research effective techniques, choose a mantra, and design a quiet space for 30 minutes daily.

Childhood education focuses on external verification, neglecting self-understanding and self-discovery. This lack of self-understanding leads to relationships failing, confusion, and disappointment. The mind is not the body, and no method can truly control the mind's totality, except for meditation. The goal of meditation aims to experience our essential nature, peace, happiness, and bliss beyond the mind. However, the mind's undisciplined nature often hinders this awareness. Many people experience fantasies, daydreams, or hallucinations, lacking the stillness required for deep meditation. Meditation requires still inner state, allowing mind to become silent, deepening meditation techniques from yesterday to today.

Guided vs. unguided meditation

Choosing between guided and unguided meditation is crucial for starting a practice. Guided meditation involves a teacher leading the practice through basic steps, either in person or via an app. This is especially useful for beginners, as the teacher explains mind behavior, leads through a specific technique, and suggests integrating it into daily life whereas Unguided meditation, also known as silent meditation, involves practicing alone without guidance, using techniques learned from guided practices or sitting quietly.

Calming vs. insight meditation

Calming meditation aims to cultivate a peaceful mind and improve concentration by focusing on specific objects like breath, mantra, visualization, or body sensations. It involves returning to these objects when distracted or wandering whereas Insight meditation aims to transform minds through developing wisdom and compassion through focusing on breath and noticing sensations.

Meditation combines elements of calming and insight, improving well-being, happiness, and empathy for others, while fostering mental quiet and mental quiet.

Types of Meditation Today

Focused attention. This form of simple breath meditation focuses attention, anchors mind, maintains awareness, and prevents mind wandering. Also, Focus on natural breath flow, observe duration, and avoid interference or regulation.

1. **Body scan:** This technique synchronizes body and mind through a mental scan, focusing on discomfort, sensations, tensions, and aches, akin to a photocopier light.
2. **Noting:** This technique involves noting distracting thoughts or emotions, restoring awareness, creating space, letting go, and learning about thought patterns, tendencies, and conditioning. It can be used while focusing on the breath or sitting in quiet.
3. **Loving kindness:** Focusing on people's images, regardless of acquaintance or liking, directs positive energy and goodwill to ourselves and others, releasing unhappy feelings.
4. **Resting awareness:** Technique involves letting the mind rest, allowing thoughts to drift away from the present moment.
5. **Listening to the Sound:** Practice Nishpandh Bhava, a motionless state of mind, by sitting silently and listening to all sounds around. As a passive listener, let thoughts subside and enjoy the experience.
6. **Feel the Air:** Practice mindfulness by being present in the moment, focusing on the air, skin, and body, and reducing thoughts by focusing on the object.

Zen meditation: This ancient Buddhist tradition promotes presence and alertness through sitting upright, following breath, and allowing the mind to “just be.”

Mantra meditation: This technique is similar to Focused attention meditation which involves focusing on a mantra, promoting positive change through subtle vibrations, such as self-confidence and compassion, and allowing for deeper meditation states. Our

Indian culture has blessed us with so many mantras! GoAhead, pick the one you resonate with the most, or you can start with the sound, OM and inhale 'Auuu' and exhale 'Mmmm', allowing thoughts to flow without interacting with them.

Transcendental meditation: Maharishi Foundation Inc. teaches Transcendental Meditation, a personalized, individual practice, involving 20 minutes of meditation twice daily, often in the morning and evening. Instructors are trained and licensed by the foundation.

Kundalini Yoga meditation: Kundalini yoga, like meditation, strengthens the nervous system for stress management. To integrate neuromuscular changes, practice savasana, or corpse or relaxation pose, to relax the body and relieve tension.

Vipassana meditation: Vipassana practice encourages concentration on examining aspects of existence for transformation, seeking insight into reality through contemplation of suffering, unsatisfactoriness, impermanence, non-self, and emptiness.

Chakra meditation: Chakra meditation aims to maintain alignment and fluidity in the body's core chakras, preventing discomfort and imbalances, and is related to Reiki.

Remember, Choose a meditation technique that integrates calm, empathy, and mindfulness qualities into your daily life, regardless of technique.

Meditation Works on DNA

Prakriti: So, does meditation work at gene level?

Purusha: Meditation improves gene regulation, reduces pro-inflammatory genes, and accelerates physical recovery from stress.

Meditation also produces Powerful Pain-Relief

Hospital pain clinics prescribe mindfulness meditation to help patients cope with various diseases, including cancer, heart disease, diabetes, arthritis, back problems, migraines, fibromyalgia, and multiple sclerosis. Meditation modulates the autonomic nervous system, affecting digestion and blood pressure. Scientific trials have shown its effectiveness in relieving anxiety, stress, depression,

exhaustion, and irritability. The cognitive process of focusing on breath can rewire the brain and alter neurobiological thinking. Regular meditation improves memory, reaction times, mental and physical stamina, and reduces psychological distress.

Misconceptions on Meditation

Misconception#1: Meditation is about not thinking.

“I can’t meditate, because I can’t stop thinking”

Meditation aims to understand and make friends with thoughts, which can be unpleasant, mean, angry, or filled with memories of unwanted people or events. Thoughts are orchestrated through electricity, affecting multiple brain regions and neurons. They represent a dynamic system that cannot be reduced to a single neuron or region. Thoughts are a significant part of our identity and are constantly changing.

Misconception # 2: Meditation is about relaxing.

Many people said they would like to meditate so they could relax more. While many people feel more relaxed, or at least “quiet,” after meditating, meditation is often considered a form of brain training, but it's more demanding than relaxation. Expending effort is necessary for brain training, and it's not always relaxing.

Misconception # 3: Meditation is something you do alone.

Meditation is not a one-time practice or solo practice, as even monks don't meditate alone. For beginners, finding a class or "sangha" with others can help learn from others and increase the likelihood of participating.

Misconception #4: “I’m just not good at meditating.”

Misconceptions about meditation include no one can be "good" at it. The mind may fluctuate, and there is no goal or goal to reach. Meditation can be a relief for goal-oriented individuals, as it allows for deep learning without a clear end. As Socrates said, "If I don't try to understand my own mind, who will?"

Conclusion

Meditation methods, dating back thousands of years, have gained popularity as a way to generate inner calm. Human beings are classified as Homo Sapiens but the "sapiens" has been dropped

over time. Meditation promotes calm, non-judgmental thinking, recognizing our minds are imprints from life, and allowing us to be free from ego desires and judgments. The Covid-19 lockdown presents a unique opportunity for reflection on the profound impact our relationships with the world have on our self-identity. This solitude allows us to look inward and appreciate the transformation of our lives. Yoga and meditation help individuals discover their inner self, transforming their external identity. By connecting to their inner world, they experience pure awareness and a deeper understanding of their identity. Meditation promotes deep relaxation and a deeper connection between the inner and outer worlds.

References

1. 112 MEDITATIONS FOR SELF REALIZATION by RANJITCHAUDHRI (Author).
2. **Patanjali's Yoga Sutras** with The Commentary Of Vyasa.
3. **Karambelkar, P. V. (Tr)**, Patanjali's yoga-sutras, O. P. Tiwari, Secretary Kaivalyadhama, 117, Valvan, Lonavla 410401.
4. **A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada**, The Bhaktivedanta Book Trust, Mumbai, India.
5. **Codd Clara M.**, "Meditation – Its practice and results", The Theosophical publishing house, Chennai, 1952.
6. **Srimad Bhagavadgita**, Gita press, Gorakhpur, India.
7. **Chinmayananda swami**, "Manual of self unfoldment" also "the art of man making", Central Chinmaya Mission Trust; also "Meditation and Life" – ibid.
8. **A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada**, The Bhaktivedanta Book Trust, Mumbai, India.

9. Relocating History in Non- Historical texts-A Study of Timeless Patriotic Poems of India in English Translation

* Jyothi K. B.

Bio-Note

I am an Assistant Professor in Government First Grade College, Gubbi. I have submitted my Ph D thesis in Tumkur University and waiting for my Viva Voce to complete. I am interested in culture studies, structuralism and semiotics. My Ph D topic is “Circulation of ideologies- A Study of Personal Narratives of Kushwanth Singh, S.L Bhyrappa, Kamala Das and Shobha De”

Declaration

I have read and understood and agreed to the terms and conditions and guidelines of the journal.

Abstract

Generally, discursive practices of the present are not able to recreate the past in its fullness due to the conditioned perceptions of the present. The past remains with us in certain frames and fixities in terms of its relevance and importance to our times. This common tendency of human nature leads to the menace of reductionism of

* Assistant Professor, Government First Grade College, Gubbi, 572216.
Tumkur District, Karnataka.
Email-jyogowdev@gmail.com, Mobile phone 9481061236

the past. In India, at this juncture of time when our perceptions are molded in the frames of history text books and discursive practices, we tend to overlook the inconsistencies, contradictions, conflicts, paradoxes, breaks, shifts, omissions, absences in the non-historical texts and try to structure these non-historical texts to the conditioned frames perceptions in History text books.. The present article tries to elucidate the above phenomenon in understanding the patriotic poetry in India during India's freedom struggle. This article relocate the past in the context of its origin and compare it with its perceptions in the present.

Key Words

Historical and Nonhistorical texts, discursive practices, hegemony, struggle for consensus, contemporaneity

Sayan Chattopadhyaya in his videos on Homi Baba and Gayatri Spivak elucidates the concept of hegemony with the example of Indian nationalism. He explains that most of the leaders including Gandhi, Nehru, Subhas Chandra Bose belonged to the middle class and they represented not the class ideology as Ambedkar represented the marginalized and the downtrodden. Transforming middle-class version of nationalism into nationalism of a country was not an easy task for these national leaders in a multicultural context of India. This middle-class nationalistic strain had a difficult challenge of uniting all the faction, groups and provinces into a single voice of a nation. Some religions and factions believed that Britishers were their saviors from the age-old exploitations of the upper classes in India. The British intentionally played with the differences in caste, creed and classes in India and took maximum advantage by the policy of divide and rule. In the Morley Minto reforms of 1909-1910, the British granted communal electorates as a part of reforms to create disunity between Hindus and Muslims. In the 1919 Montagu- Chelmsford reforms Sikhs, Europeans and Anglo Indians got communal award. The Indian nationalists were happy for getting representation to join government but they were not happy with the introduction of separate electorates which they viewed as divisive. After the round table conference, separate electorates were awarded to depressed classes by British Prime minister Ramsay Macdonald in 1932.

To complicate the matters, the nationalist strain had disagreements in the mode of fight against the British in 1907.

Consequently, the Indian National Congress divided itself into moderates and extremists. In 1922, a faction of INC led by Motilal Nehru and Chittaranjan Das were not happy with the disavowal of the roused nation in 1922 by Mahatma Gandhi due to a violent act in Chauri Chauri. They separated from the Indian National Congress to start Swaraj Party with the demand of immediate self-rule. Disagreements in the ways and instruments to fight against the British between Mahatma Gandhi and Subhas Chandra Bose led to the birth of Forward Block of Subhas Chandra Bose. Ambedkar roused against the Gandhi's universalization and generalization of the idea of nationalism to all the factions existing in India. He broke away from the Indian National Congress to start his own Indian Labor Party. The fundamental aim of the Indian nationalists was to bring unity among varied strains into consensus through various agreements, talks, coercive strategies and hold on to the fight against the British. Creating awareness campaigns, national level hartals, publishing newspapers, meetings with various factions was endless for these national leaders. This hegemonial struggle to mobilize majority Indian consensus for themselves against multiple strains, factions and ideologies of fighting against the British was perennial and boundless. Other factions like Muslims and Marginalized were struggling to mobilize maximum support from Indian masses for their versions of fight against the British.

As Derrida says that all facets of reality find place in texts either hidden or manifest. He writes, "There is nothing outside the text and every facet of reality is textualized". (Barry 169) In the same lines, unlike the official history texts, the patriotic poetry which came up during 1920-1947 reflects all the facets of reality including hegemonial struggle of all the above factions to win consensus of Indian masses in the freedom struggle against the British for their version of struggle. As Edward Said says that the center of the text is located in an absence, in the things unsaid and unspecified", (Barry 194). All patriotic poetry chosen for the study have relics of these absent forces of the time of its origin and relics of present forces of our own time.

Most of our history text books contain texts of Indian freedom struggle with preeminence of Gandhi led Indian National Congress but the patriotic poetry which came out during 1920 to 1947 does not sanction and authorize hegemonial support to Gandhi led INC and its methods with a complete unanimity. No doubt all patriotic poetry

is underpinned by the absent center of the Gandhian Nationalism. In one way or the other, these patriotic poems are juggling with Gandhianism which our History text books are foregrounding. As hinted earlier, during the independence period, non-historical texts like patriotic poetry bear witness to this hegemonial struggle for consensus by the Indian masses from Gandhi led Indian National Congress and other strains. Patriotic poetry between 1920- 1947 is a witness to the duality, opposition, confusion, indecisiveness to the developing dominance of Gandhian methods. There are contradictions and lack of consensus in the mode, method, and ideologies adopted to fight the British in India. The popular patriotic poets have articulated variously with regard to the mode of struggle against the British.

Like all patriotic poetry, the patriotic poetry during 1920- 1947 is characterized by praise, eulogy, devotion and gratefulness to the motherland. At the outset, all Indian patriotic poetry which came out during this period is a motivation, inspiration, arousal, instruction and direction to combat against the foreign power. All the patriotic poetry of this period strongly persuades citizens to stay united which was pivotal and detrimental for the freedom struggle of a nation which was divided in various terms. Majority of the patriotic poetry addresses itself as 'We'. Given these general characteristics of the patriotic poetry of this historical period, there are certain hiccups, breaks, discontinuities, gaps, intermissions, contradictions, omissions and absences which are undermining the general meanings given above. These hidden manifestations of struggle for hegemony is seen in many popular patriotic poems which came out during this period. After seven decades of Indian independence, generations of Indians have read history text books with the preeminence of Gandhi led INC. At this juncture of time when our perceptions are molded in the frames of official history text books and existing discursive practices, we tend to overlook the inconsistencies, contradictions, conflicts, paradoxes, breaks, shifts, omissions, absences in the non-historical texts and try to structure these texts to the conditioned mental frames of perceptions. The article tries to explore these fixed frames in order to take a new look at the past as well as the present.

During freedom struggle in India, there are many popular poems which aroused the nation towards freedom struggle. They are Harivansh Rai Bachchan's *Azad Ka Geet* (Song of Freedom), Bismil Azimabadi's *Sarfaroshi Ki Tamanna* (Desire

for revolution), Rabindranath Tagore's *Where the mind is Without Fear*, Subramanya Bharati's *Song of Freedom and Indian Republic*, Pandit Mankanlal Chaturvedi's poem *A Flower's Dream*, Shyam Lal Gupta's *Let our Flags Fly High*, Iqbal Ansari's *Better than the entire world is our Hindustan (Saarejahan Se Achha)*. The brief introduction of the above popular poets is as follows. Harivansh Rai Bacchan born in 1907 is the winner of Padmabhushan and Saraswathi Samman. Bismil Azimabadi was born in 1901 and he attended Calcutta Congress session in 1920 where he recited the poem *Sarfarooshi Ki Tamanna*. Rabindranath Tagore was born in 1861 won the noble prize for literature for his anthology of poetry called *Geethanjali*. His poem, *Where the mind is Without Fear*, in English translation is translated by Tagore himself. Subramanya Bharati was born in 1882 and he was called as 'Great Poet of Bharati'. He is considered as the greatest Tamil poets of all times. Pandit Mankanlal was the first Hindi poet to receive Padmabhushan in 1963. Shyam Lal Gupta was born in 1896 and his song is accepted as the flag song of India. He is awarded the Padmashri in 1969. Iqbal Ansari's *Better than the entire world is our Hindustan (Saarejahan Se Achha)* is also chosen for the study. This song was published in 1924. The song is popular only in India. Its abridged version is sung as a marching song of the Indian armed forces. These popular patriotic songs are translated into English by hometriangle.com and knowindia an initiative under india.gov.in. ("Happy Independence Day")

Harivansh Rai tries to awaken the silent Indians to freedom struggle. He is anxious that Indians are deeply immersed in daily chores and beauties of life instead of thinking about their country. He gives a call to all men to come away from the play of joy girls adorned with diamonds and pearls. At the critical time to show manliness and courage, play with the girls would reduce them to the state of puppets. He tries to awaken the country men to fight for their country.

The poet is silent on the reasons for this nonchalance state of Indians. This forgetfulness of their wretched conditions as servers of the white people might be due to the existential feelings of hopelessness, purposelessness and irrationality and meaninglessness of life in a British imperial country. He incites people of India for a violent fight against the British. He calls this fight of Indians as *Dharma Yudh* and picturizes Indra's chariot of *Vajra* which has

started to roam freely in the Indian skies to give confidence for violent struggle of Indians. He emphasizes a violent war aided by nonviolent struggle of the majority Indians. He encourages Indians to rise to their feet as they have support of 60 crore Indians who are involved in the nonviolent struggle. He writes,

“We have a new umbrella, established with sound of sixty crore hartal.

We are free and our flag flies like clouds”

This negotiation with the mode of freedom struggle—a mixture of violent and nonviolent modes of various intensities represents the dualism of the majority Indians in the matters relating to the mode of struggle.

The poet perpetuates one of the dominant power structures of patriarchy by giving a call for men to put off their play with girls. Why doesn't the poet invite the girls also to join the struggle. The poet maintains another dominant power structure of India's ancient past. The importance of Kshatriyas and the physical prowess- the strong and the powerful, the foregrounding of God Indra to motivate the freedom struggle hints at the model of ancient India social structure based on hierarchy of various castes and classes. Why not a Shudra god or goddess be the lead warrior? The poet emphasizes men over women, radical hardliner over nonviolent fighter, ancient nativism over practicalism and rationalism.

In the same lines, Subramanya Bharati in the patriotic poem Song of Freedom recognizes the Aryan Lord as a great savior of Indian freedom. He considers that the nation requires brave and courageous people to save the country from slavery. He writes:

Brave warrior! Aryan Lord!

Thou destroyer of the demon race,

Where is your dharma? Isn't yours the duty

To revive us and chase them away.

He declares the supremacy of the Aryan race to free Indians from the slavery of the British. He writes:

Lead us, Aryan, to victory!

Isn't right we remain slave?

The ideologies of nativism and religiosity to combat the British shift to the ideologies of rationalism and existential empiricism in the same poem. Past glory shifts to the present misery. He questions, "Are famine and disease alone our share? For whom, then, are the laurels and fruits?" In another poem, *Indian Republic*, Subramanya Bahrathi, argues for the fight against slavery in a common sensical, down to earth, ordinary, earthy tones. He questions if miseries of famine and disease are Indians' fate forever while the Britishers are enjoying laurels and fruits of the hard work of Indians.

Opposite to these ideals of nativism, religiosity, pietism, sanctimoniousness, Makan Lal Chaturvedi supports and holds up to strong empiricism and experientialism. He wants India to think rationally and come to decisions based on observed and quantifiable data. He wants Indians to be calculative and utilitarian. They should do actions which are existential, practical, realistic, sensible and not mystic, dogmatic or idealistic. In the poem *A Flower's Dream* by Makan Lal Chaturvedi a flower doesn't wish to become an ornament of a girl or to be the embellishment to a lover's garland. It doesn't even wish to become an adornment in a monarch's funeral. Offering of itself to a god or goddess is also unsatisfactory to the flower. Its only wish is to become a carpet for a brave soldier who fights for freedom. This poem also keeps up to the ideal of violent struggle for freedom. All these arguments are reactions to the dominant hegemonial propaganda of the nationalist leaders like Mahatma Gandhi for a nonviolent struggle. These poems are directing at this absent, unsaid, and unspecified dominance of the moderate struggle carried out by the majority leaders of Indian national Congress.

Shyam Lal Gupta in his poem *Let Our Flags Fly High* has both discursive practices of moderate and extremist struggle given equal weightage in his poem. He sticks to eclecticism where he draws on multiple theories and styles and not hold on to rigidly to a single paradigm or set of assumptions to combat the British. Winning freedom is the only objective whatever might be the procedure for the poet. The second stanza of the poem motivates Indians to fight bravely for freedom. He writes,

Come beloved brave, come

Sacrifice everything for our nation

Even if we give away our lives for it"

5th stanza of the poem elucidates the nonviolent practices of winning freedom like hoisting the national flag singing patriotic songs and creating awareness among ordinary citizens, conduct of hartals and silent protests, sacrificing wealth and riches for cause of freedom and mobilization of Indian masses.

In the poem *Where the Mind is without Fear*, Rabindranath Tagore held on to the development of cosmopolitanism and universalism in Indians to fight against the British. He interprets freedom as expansion of the horizons of the mind, heart, spirit, and the intellect of Indians. He interprets freedom as metropolitanism. Without the idea of universalism in Indians, mere administrative freedom is likely to make Indians servile to others in terms of intellect, emotions and spirit. He recommends training of hearts, minds, spirits and emotions of Indians for an enduring and long-lasting freedom.

Gandhi's idea of freedom to Indians moves on the same lines of Rabindranath Tagore. He improvises the Hindu religiosity and Hindu philosophy to Hindu transcendentalism. According to Gandhi, the essence of Hinduism is self-discipline and self-control. His prescriptions to Indians are abstract and complex. The training of Indians towards truth and nonviolence which is possible by self-control would produce a large mass of freedom fighters. In such a situation value training is possible for every human being of the nation and such training would fetch and mobilize the whole nation for the struggle against the British. Such trained masses would strive and specialize in revival of glorious Hindu past after freedom. Gandhi wanted to implement Hindu transcendentalism in practical terms in India. Gandhi's design was successful in roping the whole nation to freedom struggle making it as the largest nonviolent struggle against the opponent in world's history.

These ideas of Gandhi and Tagore appeared unrealistic, idealistic, impractical, weak and timid to the pragmatic, practical, concrete, earthy and utilitarian freedom fighters who identified themselves as extremists during Indian independence struggle. They opposed Gandhian methods of fighting freedom. Ram Prasad Bismil who inspired Bhagat Singh through his poem *Sarfaroshi Ki Tamanna* (Desire for revolution) questions why Indians are getting into silent revolution. "Why do you remain silent thus"? He challenges the physical strength and military strength of the British.

He writes, “The desire for revolution is in our hearts. Let us see what strength there is in the arms of our executioner”. He asserts a radical hard liner struggle against the British and Indians have every right to make hidden plans and schemes against the British who have done injustice to them. He approves hidden mercenary activities against the British and openly declares that Indians are waiting for vengeance against British for the sad state of existence. He announces that they rise forth to bring a revolution and revolution has become the breath of Indians.

The feelings of distrust to the programs and opinions of the Gandhian nationalism and all other versions of Indian nationalism are expressed in the poem of Iqbal Ansari ‘s Better than the entire world is our Hindustan (Saare Jahan Se Achha). In India only 1, 3, 4, and 6th stanzas of the poem are respected while the rest of the stanzas are commonly omitted. This song is sung only in India and not in Pakistan though it is written by Iqbal Ansari who was called as father of Pakistan. It is said that Gandhi sang this song 101 times in Yerwada jail. This song is officially abridged and censored because of the open declaration of cynical attitude and doubts at Indian nationalism. The opening stanzas praise the beauty of India- its mountains, forests, river Ganga. He speaks as a mouth piece of all Muslims in India. It also declares, “We are of Hind, our homeland is Hindustan.” This gratefulness towards India breaks and shifts to cynicism in the last two stanzas of the poem. These stanzas express suspicion and doubts in the Muslim’s wellbeing in India. He writes,

Iqbal! We have no confidant in this world

What does anyone know of our hidden path?

All Indian patriotic poetry which came out during this period is a motivation, inspiration, arousal, instruction and direction to combat against the foreign power. It is a dream, fantasy and argument of the poetic voices fighting for freedom irrespective of caste, creed, gender, religion and class. All the patriotic poetry of this period strongly persuades citizens to stay united which was pivotal and detrimental for the freedom struggle of a nation which was divided in various terms. Majority of the patriotic poetry addresses itself as ‘We’. This inspiration is perpetuated even during the present peace times and the effect of this is that even national and international sports meets or cricket matches between countries are played like wars. The border conflicts and terrorist attacks arouse the same grit

and guts which becomes overindulgence, superfluous and excessive some times. Sometimes they arouse bombastic reaction from the people.

Literary pieces read or sung in isolation are deceptive. They should always be read in its contemporaneity to be understood appropriately. Otherwise they become instruments and medium of power over emotion of masses. They can evoke and arouse unwanted and unexpected emotions.

Works Cited

Anwar, Shakeel. “Government of India Act, 1919- Montagu-Chelmsford Reforms: Main

Features of the Act”. [https://www. Jagranjosh.com](https://www.Jagranjosh.com)

Biswas, Sujay. “When Gandhi and Ambedkar came together to settle the Dalit question” Oct 20,

2019. National herald. [https:// www.nationalheraldindia.com](https://www.nationalheraldindia.com).

Barry, Peter. Beginning Theory. New Delhi. Viva Books. 2010. Print.

Chattopadhyaya, Sayan. “Homi Bhaba and the Concept of Hybridity”. Youtubeuploaded by

Postcolonial Literature. 31 Jan 2017.

Chattopadhyaya, Sayan. “ GayathriC.Spivak: Answering the Question Can the Subaltern Speak?

Youtube uploaded by postcolonial Literature. 13 Feb 2017.

“Happy Independence Day 2016: 5 Timeless Patriotic poems by best Poets of India” Home

Triangle <https://hometriangle.com>

10. Delineating Female Subjectivity in the Digital Space: A Reading of the Maaya Series

* Rafseena M.

ABSTRACT

The spatiality of female sexuality in virtual space prompts a re-investigation of patriarchal structures and multidimensional re-orientations of gender and sexual identities. New approaches to female sexuality as an essentialist discourse of subjectification are relevant, using a Zizekian framework to decode and encode its subjectivity and identity.

The rise of digital media has created a new female space, disrupting the androgynous world. The concept of female gaze, rooted in Laura Mulvey's essay "Visual Pleasure and Narrative Cinema," is not limited to rhetorical or journalistic concepts. Exploring female gaze in the changing socio-cultural milieu requires exploring new contact zones in digital space, as seen in Indian web series.

FULL PAPER

Cixous' call for an *l'écriture féminine* in 'The Laugh of the Medusa' (1975) aimed to challenge the marginalization of female writers in literature. She encouraged women to write by using their bodies and destroying patriarchal structures, asserting their

* Assistant professor, Department of Studies in English, Dr. Janaki Ammal Campus, Kannur University, Thalassery Campus, Palayad, Kannur-670661, Ph: 09744596833, Email id: mrafseena@gmail.com

subjectivity and transforming the patriarchal world. The politicization of the female body in Indian cinema has made women subjects of sexual desire and a tyrannical figure. The authoritative male gaze controls broadcasts and superimposes a Sati Savitri image on Indian women, aiming to make their domain more patriarchal. Digital media has transformed female spaces, disrupting androgynous world dimensions.

The concept of female gaze, rooted in Laura Mulvey's essay "Visual Pleasure and Narrative Cinema," goes beyond rhetorical concepts and manifestos for female artists. Exploring female gaze in changing socio-cultural milieu requires exploring new contact zones and challenges in digital space. Virtual space's spatiality of female sexuality challenges patriarchal structures and multidimensional gender identities, requiring new approaches using Zizekian frameworks to decode and encode its subjectivity and identity. Chris Weedon emphasizes the relational nature of identity, revealing binary oppositions like male/female, masculinity/femininity, oppressor/oppressed, and white/Black. Zizek's parallaxian view suggests subject submission to object's passivity, while object is the source of movement.

Female subjectivity is characterized by oppositional relation to masculine subjectivity, with parallax affecting object displacement, idealizing sacrifice, devotion, love, tolerance, and commitment but problematic in larger subject areas. Indian social contexts have commodified idealized femininity through mass media and mass culture, promoting virtue, tolerance, sacrifice, and family commitment. This social space, influenced by family status, has become intertwined with mass media, resulting in a fusion of popular culture. Ancient sagas and epics praised this virtue, making it easy to circulate and celebrate it. Mass media's influence on public tastes was influenced by societal norms, leading to a resurgence of interest in family entertainment soap operas. Idealized female subjectivity is revived through parallaxian perspective, examining object-defined identity and contradictions between ideal and non-ideal.

Plato and philosophers emphasize the need for acceptable female subjectivity in society, as the ideal is removed from

reality and cannot be reproduced. This leaves room for a mimetic reproduction of the ideal in the conscious level of the psychological constituent in the human realm. The parallaxian perspective on ideal female subjectivity can only be defined through deviations in the development and propagation of this concept. Examining the various connotative associations of femininity and the parameters of female subjectivity in Indian social settings is crucial.

The Indian caste system maintains a hegemonic stance towards its subjects, assuming women to be the perfect incarnation of Devi. To be an ideal female, women must adhere to societal norms and regulations, adopting ideal qualities. However, this ideal female subjectivity excludes non-ideal female subjectivity. The primary criterion for being a Kulastree is to belong to a respected family, exemplifying the hegemonic nature of the Indian social set up. The Indian caste system restricts women's inclusion under one category, apart from their sexual identity, dividing them from male counterparts.

Ideal female subjectivity requires a relational perspective to the object it represents. Normal femininity is universal and applies to all women, regardless of caste, creed, or society. Indian patriarchal structure established female subjectivity through sexuality signifiers. Virtual spaces enabled female subjects to project themselves as subjects, countering male gaze and challenging hegemonic practices. Parallel platforms and social streaming apps like NETFLIX, Hotstar, Voot, ZEE5, Amazon Prime Video, We TV, Viu, and similar sites have expanded virtual space, enabling web series with diverse themes, including romance, family, horror, suspense, lesbianism, and heterosexuality, with female sexuality becoming increasingly popular.

The paper examines female subjectivity in Indian web series *Maaya* Directed by Vikram Bhatt, examining the female gaze's pursuit of sexual desires and its role in countering legalized sexuality. *Maaya 1* follows Sonia, a submissive character, driven by patriarchal sexual orientations. The narrative offers a counter discourse to legalized sexuality, examining the female gaze's role in the narrative.

In Maaya 1, Soniya represented as submissive, innuendo with Rahul, transcends ideal Indian wives by entering virtual space, controlling self and recognizing self-completeness. Soniya's desire to assert subjectivity challenges BDSM relationship, allowing her to explore identity and challenge established subjectivity.

Maaya 2, the second installment in the Maaya web series, follows Ruhi and Simmi's complex LGBT love story, highlighting the rejection of lesbianism and homosexuality in traditional Indian society. Ruhi exposes her lesbianism instincts and finds her soulmate in Simmi, Puneet's lover. The revelation of their true nature, as well as their sexual orientation, was unprecedented in Indian society until Section 377 of the Indian Penal Code was decriminalized in 2018. Ruhi and Simmi celebrate homosexuality as a symbol of defiance and liberation, contrasting male-dominated desires that focus on body. Also, celebrates female identity and subjectivity through deviant narrative content.

Maaya 3 explores love, lust, and deceit through a Parallaxian approach, revealing female subjectivity without breaking gender constructs. Maaya 3 follows Dr. Akash, a plastic surgeon, who saves the life of film actress Sonica from depression and suicide attempts. Akash, son of Sonica's boyfriend Aarav, becomes in love with him, but lies escalate, destroying their family life. The web series ends with Akash supporting Sonica's fight against big C.

Zizek emphasizes Parallax objects' role in defining subjectivity, with Sonica's hidden female subjectivity causing chaos in Akash's family. Zizek highlights Parallax objects' role in subjectivity, Sonica's female subjectivity disrupts Akash's family. Kamya severs Akash's ties, showcasing female subjectivity. Kamya's identity is not driven by lust or desire, but her inner strength. This highlights the possibilities of constructing various subjectivities in virtual space.

To conclude, Indian web series Maaya trilogy explores female subjectivity and family structure in virtual space. The female gaze, which reconstructs traditional male images of women, allows women to assert their subjectivity without fear or opposition. This subversion allows women to challenge traditional male images and challenge traditional norms.

Works Cited

- Bowers, Susan R.** "Medusa and the Female Gaze." *NWSA Journal*, vol. 2, no. 2, Spring 1990, pp. 217-235. JSTOR, www.jstor.org/stable/4316018.
- Cixous, Helene**, et al. "The Laugh of the Medusa." *Signs*, vol. 1, no. 4, Summer 1976, pp. 875- 893. JSTOR, www.jstor.org/stable/3173239.
- Mulvey, Laura.** "Visual Pleasure and Narrative Cinema." *Film Theory and Criticism: Introductory Readings*, edited by Leo Braudy and Marshall Cohen, Oxford UP, 1999, pp. 833-844.
- Weeden, Chris.** **Identity and Culture:** Narratives of Difference and Belonging. Open UP, 2004. Zizek, Slavoj. *The Parallax View*. The MIT Press, 2006.

11. Dilemma of Common Property Resources and Role of Community Management in India

* Dr. Rajni Bala

Abstract:

This paper is presenting the overview of present condition of common property resources in india and role of the community in the management of these resources. This paper is divided into the three parts; first denotes with the present and past role of CPRs in rural economy, second with the changing scenario of these resources in Indian context and third with community based approaches and efforts in the management of these resources.

Introduction

Common property resources constitute all such resources which are meant for common use of the villagers. It includes Village Pastures, grazing ground, village forest, woodlands, protected and unclassified government forest, Fishery, waste land, common threshing grounds, watershed drainage, ponds, tanks, rivers, rivulets, water, Groundwater, reservoirs, canals and irrigation channel. The concept of CPRs is highly complex, complicated and has its different meaning, scope and coverage. But the most accepted concept is that Common property resources are accessible to the whole community to which no individual has exclusive property right, but sometimes they are owned and governed by such institutions.

* Assistant Professor of Political Science, D.A.V. College Hoshairpur

In pre British rule India had a large part of natural resources which were under the control of local communities. After independence these resources are also freely used by communities. The contribution of CPR's is not based on numerical factor but also on other more factors. The older generation in almost villages feels that the use of CPR land was much strict and efficient during the pre-independence. Over a period of time the common land has degraded extensively; over 40 percent common land areas have become less productive or unproductive due to excessive grazing, soil erosion caused by felling of bushes trees by the neglecting of community (Mishra and Kumar, 2007). there are several reasons for the depletion of CPRs in India. Firstly reason is exploited by the common people for their own interest. The second reason is the ineffective policies of state government and the ineffective role of Panchayats. Hardin (1968) described the position of the commons in his article 'Tragedy of the commons'. This situation is also continuing in India, this claim can be proved from some examples as like CPRs of land are degraded due to water erosion, salinity, water logging, careless dumping of mine water etc.(ii)community pastures are depleted due to over-grazing, community forests due to indiscriminate coping and illicit felling.(iii) Rivers and lakes are polluted by human careless, when it dry, their banks and beds are encroached by common peoples; (iv) community fisheries are over-exploited and have already destroyed in many areas.(v) Groundwater basins are also being depleted in many arid and semi-arid regions due to population growth and developmental activities. There was basically needed to manage these resources at that time. Different theories had captured the important aspects of CPRs management regarding the solution of management problems. Elinor Ostrom's institutional model, Oakerson's model, Chopra's participatory model, Kartar Singh developmental model and Jodha's study mentioned technical factors to describe these problems. This essay will explore the importance of CPRs, its changing scenario and role of community based management to control these problems.

CPRs Role in Rural Economy

Keeping the variety of conceptual approaches and their implications in mind, two distinctly different approaches were adopted for the collection of data on CPR's in the present inquiry. First, called de jure approach was used collection of data on the size of CPR's. In this approach, only those resources were treated

as CPR's which were within the boundary of the village and were formally (i.e. By legal sanction or official assignment) held by the village Panchayat or a community of the village. The second approach, called the de facto approach was adopted for collecting information on the use of CPR's. In this approach, the coverage of CPR's was extended to include resources like revenue land not assigned to Panchayat or a community of the village, forest land, or even private land in use of community by convention. Common property resources have great contribution to rural economies. The rural poor are more dependent on CPRs than rich. They receive the bulk of their food, fuel, fodder and drought from CPRs. These are also the main sources of income, employment and livelihood for the poor (Schlager and Ostrom, 1992).

Jodha (1986) mentioned the importance of CPR, is in the rural economy that it is a source of physical supplies as like .He collected the data a sample of 82 villages in 7 states (Andhra Pradesh, Madhya Pradesh, Rajasthan, Gujarat, Karnataka, Maharashtra and Tamil Naidu), he estimated that CPRs contributed Rs.530 to Rs.830 to the annual household in different dry regions. He further estimated that between 84 to 100 percent of the poor households gathered food, fodder, fuel and fiber from the CPRs; in contrast, just 10 to 20 percent of rich farmer depend on the CPRs for these items. CPR's became the source of income and employment generation for rural poor's. A number of the families spent their most of the time on collecting the CPR's products in different season.

Sengupta (1995) explored some facts regarding the CPRs position in India. According to her that CPRs have limited significance in the economy of India because less area is under cultivation than the total land area. The remaining area is consisting of forest, woodlands, grassland, desert, rivers and lakes. Lastly she concludes that these estimates proved that on an average 20-25 percent of rural income obtained from these CPR, s.

Common property resources are helpful for environmental and ecological balance. CPRs provide the source water for irrigation, drinking water and such other for village people.

Changing Scenario of CPRs in India.

However CPRs played an important role in the community welfare but their present position is not too much good. There are

various causes of their decline such as (I) the human factors like socioeconomic, legal, political and technical as well as environmental factors (ii) Shrinkage of common property resources due to illegal accessing, distribution of CPRs for the welfare purpose, Sale or privatization of CPRs of government of a local community and side effect of other development activities etc. (iii) increasing pressure on CPRs due to population, poverty and marketing of CPRs etc.

Although the privatization of CPR was promoted in the name of helping the poor but it is less helpful for the poor's. Forty percent CPR land was not owned by them in dry regions because they sold, mortgaged or leased on a long term basis as a first step towards an eventual sale (Jodha, 1986). This policy of privatization implemented by the Indian government in dry regions but cannot prove successful for rural economy because most of the given land was not fertile. Bokil (1996) argued such a situation has arisen in the Marathwada region of Maharashtra where the dalits have encroached upon the village common lands to establish their ownership. This will lead a number of important agrarian issues in rural areas. According to him in the Marathwada, problem of migration among Dalits also happened due to Ambedkar Movement. Dalits migrated from villages to cities in order to get out the oppressive social relationship. This situation created a scarcity of labor in the village market and upset the peasantry system. Iyengar (1989) examined the size, status, and use of the CPRs land over the period of 1961 to 1981 in 25 villages located in five different Agro-climatic regions of Gujarat State. He used taluka level data on the size and use of the CPR land, classifying it for the purpose of analysis into five productivity classes as delineated by the Gujarat State Land Commission. He found (I) the size and status of the CPRs land had both declined over the period of the study; (ii) the higher productivity potential of land, but the lower proportion of area under the CPRs land ; (iii) legal privatization of the CPRs land had taken place in 9 villages' and encroachment in 12 villages out of 25 sampled villages. Author highlighted the encroachment done by all caste groups and income groups, but he is not completely successful to assess the extent of encroachment.

Study by Bardhan (1993) critically examined the role of privatization in developing countries. According to him privatization often creates problem from the point of view of efficiency, nationalization of the local common property resources and its

management by a distant bureaucracy is better in some cases actually much worse. In his essay he explained several documented example of successful and autonomous local community level cooperation in management of CPR, s in the poor countries. Sometimes this type of encroachment or privatization also becomes the reason of class conflict in rural society. Beck (1994) argued that in West Bengal access to CPRs in many villages is not clearly defined legally but depends on the process of negotiations, bargaining or conflict between poor and rich on a system of customary rights. Author presented the picture of customary right of Gleaning (process of collecting paddy which fell during harvesting) in three selected villages named Fonogram, Bithigram and Keshipur where class conflict created between communities .Author had two main purposes behind it:-to show enormous importance of CPRs in West Bengal and put a question ‘why class conflict over CPRs is likely to increase in future?’

Iyengar (1989) argued that illegal privatization always emerged whenever legal privatization done in particular area. According to him encroachment done by all; the poor, rich and backward caste peoples. Author gave some reasons of this problem:-first growing population, second inactive role of revenue department and gram sabha in the rural economy.

Jodha (1985) explored the factors that in the absence of regulatory institutions, rapid population growth may lead to degenerative pattern of use and their gradual depletion of common property resources. Indeed, as populatory conceived, depletion of such resources is a consequence of rapid population growth. Jodha found this type of situation in the arid zone of Rajasthan where population pressure and large scale adoption of tractor played important role in the resource depletion.Apestegui and Maire-rigaud (2006) presented the analytical framework of public and common goods. According to them public goods have two essential attribute:-non-excludability and non-rivalry in consumption but common-pool resources have non-excludability but rivalry. The possibility of non-rival consumption by multiple consumers is the major difference between both. Wade (1987) described that these all resources are potentially subjected to congestion, depletion and degradation. Groundwater is an obvious example of common-pool resources which is facing a lot of depleting position because it can be used jointly. Water, grazing and trees are vital to the livelihood

in developing countries but these resources are overexploited due to population growth and lack of developed policies.

Iyengar (1989) explained that 'The Tragedy of the Commons' had occurred due to increase in human and livestock population, indirect encouragement of privatization by government, lack of will to regulate the use of commons. Imperfect knowledge of CPR user is only one aspect of the problem and they are forced by various economic and institutional factors to behave the way they do. NGO and Government should play catalytic role in creating good environment for them as well as CPR user. Motivating village Panchayat might become diffident in accepting the responsibility of wasteland development. (Bokil, 1996)

Jodha, Singh and Bantilan (2012) article focused on the aspect of changes with special reference to arid and semi-arid tropical areas of India. They included 90 villages, 23 districts, 7 states in their comprehensive study during 1982-86. They added some additional areas with greater focus on issue-based qualitative information, verification and plots of farmer's different years over the period of 1995-2010. Longitudinal VLS carried out by ICRISAT and CRIDA on this issue. They discussed regarding the changing status of CPR, s in present time and also given the reason for it (I) lack of collective action (ii) State policies (III) market forces and rural community. They mentioned some macro level development factors, mining policies, industrial activities and population which became the major reason for the declining of CPR, s. They had given preference to disaggregated approach to CPR, s investigation.

Jodha (2008b) mentioned in his article that through balancing intensive (by cropping) and intensive land use system (through provision of pastures and community forest etc) as required by the natural resources features became a part of collective strategies for risk management and production enhancement to sustain livelihood. Twyman (1998) mentioned that conventional literature on rural people and the environment often presented a deterministic view of the relationship between poverty and the environment: poverty leads to environment degradation.

Declining position of CPR, s will also lead to another emerging trend in rural economy which is migration from villages to urban area for better status. Jodha (2010) discussed this problem that when the people will not get better opportunities to negotiate their livelihood

with policy-makers it will create the problem of migration to urban areas rather than engage in agriculture and CPR management in rural areas. But the question arises there that why this encroachment happened in the rural areas. Bokil (1996) answered in his article that dalits movement creates awareness among dalits so they want their appropriate share with force. Secondly they do bargain for their better economic condition. Political mobilization of dalits and assertion of equality create this feeling and in many villages feeling of encroachment creates conflict. This condition is not good for social and economic condition of CPRs in villages. Wade (1987) discussed regarding the collective action and critically evaluates the Mancur Olson's collective action model for the solution of CPRs problems. He said that Olson was not entirely clear on whether the source of selective punishment or reward was inside the group or outside. But he can be read to mean that penalties must be organized from outside the group. He advised to form water user associations on each canal system for better water management. The collective action depends on :- (I) Resources-the smaller and more clearly defined the boundaries of the common resources. (ii) Technology: - the higher costs of exclusive technology, relation between resources and users. (iii) Boundaries:-the more clearly defined the boundaries of the groups. (iv) Existing arrangement for discussion of common problems.

There are various reasons which are responsible for the declining position of CPRs:- Lack of participatory and inclusive management, ignoring traditional ways of protecting CPRs without replacing better ways, lack of good ownership and effect of structural change etc.

Community based Management and CPRs

Common property resource management and participatory models can be beneficial for improving the CPRs position. Traditionally it is believed that local people are the best manager of their common resources. In this management people developed their own rules and regulations for managing and using their CPRs. They do not think of their own interest. They think collective benefit. Community based management of CPRs can be managed by local bodies or formal and informal institutions. Apart from local self-government (like Panchayat and formal local organizations, Co-Operative Societies, Pani Panchayats, Sinchai Samities and other

farmer associations) are playing an important role in the Community Management but inspite of their good role still there is not too much effective response in such places.

Sengupta (1995) had arisen some important questions regarding CPR management. "Who should have intellectual property rights on this knowledge?" the nation state, the ethnic or regional communities, Gramsabha, village Panchayats or the traditional caste community. Chopra, Kadekodi and Murty (1989) argued that historically ownership and management of these resources rested with state, government's failure to preserve CPRs together. Under people's participation the beneficiary groups had made responsive to the cost of preservation. They had cleared their assumption through the case studies of five villages where people's participation had played important role in the management of water and forest. They had given successful people's participation model in Sukhomajari and comparative study of other four villages. They also presented relationship between private property resources and common property resources theoretical models of bargaining between people and government with cluster sampling.

Efforts in this direction have already begun both at national and the micro regions. The national wasteland development board (NWDB) was set up in 1985 for promoting the development of wasteland .Tree planting projects and programme funded by NWDB (Iyenger, 1998).Agrawal (2003) explored the facts that most of the scholars focused just only producing case studies of successful community management in agriculture, fisheries, forest, pasture, irrigation and groundwater. Many of them delegated limited authority and often communities gain only limited share. In his article author had done analytical study of three author's books (Ostrom 1990; Wade 1994; Baland and Plateau 1996) properly. These three books analyzed of local community based efforts to manage and governance of common-pool-resources. Each presented a summary set of conditions critical to sustainability of commons institutions. According to him that these three authors find out 36 important conditions but still 24 are avoided. The large numbers of variables are affecting the sustainability of institutions that govern common resources. Scholars need to focus more clearly and identifies as a fascinating new avenue of inquiry.

Sengupta (1995)advocated some theoretical and institutional approaches and criticized some old approaches for CPR,s. it is

true that there are many valid theoretical questions which can be raised against CP based institutional possibility but a closer scrutiny reveals that some of these problems are endemic to all theories of organization, which is still infancy. She further explained that a group of CPR studies belongs to new institutional approach but it showed excessive concern about some unresolved problems. These new theories may be different from individual to individual.

Tang (1991) had done distinction between bureaucratic and community system. He had given preference to community system than bureaucratic. He presented the case of irrigation management in which role of community was efficient. These 22 community institutions had done their work in proper rules than 14 bureaucratic institutions. He described two type rules (i) operational (ii) collective choice. He also counted the benefit of this system in villages: - Farmers get more water, they used allocation rule for CPRs and set operational rule, farmers solved their collective action problems effectively.

Mishra and Kumar (2007) in their special article discussed critically the institutionalization of common pool resource management through several successful and unsuccessful case studies regarding pasture management in Rajasthan. The cases discussed in their paper indicate the role of village institutions and community. They took 32 villages where pasture development undertaken by National Watershed Development Project (NWDP). The department of Watershed and Soil Conservation of the government of Rajasthan was the Project Implementer Agency for NWDP. Data collected through discussions, checklist, interviews and observation methods in selected villages. According to them pasture development management not successful in some villages due to the impartial role of Panchayats, rural people and facilitating agency. Lack of any rigid guideline for village institutions likely becomes a cause for failure in establishing management system.

Grafton (2000) examined property regime and common pool resources governance. Author had given example of state owned forests of Uttar Pradesh where individuals from nearby villages are prohibited from the sale of timber. The state as a facilitator or coordinator of the resource of the action of the resource user is a desirable model of governance. The state should recognize its limits and divergence of rights over stock and flow from resources. Private, community and state based rights are property regimes which have

developed to help address the difficult problem associated with the use of common pool resources. Case study from private rights based was fishery, community based was forest and state based was conservation. Common factor for successful governance is active participation of resource users in the management of resources. Traditionally, systems of community management of CPR's and forest land had existed in different forms in many parts of the country till the end of the 19th century. The process of extending state control over the common resources, which began with the declaration of "reserved" and "protected" forests in the closing years of the 19th century, the system of community management had gradually disintegrated and is now virtually extinct.

Twyman (1998) presented the critical picture of community resource management in Botswana. He explored the debates surrounding community resource management and participatory development using case study material from western Botswana. These community approaches are currently in vogue, as they seem to empower those who use the resources, and to follow the directives of international agreements. Attendance at the meetings was poor and lack of coordination on both sides. Author explained that the communities have 'little or no experience' to manage the resources in their areas. He suggested reconstructing the community and homogenous community. Author used field work for doctoral research was conducted from 1995-1997 in Ghanzi district with mixed method approach, participatory and ethnographic methods. He used primary and secondary data to prove his argument.

Wade, Robert (1987) had shown with the reference of Mancur Olson's "logic of collective action" that the analytical basis for this pessimism is weak for the village based CPRs management. There can be no general presumption that collective action will fail in the management of common property resources. Author analyzed 41 villages in South India (Kurnool district, Andhra Pradesh), 31 of which are irrigated with canal systems while other ten are dry. In these villages four main institutions are working (moribund in all the 41 villages). In the sample of 31 canal irrigated villages, 8 villages have corporate institutions, 11 have some but not all and 12 have none. He described three type of management in his article (water, grazing and ecologically). This article discussed how things are done in the corporate villages and institutions. He had put the question that why there was difference between the corporate and

incorporate villages? The community based user management and other approaches can be the part of the development process, but still there is a need of sufficient research and actions to find out the forms of community organizations, legal and logistic support for such community based management. Common Property Resources had played an important role in rural economy. CPRs have declined both in their area land and their productivity. Population growth and poverty becomes the major reason for emerging many problems as migration, environmental degradation, privatization and class conflict in rural areas. Ineffective role of government and NGO' also becomes the reason. It things that CPRs management will be eradicate these problems in future. Different type of community management systems and participatory approaches have adopted in the different parts of India. But still they are not sufficient. Imperfects knowledge of CPR users is only one aspects of the problem and they are forced by various economic and institutional factors to behave the way they do so. There will be continuous dialogue between the community and transferring the management responsibilities. Then the question arises as to whether participatory institutions can continue to survive with this secondary role? Or will they wither away, as survival is not possible without a certain minimal degree of commitment on the part of everyone? In brief, when replication of participatory institutions for resource management is being considered, several new problems in the development shall have to be tackled. The sustenance of the participatory model therefore, continuous process of learning and adjustments to new situations (Chopra, Kadekodi and Murty, 1989). For successful implementation of the policies, it is necessary that the policies can be translated into a set of management projects. Such experiences are not undermined while certain poorly managed instances become the sole determinants of policy and its implementation (Singh, 1994). The erosion of traditional effective CPR management system is clearly a consequence or side effect of public intervention (Jodha, 1989).

Finally multiple layers of organization may be needed to manage common-pool resources of considerable size. A proper division of responsibilities among different levels of organization is essential for the effective management of many large –scale common-pool resources (Tang, 1991). The government should help these local systems by providing a legal framework and technical assistance.

In the conclusion it can be said that Common Property Management systems can be institutionalized through in-depth understanding of the local needs and dynamics associated with the CPR. The existing policies do not satisfactory address the problems of CPRs and consequently these all natural resources continue to over-exploited and degraded. So there is need of new national policy which can be helpful to control and manage these resources for long term.

References

1. **Agrawal, Arun (2003).** "Sustainable Governance of Common-Pool Resources: Context, Methods and Politics." *Annual Review of Anthropology* 32: 243-62.
2. **Apesteguia, Jose and Frank P.Maier-Regaud (2006).** "The Role of Rivalry: Public Goods versus Common Pool Resources." *The Journal of Conflict Resolution* 50:646-63.
3. **Arora, Dolly (1994).** "Managing Common Resources: Principals and Case Studies by Kartar Singh." *Economic and Political Weekly* 29: 2353-54.
4. **Bardhan, Pranab and Isha Ray (2006).** "Methodological Approaches to the Question of the Common." *Economic Development and Cultural Change* 54: 655-76.
5. **Bardan, Pranab (1993).** "Symposium on Management of Local Commons." *The Journal of Economic Perspective* 7:87-92.
6. **Beck, Tony (1994).** "Common Property Resources Access by Poor and Class Conflict in West Bengal." *Economic and Political Weekly* 29:187-97.
7. **Bokil, M.S. (1996)** "Privatization of Commons for the Poor: Emergence of New Agrarian Issues." *Economic and Political Weekly* 31:2254-61.
8. **Chopra, Kanchan, Gopal Kadekodi and M.N.Murty(1989).** "People's Participation and Common Property Resources." *Economic and Political Weekly* 24:A189-A95.
9. **Grafton, R.Quenton (2000).** "Governance of the Commons: A Role for the State" *Land Economics* 76:504-17.
10. **Hardin, Garrett (1968).** "The Tragedy of the commons." *Science* 162: 124-48.

11. **Iyengar, Sudarshan (1989).** "Common Property Land Resources in Gujarat: Some Finding about their Size, Status and Use." *Economic and Political Weekly* 24:A67-A77
12. **Jodha, Narpat S. (1985).** "Population Growth and the decline of Common Property resources in Rajasthan India." *Population and development Review* 1:247-64.
13. **Jodha, Narpat S. (1986).** "Common Property Resources and Rural Poor in Dry Region of India." *Economic and Political Weekly* 21:1169-81.
 ----- (2008b). "Rural Commons and Livelihood Strategies in Dry Regions of India." *The European Journal of Development Research* 20:597-611.
 ----- (2010). "South Asia's Commons are Weakening". *Himal Southasian*, Special issue (Kathmandu), Oct-December.
 ----- (1989). "Depletion of Common Property Resources in India: Micro-Level Evidence." *Population and Development Review* 15:261-83.
 ----- (1990). "Rural Common Property Resources: Contribution and Crisis." *Economic and Political Weekly* 25:A65-A78.
14. **Jodha, N.S., Naveen P.Singh and Cynthia S. Bantilan (2012).** SPECIAL ARTICLE-"The Commons, Communities and Climate Change." *Economic and Political Weekly XLVII NO.13:49-56.*
15. **Karanth, G.K. (1992).** "Privatization and Common Property Resources: Lessons From Rural Karnatak." *Economic and Political Weekly* 27:1680-88.
16. **Mishra, Pardeep Kumar, and Mukul Kumar (2007).** Special Article-"Institutionalizing Common Pool Resources Management: Case Studies of Pastureland Management." *Economic and Political Weekly* 42:3644-52.
17. **Provencher, Bill. and Oscar, Burt (1994).** "A Private Property Regime for the Commons: The Case For Groundwater." *American Journal of Agricultural Economics* 76:875-88.
18. **Schalger, Edella and Elinor Ostrom(1992).**"Property Rights Regimes and Natural Resources: A Conceptual Analysis." *Land Economics* 68:249-62.

19. **Sengupta, Nirmal (1995).** "Common Property Institutions and Market" *Indian Economic Review* 30:187-201.
20. **Tang, Shui Yan (1991).** "Institutional Arrangement and the management of Common Pool Resources." *Public Administration Review* 51:42-51.
21. **Twyman, Chaska (1998).** "Rethinking Community Resources Management: Managing Resources or Managing People in Western Botswana?" *Third World Quarterly* 19:745-70.
22. **Wade, Robert (1987).** "The Management of Common Property Resources: Finding a Cooperative Solution." *The World Bank Research Observer* 2:219-34.

12. Use of areca-nut husk ash (AHA) in brick preparation and its impact analysis

* Subrahmanya R. Sharma ** Sanjay S. S.

Abstract

Varieties of wastes were used in the preparation of bricks by mixing them in calculated proportions along with soil/clay. Bricks are prepared by the use of wastessuch as, wood saw dust and ashes, bamboo ashes, rice husk ash, sugarcane bagasse ash, charcoal, sludge, waste glass powder, plastics, fly ash, mining fluid wastes, petroleum refining wastes, textile wastes, sewage sludge etc. The areca-nut husk is available in plenty as a local excess waste, which is burnt to ash in the furnace. The areca-nut husk ash (AHA) comprises rich content of silica in it, hence mixed with clay in various ratios to prepare the ash based class II bricks. Interestingly bricks prepared had exhibited very low water absorption ability and had superior compression strength. Present invention provides a sustainable waste ash management pathway by making use of AHA to produce the essential construction materials.

Keywords: Areca-nut husk ash (AHA); Clay; Bricks; Furnace; Waste ash

* **Assistant Professor**, Department of Civil Engineering, Sri Dharmasthala Manjunatheshwara Institute of Technology (SDMIT), Ujire, Dakshina Kannada, Karnataka, India. Pincode:-574 240.

** **Assistant Professor**, Department of Chemistry, Sri Dharmasthala Manjunatheshwara Institute of Technology (SDMIT), Ujire, Dakshina Kannada, Karnataka, India. Pincode:-574 240.

*Corresponding author: srsharma@sdmit.in

1.Introduction

Clay/soil bricks are the most commercially viable building materials used extensively for the construction activities. These are aesthetic in appearance, easy to handle and durable [1]. Silica and Alumina are the major ingredients of clay/soil along with Iron oxide, Magnesia and Lime. Upon mixing the clay with water in proper proportions, mixture gains plasticity. The plastic mass can be easily molded, dried and fired to prepare the bricks for the constructional utility. Presence of metal compounds in clay is the essential factor, which plays a vital role in adding the strength and durability to the bricks. Compressive strength and water absorption are key quality parameters of bricks, provides the ability to sustain load and weathering. In order to prepare bricks with appropriate physical and mechanical properties, essential additives having various contributive metal compounds are frequently used. As the input additives are varied, brick exhibits modified characteristics. Low density bricks with high compressive strength and least water absorption ability forms the present global demand towards construction material arena.

Galvanized sludge was effectively employed in a research work for the brick manufacturing. Heavy metals leaching out from the bricks are lowered by adding the waste glass powder, which effectively reduced the surface area and the porosity in bricks. Inducing the waste glass powder had helped in achieving the enhanced compressive strength and bulk density with significant reduction in water absorption. Porosity analysis justifiably showed the reduction in pore volume due to brick texture changeover from porous to smooth and homogeneous. Use of waste glass powder in optimum quantity will allow the feasibility to use hazardous wastes in brick preparation, due to heavy metal immobilization impact [2]. The arsenic-iron sludge addition to the clay was varied from 3-12% by weight, output brick quality was analyzed under specific category. The sludge input and firing temperature were found to be the vital factors in deciding the nature of brick. Higher the input of sludge had significantly reduced the compressive strength, optimum inflow was found to be around 6%. Moisture content of the prepared bricks had decreased with the increase in sludge input. The specific gravity and water absorption ability of bricks were found to be enhanced with the increase in sludge input [3]. The high sulfate-containing fly ash was used in brick manufacturing along with additives. To the fly

ash and clay mixture boric acid was added as a binding agent. Without the boric acid input, compressive strength of brick was found to be relatively low. Around 5% of boric acid was induced to the mixture and subsequent firing of bricks was done at 10000C, had significantly enhanced the compressive strength [4]. Silica fume addition to clay and its firing at 1000-11000C, had enormously increased the compressive strength. Low temperature firing resulted in lowering the bulk density. However, high temperature induced firing had enormously enhanced the brick bulk density. Amorphous nature of the silica fumes was the key factor in lowering the porosity and contributing to the compactness of the brick [5]. Steel slag addition had significantly reduced the required firing temperature range of bricks. The slag addition to clay was done from 5-30% by weight, resultant output brick quality was analyzed. An optimum quantity of steel slag input would reduce the firing temperature of bricks. The compressive strength and the firing shrinkage would drop with the addition of slag beyond 30% by weight to clay [6]. Sugarcane bagasse ash (SBA) waste was used in the production of ash based clay bricks. SBA was added to clay up to 20% by weight. SBA was found to be rich in amorphous silica particles, would naturally add higher rigidity to bricks after the firing process. Optimum input of SBA to the clay had enhanced the brick quality due to Silica impact. Beyond 20% of ash addition, would result in the increased water absorption and also leads to decrease in compressive strength. The study certainly paves the way for the reuse of SBA in safe and sustainable way [7]. A study was conducted on the use of waste glass powder addition to textile sludge based brick manufacturing concept. Maximum brick strength was observed with the mixture having 30% of textile sewage sludge, 60% of clay and 10% of waste glass powder. By using textile sludge along with clay had lowered the brick quality due to higher the occurrence of porosity. Introduction of waste glass powder along with the raw material and its firing resulted in glass melting, leading to closure of pores. This clogging impact improvised the brick quality in terms of water absorption behavior, compressive strength and low heavy metal leaching. Hence a commercially viable methodology to manage the textile wastes had been identified [8]. A new methodology was introduced to reduce the brick firing temperature in the kiln (around 6000C) and also a novel method to make bricks using quarry dust and waste glass powder. Optimum input of suggested raw materials along with clay and firing the sun baked brick in kiln had

superior qualities with respect to compressive strength and water absorption ability [9]. A study reported the manufacturing of bricks by utilizing ceramic industry wastes (up to 50% by weight). The brick quality was analyzed with respect to their changes in mineralogy and basic essential quality parameters such as water absorption, porosity, compressive strength and shrinkage behavior at temperatures ranging from 900-12000C. Best quality brick was produced by using the mixture having an input quantity of ceramic waste to 40% by weight. The output bricks exhibit features that suggest the strategic implementation of using the industrial ceramic wastes in the conventional brick manufacturing [10]. The cement-tailings bricks would be uneconomical whereas, the clay-tailings bricks were found to be very much economical. The quality of bricks was analyzed with respect to linear shrinkage, water absorption and compressive strength. Ordinary Portland cement, black cotton soils and red soils were being chosen as the additives. These additives blended separately with mill tailings in varied proportions by weight and the bricks were prepared by using the rectangular metallic moulds [11]. A study had reported the use of waste textile laundry sludge in the bricks manufacturing. Positive output was observed in the brick which had the input of 20% by weight of textile sludge and remaining 80% was clay. Brick strength, water absorption and leaching behavior was found to be satisfactory [12]. In a study, clay was mixed with sewage sludge and forest debris to manufacture the bricks. Resultant bricks were found to be lighter in weight, additionally had enhanced thermal and acoustic properties. The work had highlighted the use of sewage sludge to prepare structural ceramics for the constructional initiatives [13]. Few different varieties of wastes such as urban based sewage sludge, bagasse and sludge from the brewing industry, olive mil waste water and coffee husk rejects were mixed with clay to prepare bricks. The induction of coffee grounds and olive mill waste water to clay as an additive proved to be beneficial invention, showed significantly high compressive strength, thermal conductivity and low water absorption values [14]. Steel dust was employed along with clay to prepare the bricks. The bricks were superior in features and also remained inert to leaching tests. The intrusion of steel dust reduced the firing temperature of bricks and also brought the enhanced rigidity [15]. The sewage sludge was used as an additive to clay in brick manufacturing. Additive input more than 30% by weight made the bricks to be brittle. Bricks isolated by the addition of sewage below

30% gave satisfactory results with respect to physical and mechanical features [16]. A study reported the effective use of paper sludge and co-generation ashes generated by the paper industry in bricks preparation. The bricks isolated had the satisfactory quality in terms of water absorption and compressive strength. However these bricks were effectively used as spacing materials during the construction activities [17]. A study reported the complete elimination of clay and introduced the composite mixture of water sludge with rice husk ash (RHA) and silica fume (SF). From the experimental results it was evident that, 50% of sludge, 25% of SF, and 25% of RHA blending found to be optimum mix proportion to prepare the bricks from water sludge. The isolated bricks had superior qualitative features compared to that of isolated using the clay [18]. A study had reported the influence of areca-nut husk ash (AHA) and water hyacinth stem ash (WHA) over the plasticity behavior of soil. Raw material input was done in varied ratios like 5, 10, 15 and 20 by weight%. From the results, the AHA input had decreased the plasticity index, whereas WHA had increased the plasticity index with the increase in the input ash content. Minimum plasticity value was observed in the mixture which had an input of 15% AHA [19].

The focus of the present invention is entirely towards the sustainable utility of local excess waste ash for the brick preparation. Areca-nut husk ash in excess is a waste, having a rich source of silica. It is being mixed with clay/soil in varied proportions to prepare the bricks. Critical quality parameters were studied for the isolated ash based bricks and the invention recommendation was proposed as a part of effective waste ash management practice.

2. Materials and Methods

Areca-nut husk ash (AHA) generation

In the present invention, we have used areca-nut husk (Fig. 1) for the ash generation and it is used as the filler along with clay to prepare the bricks. Areca plantation is extensive in Dakshina Kannada region, hence its husk has been selected as the raw material for the invention. The raw material was fed into the furnace, which was kept a temperature of around 600-8000C [20]. The furnace (Fig. 2) exposure on to the husk was continued for 5-6hr prior to its collection as ash. The isolated areca-nut husk ash (Fig. 3) from the furnace was rich in amorphous silica (20% output by weight of husk). Around 20% by weight of silica can be expected from the input areca-nut husk.

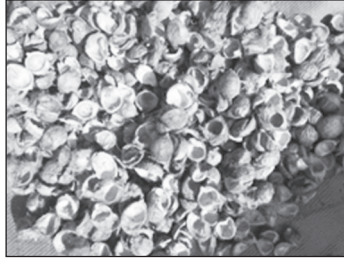

Fig. 1 - Areca-nut husk

Fig. 2 - Furnace used to obtain the ash and to burn the bricks

Fig. 3 - Areca-nut husk ash (AHA)

Preparation of brick specimens

There are four common methods being in practice for the brick preparation. The process involves the following methods such as, formulation of input raw materials, molding, drying and burning/firing. Similar process is followed to prepare the variants with different quantitative inputs of ash content to clay/soil.

- **Formulation of input raw materials**

The brick manufacturing involves the gathering of clay and its blending with ash and water as a part of input raw material formulation. It was executed by the following sequential methods.

Un-soiling of clay involves rejection of top soil (200mm depth). The upper soil layer will have too much of organic impurities. Digging process involves the clay collection by scooping selected region. Cleaning involves the removal of larger particles and lumps were crushed to powder form. Weathering pathway involves the storing of clay in a cool place in layers for softening. The period of weathering may be extended to a period of 1 to 4 weeks. Blending process involves the mixing of clay and AHA. Scoop mixing/hand mixing can be done, so the clay and the ash will get blended uniformly. Experiment was performed by preparing sequential separate sets of mix proportions having soil + 0% AHA, soil +5% AHA, soil + 10% AHA, soil + 15% AHA and soil + 20% AHA. Tempering methodology involves the addition of optimum quantity of water to the blended mixture and pressed or mixed. It can be done by using the foot of men, since it was a small scale mixture. Usually pug mill will be used as grinder for large scale batches/projects. During this tempering process, mixture gains the adherence/coherence and stiffness.

- **Molding**

It can be practiced in two ways, the process actually provides the brick shape to the tempered mixture. Input batch size will decide the executable pathway.

Hand molding involves the use of rectangular shaped wood/steel molds, which are opened at the top and bottom. Machine molding is being practiced for the larger batch size. The process proves to be economical and saves lot of time, hence being practiced commercially.

- Drying

Water content is progressively eliminated from the mixture by this process. The period of drying may vary from 3 to 10 days. If not, during firing/burning bricks will get cracked. In some situations, artificial drying is adopted under special dryers or by blowing hot gases.

- Firing/burning

The dried bricks are burned in the furnace (Fig. 3) for 3-5hrs duration, up to 800-1000°C. The process will add the hardness and required strength to the bricks by gradually eliminating the moisture and fusing the silica, leading to pore/void reduction (brick porosity). Burning of bricks should be done to an optimum level (temperature and duration) to meet the essential quality requirements such as compression strength and water absorption.

Brick evaluation

Prepared bricks were evaluated by tests such as compressive strength, water absorption, efflorescence and warpage. These are the critical tests, performed to evaluate the quality of AHA based brick specimens. The brick evaluation was done as per the guidelines of IS 1077:1992 and IS 3495 (Part 1 to 4):1992, (Table 1).

Table 1 - Details of brick reference standard

Class of brick	Compressive strength (N/mm ²)	Water absorption (%)	Efflorescence	Warpage
Class II	7.5-10	15-20	Slight	Nil

3.Results and Discussion

Analysis of AHA

The conditioned burning/firing of areca-nut husk in the furnace resulted in the generation of AHA (approximately around 19-21% by weight input of husk). Three different experiments were performed with a husk input of 5kg, 10kg and 15kg respectively. The isolated AHA had around 85-90% of silica content, 33.45% of water absorption ability and the specific gravity value was found to be 2.69 kg/m³. Table 2,gives the average results of three batches performed to isolate the husk ash.

Table 2 - Analysis details of AHA

Criteria	Inference (average)
Silica content	85-90% by weight
Specific gravity	2.69 kg/m ³
Water absorption	33.45%

Qualitative study of bricks

Soil/clay has around 50-55% of Silica and 25-30% of Alumina, as the major constituents. Addition of ash will always enhance the overall silica composition in the blend. Bricks prepared by the fusion of varied quantitative inputs of AHA and clay, were subjected to critical post qualitative tests. Input of AHA was 5%, 10%, 15% and 20% by weight of clay/soil was used to prepare the bricks. Tests like compressive strength, water absorption, efflorescence and warpage were performed for the output bricks, resultant outcomes were tabulated in Table 3 along with the details of input raw material blend ratio. The 15% addition of AHA to the soil had resulted in the better quality brick, with highest compressive strength and least water absorption value. AHA composed of Silica in amorphous nature, due to thermal impact during burning at around 800-1000°C crystalline nature of Silica appears within the brick composition. Existence of Silica prevents the cracking, shrinking and warping of bricks. Higher the input of AHA (above 15%), gradually induces the brittleness, decreases the compressive strength and enhancing the water absorption behaviors in the brick. This type of brick behavior can be related to enhanced brick porosity due to silica enrichment, which eventually leading to decrease in the cohesion of the blend proportion. Based on the experimental outcome, 15% blend ratio had imparted the superior qualitative features in the inventive brick.

Table 3 - Test results of bricks with varied blending proportions of AHA with soil

Blend ratio (By weight %)	Compressive strength (N/ mm ²)	Water absorption (%)	Efflorescence	Warpage
Soil + 0% AHA	6.8	18.5	Slight	Nil
Soil + 5% AHA	7.0	17.4	Slight	Nil
Soil + 10% AHA	7.4	17.2	Nil	Nil
Soil + 15% AHA	8.0	16.1	Nil	Nil
Soil + 20% AHA	7.6	16.9	Slight	Nil

4. Conclusions

It is evident from the prior art reviews that, the presence of compounds of Al, Si, Fe etc along with Ca and Mg is helpful for clay bricks to attain higher compressive strength. Areca-nut husk ash (AHA) is rich in amorphous Silica, which is blended with soil/ clay to an optimum level for the preparation of husk ash based brick masonry. Upon firing the raw bricks in the furnace, the ash based bricks with superior qualities were isolated through a sustainable waste ash management concept. Formation of slightly fused silica during brick firing process, works as a strong binding/cohesive agent and contribute to enhance the brick stability. Higher input of AHA (above 15% by weight), would results in imparting mild brittleness in the brick, marginally lowering the required compression strength. Based on the comparison of critical qualitative aspects of the isolated bricks as per Indian Standard (IS), the AHA based bricks have efficiently fulfilled the requirements of a class II brick category. The suggestive method could be an effective platform for the management of solid wastes having substantial metal composition. If the proposed method is commercially viable and it will be a steppingstone towards the sustainable management of local excess ash waste.

References

1. **M. A. Aziz, (1973)**, A Text Book of Engineering Materials, University Campus, Dhaka, Bangladesh, 1973. Available at: <https://archive.org/details/EngineeringMaterialByMAAziz11/page/n17/mode/2up>.
2. **L. Mao, Y. Wu, W. Zhang and Q. Huang**, The reuse of waste glass for enhancement of heavy metals immobilization during the introduction of galvanized sludge in brick manufacturing. J. Environ. Manage. 231 (2019) 780-787. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2018.10.120>.
3. **K. M. Hassan, F. Kensuke, T. Kazi and S. M. Moniruzzaman**, Effects of using arsenic-iron sludge wastes in brick making. J. Waste Manag. 34 (6) (2014) 1072-1078. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.wasman.2013.09.022>.
4. **M. S. Başpınar, K. Erhan, G. Gokhan and D. İsmail**, Production of fired construction brick from high sulfate-containing fly ash with boric acid addition. Waste Manag Res. 28 (1) (2010) 4-10. Available at: <https://doi.org/10.1177/0734242X08096529>.

5. **M. S. Baspinar, D. Ismail and O. Mehmet**, Utilization potential of silica fume in fired clay bricks. *Waste Manag Res.* 28 (2) (2010) 149-157. Available at: <https://doi.org/10.1177/0734242X09104385>.
6. **P. H. Shih, Z. Z. Wu and H. L. Chiang**, Characteristics of bricks made from waste steel slag. *J. Waste Manag.* 24 (10) (2004) 1043-1047. <https://doi.org/10.1016/j.wasman.2004.08.006>.
7. **K. C. P. Faria, R. F. Gurgel and J. N. F. Holanda**, Recycling of sugarcane bagasse ash waste in the production of clay bricks. *J. Environ. Manage.* 101 (2012) 7-12. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2012.01.032>.
8. **A. Rahman, U. Takeo, K. Naoyuki and M. Shinji**, Effects of waste glass additions on quality of textile sludge-based bricks. *Environ. Technol.* 36 (19) (2015) 2443-2450. Available at: <https://doi.org/10.1080/09593330.2015.1034188>.
9. **L. P. N. Mary, P. Carolin,, M.. Kavya, G. Shone and G. Sneha**, Energy efficient production of clay bricks using industrial waste. *Heliyon.* 4 (10) (2018) e00891. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2018.e00891>.
10. **G. Nirmala and G. Viruthagiri**, FT-IR characterization of articulated ceramic bricks with wastes from ceramic industries. *Spectrochim. Acta A Mol. Biomol. Spectrosc.* 126 (2014) 129-134. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.saa.2014.01.143>.
11. **S. Roy, R. A. Govind and N. G. Rama**, Use of gold mill tailings in making bricks: a feasibility study. *Waste Manag Res.* 25 (5) (2007) 475-482. Available at: <https://doi.org/10.1177/0734242X07076944>.
12. **C. S. H. Luciana, E. H. Carla, H. M. R. Miria, D. M. Nora, R. Celia, T. Granhem and B. Rosangela**, Characterization of ceramic bricks incorporated with textile laundry sludge. *Ceram. Int.* 38 (2) (2012) 951-959. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.ceramint.2011.08.015>.
13. **J. A. Cusido, L. V. Cremades and M. Gonzalez**, Gaseous emissions from ceramics manufactured with urban sewage sludge during firing processes. *J. Waste Manag.* 23 (2003) 273-280. Available at: [https://doi.org/10.1016/S0956-053X\(02\)00060-0](https://doi.org/10.1016/S0956-053X(02)00060-0).
14. **Q. D. Eliche, G. C. Martínez, C. M. L. Martínez, P. M. T. Cotes, V. L. Pérez, P. N. Cruz and I. F. A. Corpas**, The use of different forms of waste in the manufacture of ceramic bricks. *Appl Clay Sci.* 52 (3) (2011) 270-276. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.clay.2011.03.003>.

15. **A. Eduardo and R. U. Dominguez**, Ecological bricks made with clay and steel dust pollutant. *Appl Clay Sci.* 11 (1996) 237-249. Available at: [https://doi.org/10.1016/S0169-1317\(96\)00020-8](https://doi.org/10.1016/S0169-1317(96)00020-8).
16. **G. L. Abdul, I. Azni, H. K. W. Calvin, I. A. Sabdu, J. M. Megat, M. Noor and M. B. Aminuddin**, Incorporation of sewage sludge in clay brick and its characterization. *Waste Manag Res.* 22 (4) (2004) 226-233. Available at: <https://doi.org/10.1177/0734242X04044989>.
17. **T. L. Chin, L. C. Hui, C. H. Wen and R. H. Chi**, A novel method to reuse paper sludge and co-generation ashes from paper mill. *J. Hazard. Mater.* 58 (1998) 93-102. Available at: [https://doi.org/10.1016/S0304-3894\(97\)00123-4](https://doi.org/10.1016/S0304-3894(97)00123-4).
18. **E. D. E. H. Badr, A. F. Hanan and M. H. Ahmed**, Incorporation of water sludge, silica fume and rice husk ash in brick making. *Adv Environ Res.* 1 (1) (2012) 83-96. Available at: <http://www.techno-press.org/samplejournal/pdf/aer0101006.pdf>.
19. **D. Neelu and K. S. Shashi**, Effect of Arecanut Husk Ash and Water Hyacinth Stem Ash on Plasticity Behavior of Lateritic Soil. *ADB U J Eng Technol.* 4 (1) (2016) 149-151. Available at: http://journals.dbuniversity.ac.in/ojs/index.php/AJET/article/view/169/pdf_28.
20. **S. D. Vinaya and M. Nagesh**, A furnace capable of producing consistent quality of ash from rice husk, areca nut husk and sugarcane bagasse and a novel methodology to make cementitious material for rural scale production. *Indian Patent Application: 202021003175 A* (2020) claim: 5, pages: 11. Available at: https://ipindia.gov.in/writereaddata/Portal/IPOJournal/1_4837_1/Part-1.pdf.

13. Impact of Macroeconomic Factors on the Indian stock market returns

* Rakesh.T. S.

Abstract

The current study was carried out to assess the relationship between macroeconomic variables and stock market returns, particularly in the Indian stock market. The study considers six macroeconomic independent variables, namely GDP, Oil Price, Inflation Rate, Forex Rate, Net FII, and Money Supply, to verify the effective relationship with the stock market. The information used in this study can be divided into two categories. The first sub-category is the stock market (growth in market capitalisation) and the second is macroeconomic factors such as inflation rate, GDP growth rate, net foreign institutional investment, and oil price changes rate. The data was analysed using regression analysis, which confirms the effectiveness of the impact of macroeconomic factors on the Indian stock market context.

Keywords: Macroeconomic, BSE, NSE, GDP, Inflation, Oil prices, FII, Stock Market

Introduction

It is critical to comprehend the stock market's performance and the factors that influence it. The factors that influence the stock market are divided into two categories: microeconomic factors and macroeconomic factors. Researchers from all over the world

* Principal, GSSS SSFGC, Metagalli, Mysore-16,
Email id: rakeshacharts@gmail.com, Cell no: 7353670407

conducted studies to determine the link between these factors and stock market performance. However, very few studies have focused on the micro and macro factors that have a direct impact on the stock market's performance. The relationship between the inflation rate and stock returns is theoretically supported by economic theory. According to economic theory, inflationary pressures erode the value of money, causing a given unit of money to purchase fewer goods. Increased integration of financial markets, various stock market reforms, stock-market activities, and their macroeconomic relations must all be prioritised. Economic agents use information to forecast future returns from stock investments. The stock market is a market for the exchange of publicly traded enterprise and government securities. The market is an important institution in an economy that significantly determines and indicates an economy's performance. Economists and financial experts are more concerned with the relationship between stock prices and macroeconomic variables. In this scenario of increasing financial market integration and the implementation of various stock market reforms, stock market activity and relationships with the macro-economy have taken on significant importance. Economic agents use information to form their expectations for future returns from stock securities. The functioning stock market organises investments and stimulates the accumulation of savings for economic activities in rural areas. The stock market's primary goal is for investors and borrowers to act as moderators. The stock market and various macroeconomic variables are inextricably linked. According to research, changes in macroeconomic variables are prone to affecting stock markets. Inflation is traditionally defined as a long-term increase in the overall price of commodities and services in an economy. Inflation has many positive and negative effects on an economy, but they are mostly negative. Stock returns are negatively related to current inflation transformations because they signal a chain of events that leads to a higher rate of monetary expansion.

Literature Review

Around the world researchers have conducted various investigation to evaluating the factors which are influencing most on the stock market and its returns. A brief summary of these studies of macroeconomic variables model are presented in this part.

(Kandir 2008) A study was carried out in Turkey, in order to emphasise the macroeconomic variables that affect the stock market and consider around seven macroeconomic factors. Out of the seven factors, there appear to be only three variables, such as the exchange rate, interest rate and world market return as significant impact on the stock market and the study did not demonstrate that all factors significantly affect stock returns. (Okech and Mugambi 2016) A study was conducted in Kenya to determine the effect on stock returns of the coded banks in stock markets of the macroeconomics factors. In this context, GDP, interest rates, inflation rate and exchange rates are considered macroeconomic considerations. Results of the study show that, inflation, interest rates and exchange rates significantly affect the Kenyan banks' stock returns, while the Kenya GDP growth rate has no important impact on stock returns for the banks listed. (Kibria et al. 2014) conducted a study to analysis the impact of the macroeconomic variables like inflation rate, GDP per capita, GDP Savings, Exchange rate and money supply on the Karachi Stock Exchange (KSE) 100 index. They have highlighted with results of regression that there is positive significant impact of all macroeconomic variables on the KSE 100 index of Pakistan. (Singh, Mehta, and Varsha 2011) conducted a study to analyse the relationship between stock prices and the macroeconomic variables in the Taiwan and results of the study reveals that exchange rate and GDP both have significant positive impact on the returns of the all portfolios considered in the study. Further they have also observed that inflation, exchange rate and money supply are having negative relationship with returns for portfolios of the both big and medium companies which was considered in the study. (Reddy 2012) conducted a study to evaluate the impact of the inflation and GDP on the Indian stock returns and highlighted the GDP has positive impact on stock market returns as compare to inflation rate. They recommended that government should frame the policy which will reduce the inflation rate and interest rate to motivate the retail investors to invest in the stock market.

After reviewing available literatures in this area, it can be concluded that not all macroeconomic factors are significantly positive impact on the stock market returns but it is an evident that

macroeconomic factors will play a major role on the stock market returns from the study conduct in the Pakistan by (Kibria et al. 2014) and it can't be ignored. With this background the present study has been taken up to investigate the factors which are influencing the Indian Stock market returns.

Objectives of the Study

1. To examine the relationship between the GDP and Indian stock market
2. To examine the relationship between the Inflation and Indian stock market
3. To examine the relationship between the exchange rate and Indian stock market
4. To examine the relationship between the and Indian stock market

Research Methodology

The data used in the study is secondary data from the from official Bombay Stock Exchange(BSE) with respect to the Market Capitalisation of Indian stock market for the period from 2009 to 2020 and calculated the Market capitalisation growth. This data acted as sampling elements. The data used in the present study may be divided into two sub-categories. First sub-category is stock market (Market capitalisation growth) and second sub-category is macroeconomics factors i.e Inflation rate, GDP Growth Rate, Net Foreign Institutional Investment and Oil Price changes Rate.(Singh, Mehta, and Varsha 2011), (Okech and Mugambi 2016), (Ihsan, Ahmad, and Sadia 2007), (Benaković and Posedel 2010), (Kibria et al. 2014)in their study they have used the Regression analysis to construct the model and to evaluate the impact of the macroeconomic variables on stock returns. Therefore, Regression analysis was used to analysis the data and verifies the effectiveness of the impact of macroeconomic factors on the Indian stock market context.

$$Y = a + b X$$

Stock Market Growth = GDP growth rate + Inflation Rate + Net FII + Oil Price

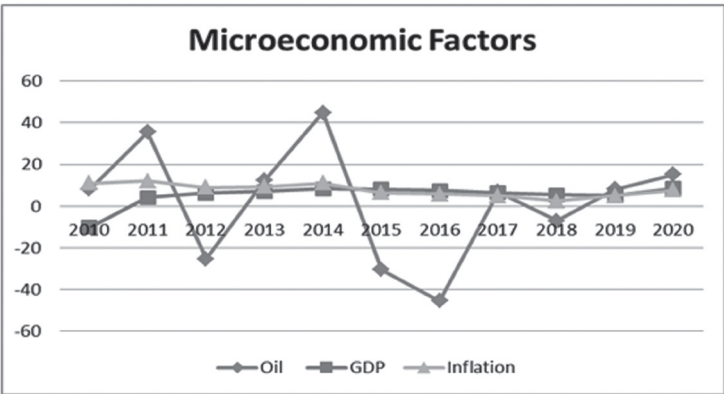
Data analysis and Interpretation:

Table 1: Descriptive data on the Market capitalisation growth rate & Macroeconomic factors

Year	Oil price Change in %	GDP growth Rate	Inflation Rate	Forex Rate	Market Capitalisation Growth Rate in Rs.	Net FII
2021	31.04%	11.50%	4.44%	74.5153	12941619.82	2,37,763.24
2020	-20.64%	-10.28%	5.88%	76.222	12941619.82	5,829.48
2019	35.42%	4.18%	7.66%	69.411	15254027.06	-3,893.50
2018	-25.32%	6.12%	4.86%	65.683	15279534.37	27,041.14
2017	12.48%	7.04%	2.49%	64.531	12484973.8	68,685.62
2016	44.76%	8.26%	4.94%	66.463	9710537.63	-14,171.57
2015	-30.53%	8.00%	5.87%	62.615	9968014.25	1,11,345.78
2014	-45.55%	7.41%	6.35%	60.33	7494789.68	75,334.40
2013	6.90%	6.39%	10.91%	54.362	6645783.79	1,67,968.30
2012	-7.08%	5.46%	9.31%	51.566	6177683.57	1,23,356.20

Source: Compelled by the researchers with secondary data

Figure 1: Inflation Rate, oil price & Gap Rate Trend

Source: Compelled by the researchers with secondary data

Total 11 years Inflation rate, oil price changes rate, GDP growth rate has been collected presented in the above figure 2 and it reveals the data set of the Gross Domestic Product growth rate of the country is totally volatility in nature and even oil price change rate is also having very much volatility in nature. As inflation rate is an independent variable in the above figure and illustrates the past patterns from 2010 to 2020. It's evident from the above figure in the previous 11 years, patterns are very much frustrating. In the year 2018, inflation rate was very much low as compared to previous year i.e is 2.5 percent. In the year 2014 inflation rate was 11 percent and started declining and it reached lowest rate 2.5 percent in the year 2018. From 2019 inflation rate is increasing and it has reached to 7.90 percent and in the year 2020 it came down to 5.88 percent.

Table 2: Descriptive Statistics of Dependent & Independent Variables

Variables	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic
MKT	12	-.38	.75	.1023	.28490
Oil	12	-45.55	78.00	5.9742	35.07869
GDP	12	-10.28	8.50	5.3483	5.10060
Inflation	12	2.49	11.99	7.5000	2.91689
logFII	12	-12.36	-11.18	-11.9064	.31609

Table 3: Regression analysis for the independent variables on Stock market growth

Independent variables	Constant	Regression coefficient	SE	t-value	R ²	F
Oil	-7.353	-.003	.002	-1.398	.586	2.479
GDP	-7.353	.029	.014	2.073		
Inflation	-7.353	.042	.030	1.389		
LogFII	-7.353	-.588	.289	-2.036		

** Significant at 0.01 level

Perusal of above table shows linear regression analysis for the independent variables on stock market growth. The results show the contribution as:

Stock Market = -7.353, -0.003 (Oil price), +0.029 (GDP), +0.042 (Inflation rate), -0.588(FII).

The regression coefficient for Oil price (-0.003), FII (-0.588), results reveals that there is no significant relationship between the independent variable and dependent variables. Whereas, GDP growth rate (+0.029) and inflation rate (+0.042) results reveals that it has maximum contribution on stock market growth, the regression co-efficient is .042 which is significant at 0.01 level.

The R2 value of regression co-efficient is .586, which is highly significant at 0.001 levels. This supports the assumption that the combined contribution of the independent variables for dependent variable is significant and they substantially effect on stock market growth.

Conclusion

The current study investigates the link between macroeconomic variables and the stock market, more specifically the BSE-Sensex index. The only macroeconomic variable that has a positive relationship with the stock market are the inflation rate, GDP growth rate while the other two, the oil price change rate and FII, have a negative relationship. This is clear evidence that macroeconomic factors have an impact on the overall growth of the Indian stock market. As a result, investors should read reports on microeconomic factors before investing in the stock market, conduct research by observing trends patterns, and make sound decisions. Whether macroeconomic variables have a positive or negative impact on the stock market, one cannot ignore them and continue to invest in it. Because the current study is limited to only four macroeconomic variables, there is room for additional research in this area by taking into account other independent macroeconomic variables that will contribute to the growth of the Indian stock market.

Reference

1. **Benaković, Dubravka, and Petra Posedel.** 2010. "Do Macroeconomic Factors Matter for Stock Returns? Evidence from Estimating a Multifactor Model on the Croatian Market." *Business Systems Research: International Journal of the Society for Advancing Innovation and Research in Economy* 1 (1–2): 39–46.
2. **Geetha, Caroline, Rosle Mohidin, Vivin Vincent Chandran, and Victoria Chong.** 2011. "The Relationship between Inflation and Stock Market: Evidence from Malaysia, United States and China." *International Journal of Economics and Management Sciences* 1 (2): 1–16.
3. **Geske, Robert, and Richard Roll.** 1983. "The Fiscal and Monetary Linkage between Stock Returns and Inflation." *The Journal of Finance* 38 (1): 1–33.
4. **Ihsan, Hajra, Eatnaz Ahmad, and Haleema Sadia.** 2007. "RELATIONSHIP OF ECONOMIC AND FINANCIAL VARIABLES WITH BEHAVIOR OF STOCK RETURNS." *Journal of Economic Cooperation among Islamic Countries* 28 (2).
5. **Kandir, Serkan Yilmaz.** 2008. "Macroeconomic Variables, Firm Characteristics and Stock Returns: Evidence from Turkey." *International Research Journal of Finance and Economics* 16 (1): 35–45.
6. **Khan, Muhammad Kamran, Jian-Zhou Teng, Javed Parviaz, and Sunil Kumar Chaudhary.** 2017. "Nexuses between Economic Factors and Stock Returns in China."
7. **Kibria, Umar, Yasir Mehmood, Muhammad Kamran, Muhammad Usman Arshad, Rehana Perveen, and Muhammad Sajid.** 2014. "The Impact of Macroeconomic Variables on Stock Market Returns: A Case of Pakistan." *Research Journal of Management Sciences*. ISSN 2319: 1171.
8. **Kirui, Evans, Nelson HW Wawire, and Perez O. Onono.** 2014. "Macroeconomic Variables, Volatility and Stock Market Returns: A Case of Nairobi Securities Exchange, Kenya." *International Journal of Economics and Finance* 6 (8): 214–28.
9. **Okech, Timothy Chrispinus, and Mike Mugambi.** 2016. "Effect of Macroeconomic Variables on Stock Returns of Listed Commercial Banks in Kenya."

10. **Özlen, Serife, and Ugur Ergun.** 2012. "Macroeconomic Factors and Stock Returns." *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* 2 (9): 315.
11. **Ratanapakorn, Orawan, and Subhash C. Sharma.** 2007. "Dynamic Analysis between the US Stock Returns and the Macroeconomic Variables." *Applied Financial Economics* 17 (5): 369–77.
12. **Reddy, DV Lokeswar.** 2012. "Impact of Inflation and GDP on Stock Market Returns in India." *International Journal of Advanced Research in Management and Social Sciences* 1 (6): 120–36.
13. **Singh, Tarika, Seema Mehta, and M. S. Varsha.** 2011. "Macroeconomic Factors and Stock Returns: Evidence from Taiwan." *Journal of Economics and International Finance* 3 (4): 217–27.
14. **Uwubanmwun, Ahmed, and Igbinovia L. Eghosa.** 2015. "Inflation Rate and Stock Returns: Evidence from the Nigerian Stock Market." *International Journal of Business and Social Science* 6 (11): 155–67.

Data Sources:

- Historical inflation data: <https://www.inflation.eu>
- Historical Oil price & GDP growth rate data: <https://www.macrotrends.net>
- National Stock Exchange data: <https://finance.yahoo.com>

14. Transforming Rural India Through Women Empowerment: A Study on the Empowerment Initiatives of SKDRDP

* Shetty Mahesh Kumar H. ** Shetty Harish

Abstract:

The study attempts to examine the performance of SHGs promoted by SKDRDP in uplifting the rural women through its empowerment initiatives and to suggest policies for achieving inclusive rural development. The current study is relied on primary and secondary information collected from interview, questionnaire, annual reports of SKDRDP, websites and magazines. It is found that a greater extent of SHG members have actively involved in livelihood and enterprise development programmes so as to have economic independency through which contributing towards rural development. Despite several complexities in the process, SKDRDP has done its best in mobilizing rural women in building their social and economic status by imbibing LEDP initiatives.

* Assistant Professor, Department of Economics Sri Dharmasthala Manjunatheshwara College (Autonomous), Ujire, Karnataka.

** Assistant Professor, Department of Commerce Sri Dharmasthala Manjunatheshwara College (Autonomous), Ujire, Karnataka.

Keywords: LEDP – Livelihood and Enterprise Development Program, SKDRDP- Shri Kshethra Dharmasthala Rural Development Project (A renowned NGO of Karnataka State), SHGs-Self-Help Groups, NGOs- Non-Governmental Organizations.

Introduction:

Despite the developmental initiatives of the public sector still a high margin of rural women, continue to be marginalised and deprived of in accessing their basic amenities thus it has led to the underdevelopment and had suppressed the ability of rural women to take up their initiatives for achieving socio-economic empowerment. Much number of rural development and people centred programmes have not been successful mainly due to the inefficient institutional initiatives to raise the standard of living of rural people especially the women. This made to identify the prime role of Non-Governmental Organizations and likely to extend their initiatives for the deprived and marginalized women habitants of rural India by their noble moves through Self-Help Groups (SHG) to combat poverty and related economic hurdles along with financial inclusion.

According to Human Development Report (HDR), there is no country that treats women as equal as its men (UNDP 1997: 39). Therefore, women empowerment is essential to the community development process and the inclusion of women in the development stream has been a major government concern ever since independence.

The Studies of Carr et al (1996), Harper (1998), Dadhich (2001), Suarshan Synghal (2002), Venkatarao (2009), Reddy Narasimhalu (2009), Vimala (2009) and Tankha et al (2005), Purohit (2003), Isebelle (2006) and Jayasheela and Palanna (2005) showed that, the involvement of women in women's organisations such as SHG has changed their lives economically, socially and politically. They argue that women's empowerment is positively correlated with SHGs microfinance. Ramakrishna and Krishnamurthy (2005) revealed that, SHGs recorded better scores in credit worthiness, banking habits, loan repayments and freed them from moneylenders and so brought the marginalised women to the main stream of development.

Research Gap:

Lots of efforts have been made by many NGOs on raising the standards of women by awareness and microfinance activities. But studies have been found less on livelihood and enterprise development programmes of NGOs particularly in women empowerment programmes. Under this concern SKDRDP being a renowned NGO of India doing its best towards women empowerment by its inclusive rural developmental initiatives.

Objectives:

The study is designed with following objectives

- To evaluate the impact of SHGs on economic empowerment of rural women.
- To examine the women empowerment initiatives of SKDRDP and to suggest policies for transforming rural India by sustaining women empowerment through self-help groups.

Hypothesis:

H1: There is a positive correlation between SHGs initiatives on the economic status and the standard of living of the rural women.

Research Design:

The study is confined to DK District of Karnataka State. In the district four taluks namely Sullia Belthangady, Puttur and Bantwal, have been selected and information's have been mobilised from 240 respondents (60 from each taluk) on the basis of socio-economic variables collected from both primary and secondary data. The study inputs were collected from the interview, questionnaire, annual reports, handbooks on LEDP programmes and websites of SKDRDP.

ECONOMIC EMPOWERMENT

SKDRDP being a renowned NGO in the state has done a remarkable initiative in the study area by bringing notable changes in the economic lives of the rural women. Therefore, an effort has been made through the study to evaluate the impact of SHG movement on the socio-economic empowerment of women. Under this study it is being observed in terms of changes in the members/respondents occupations, income, and in assets holding before and after joining to Self-Help Groups.

Changes in Occupation:

Change of occupation is an important transformation among the SHGs members through their participation. Table 1% data on the percentage of respondents who switched to different occupational pattern after joining to SHGs in the study area. From the table it is clear that 71.25% of respondents feel their professional structure has changed since then join SHG. This change has made it more self-reliant. It can be seen that SKDRDP has promoted a greater share of respondents to initiate sustainable work so as to have their empowerment thereby contributing towards rural development.

Table 1: Changes in the Occupation

Taluk	Yes	No	Total
Sullia	38	22	60
	63.33%	36.66%	100%
Belthangady	42	18	60
	70%	30%	100%
Putttur	48	12	60
	80%	20%	100%
Bantwal	43	17	60
	71.66%	28.33%	100%
Total	171	69	240
	71.25%	28.75%	100.0%

Source: Primary Data

Changes in Income:

The above table (table-2) gives an information on the perceptions of respondents whether their income has increased since then accession to SHGs. It is evident from the data that 73.55% of SHG members have opined that their income has increased after joining to SHG. It makes us to understand that a large proportion of respondents are induced to raise their income levels.

Table 2: Changes in the Income

Taluk	Yes	No	Total
Sullia	40	20	60
	66.66%	33.33%	100%
Belthangady	43	17	60
	71.66%	28.33%	100%
Putttur	50	10	60
	83.33%	16.66%	100%
Bantwal	44	16	60
	73.33%	26.66%	100%
Total	177	63	240
	73.55%	26.25%	100.0%

Source: Primary Data

Changes in Assets Possession:

This is the another parameter which showcases that sample respondents have been up to better standards after into SKDRDP promoted SHGs. The micro finance and LED activities induced by the group are also the major part of their economic transformation. The data in table-3 shows the section of sample respondents who urged that there is an improvement in their asset possession which is estimated about 75 %.

Table 3: Changes in Assets Possession

Taluk	Yes	No	Total
Sullia	45	15	60
	75%	25%	100%
Belthangady	42	18	60
	70%	30%	100%
Putttur	50	10	60
	83.33%	16.66%	100%
Bantwal	43	17	60
	71.66%	28.33%	100%
Total	180	60	240
	75%	25%	100.0%

Source: Primary Data

Testing of hypothesis:

- Changes in occupational pattern change the income level

Table 4: Correlations			
		Changes in the Income	Changes in the Occupation
Changes in the Income	Pearson Correlation	1	.939**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	240	240
Changes in the Occupation	Pearson Correlation	.939**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	240	240
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)			

From the table-4 it is observed that, the correlation between occupation and income level is significant at the level 0.01 which is highly acceptable in terms of 94%. Which makes us to understand the fact that after joining to SKDRDP promoted SHGs the members income level has significantly improved so that they can lead better life.

- Change in Income has a positive correlation on asset possession

Table 5: Correlations			
		Changes in the Income	Changes in Asset Possession
Changes in the Income	Pearson Correlation	1	.924**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	240	240
Changes in Asset Possession	Pearson Correlation	.924**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	240	240
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)			

From the table -5 it is observed that, the correlation between income and asset possession level is significant at the level 0.01 which is highly acceptable in terms of 93%. Which makes us to understand the fact that after joining to SKDRDP promoted SHGs the members asset possession level has significantly raised after involving in various income generating activities by the way of microfinance extended by SKDRDP.

POLICY SUGGESTIONS:

Based on the study,

- It is suggested to conduct awareness programmes on the financial literacy for the members of the groups so as to have institutional knowledge on their financial transactions.
- SKDRDP has motivated its SHGs members to initiate LEDP activities. Priority should be given to marginalised and deprived segment of the society and low economic status people who are out of the groups through community development programs.
- NGOs have to motivate their stakeholders by transforming their occupational standards by the way of effective trainings on entrepreneurship.
- Through the LEDP initiatives SHG members have started income-generating activities but the members facing the marketing problem. Hence, a better places to be identified to market the products. So that the respondents can have access to better markets to sell their produce and thereby they grow in their venture.
- The financial inclusion initiatives of the SHG's reached the poor. But efforts should be facilitated to uplift the genuine/ marginalised for which the grass root level workers/officials must be trained to extend their services at the most efficient manner.

Conclusion:

It is evident from the study that NGOs have the potential to validate the far reaching initiatives of the government where it has failed to reach the unreached in the rural areas, especially the rural women by raising their socio-economic standards through the programs of LEDP. Microcredit provision is not a panacea that

will make far-reaching changes in women's lives. There are various issues relating to economic and social matters to be addressed on the process of women empowerment. Such socio-economic hurdles are required to be validated by facilitating adequate institutional initiatives of governments too. Then only it's possible to have rural transformation.

References:

- **Carr Marilyn, Martha Chen M. and Renana Jhabvala R.** (1998): 'Speaking out Women's Economic Empowerment in South Asia', Vistaar Publications, New Delhi.
- **Dadhich C. L.** (2001): 'Micro-finance –A Panacea for Poverty Alleviation: A Case Study of Oriental Grameen Project in India', Indian Journal of Agricultural Economics, Vol 56, No 3, pp 419-421.
- **Gupta, Parameshwara A, Syed Rahmathulla and Shankar S.L.** (2010): 'Impact of Microfinance: A Critical Analysis', Southern Economist, Vol.48, No.18, pp: 29-32.
- **Harper, Malcolm** (1998): 'Profit for the Poor: Cases of Microfinance', Oxford & IBH Publishing Company Private Limited, New Delhi.
- **Hulme, David, Montgomay, Richard, Debapriya Bhattacharya** (1996): 'Credit for Poor in Bangladesh: The BRAC and TrDEP'. In David Hulme and Paul Mosely (Eds), 'Financing Against Poverty' Vol 2, Routledge Publisher, London.
- **Isabelle Guerin,** (2006): 'Women and Money: Lesson from Senegal', Journal Development and Change, Vol 37, No 3.
- **Jayasheela and Palanna V K** (2005): 'Role of Self-Help Groups in Enhancing Sericulture Productivity: A case study in Karnataka'. SEDME, Vol 32, No 1.
- **Rajasekhar D** (2004): 'Microfinance, Poverty, and Empowerment of Women: A Case Study of two NGOs from Andrapradesh and Karnataka', ISEC Publications, Bangalore.
- **UNDP** (1997): 'Human Development Report', 1995, New York.
- **Venkatarao P** (2009): 'Role of SHGs in the Empowerment of Women' SEDME, Vol. 35, No.1, pp 29-45.
- Annual Reports of SKDRDP (2020, 2021).

SHODHA

(Biannual Bilingual Research Journal)

Advisory Board

Dr. B. A. Viveka Rai

Former Vice Chancellor
"Suyil"
Jeppu, Kudpadi Road
Mangaluru - 575002

Dr. Hampa Nagarajaya

No. 1079, Swanima, 18th Main
5th Block, Rajajinagar
Bangalore

Dr. Jyoti S. Hallad

Director
Population Research Centre
J. S. S. Institute of Economic
Research
Kaushalya Building
J. S. S. Campus
Vidyagiri, Dharwad -580 004

Editorial Board

Executive Editor**Dr. S. D. Shetty**

Director
Dr. HaMaNa Research Centre
Ujire- 574 240, D. K.

Co Executive Editor**Dr. Divakara K.**

Associate Professor, Kannada Dept.
SDM College
Ujire - 574 240, D. K.

Sub Editors

Dr. Shankara Narayana K.

Rtd. English Professor
Ujire- 574 240, D. K.

Dr. Vandana Jain

H. O. D. of Psychology
SDM College
Ujire- 574 240, D. K.

Dr. Ganaraja K.

Asst. Professor
Dept. of Economics
SDM College
Ujire- 574 240, D. K.

Dr. Sowmya B. P.

Asst. Professor
Dept. of Chemistry
SDM College
Ujire- 574 240, D. K.

Subject Experts

Dr. Shivarama Holla

Rtd. Professor in Chemistry
Mangalore

Prof. Prakash Prabhu

Rtd. Mathematics Professor
Ujire- 574 240, D. K.

Dr. H. Madhava Bhat

Rtd. English Professor
Puttur

Prof. Santhosh Albert S. Kurodi

Saldanha
Incharge Principal
SDM College of Education
Ujire- 574 240, D. K.

Professor in English
Dharwad-580002

Dr. Ashok Kumar T.

Principal
SDM Institute of Technology
Ujire- 574 240, D. K.

Dr. Dhananjaya Kumble

Kannada Professor
Mangalore University
Mangalore - 574 199

Dr. Rakesh T. S.

Principal
GSSS SSFG College,
Metagalli, Mysuru-570016

Subscription Details : Rs. 1,000/- For Five Years (10 Issues)

Published by : Dr. HaMaNa Research Centre, SDM College,
Ujire - 574 240, Dakshina Kannada, Karnataka

E-Mail : shodha@sdmcyjire.in Fax: 08256 - 236220
Phone: 236225/236488
Website : www.sdmshodha.in

Shodha is a Biannual Bilingual Research Journal of the Dr. HaMaNa Research Centre, Ujire. Its objective is to publish research articles in Humanities, Basic sciences, Commerce and Management. It focuses on the latest findings and observations in the various disciplines. The editorial staff in its work of examining papers received for publication get the articles reviewed by the experts/scholars in the field before selecting for publication. If papers are not as per the stipulated guidelines, the authors are intimated to revise the paper and send.

Regarding the statements and opinions advanced by the contributors, the publisher assumes no responsibility.

Guidelines for Contributors:

Papers must be not more than, 8 Pages or 4000 words papers should be sent in soft copy format, papers should not have been published or has been sent simultaneously for publication, if the paper has been published earlier in a different form, a copy of it should be sent along with the paper. Papers should be neatly typed in Times New Roman 10 font, single space (12 font for headings and sub heading,) Indented MS Word format or Nudi 12 font size (kannada) Papers should have proper foot notes/end notes and references duly cited. Receipt of the papers will be acknowledged by email. References should be complete in all respects and arranged in an alphabetical order. Communication about any revision will be intimated to the author The authors will receive a copy of Shodha free of charge. Papers can be either in English or Kannada.

The authors of the selected research articles shall subscribe the journal compulsorily.

General Guidelines :

Author are requested to provide full details of postal address, phone numbers and email address for correspondence.

Address for communication :

Prof. S. D. Shetty, Executive Editor, Shodha. Biannual Bilingual Research Journal Dr. HaMaNa Research Centre, SDM College, Ujire - 574 240, Dakshina Kannada, Karnataka.
